

DET TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE FAKULTETET

MASTEROPPGAVE

Studieprogram/spesialisering: Master i teknologi / Byplanlegging (City and Regional Planning)	Vårsemesteret, 2023 Åpen / Konfidensiell
Forfattere: Sara Rott Gundersen (245593) Renate Haukom Jacobsen (264038)	
Fagansvarlig ved UiS: Daniela Müller-Eie Veileder: Anders Riel Müller	
Tittel på oppgaven: Samskappingsprosessen i pilotprosjektet NEB-STAR Engelsk tittel: The co-creation process in the pilot project NEB-STAR	
Studiepoeng: 30	
Emneord: Samskaping, bærekraftig byutvikling, wicked problems, ledelse, trippel heliks, New European Bauhaus Stavanger	Sidetall: 102 + vedlegg/annet: 4 Stavanger, 15.06.2023

FORORD

Denne masteroppgaven markerer avslutningen på masterstudiet i byplanlegging (City and Regional Planning) ved Universitetet i Stavanger. Dette studieløpet har vært to krevende, men lærerike år der vi har fått nye perspektiver og oppnådd ny kunnskap vi vil ta med oss videre. På grunnlag av tematikken i forskningsprosjektet vårt, har vi fått muligheten til å skrive masteroppgaven vår på Innoasis i Stavanger, gjennom forskningsprosjektet Future Energy Hub. Dette har gitt oss muligheten til å komme i kontakt med relevante personer innen næringslivet. Vi setter pris på de interessante og spennende lunsj samtalene i kantinen.

Dette forskningsprosjektet har vært et samarbeid med Stavanger kommune og vi vil gjerne takke vår kontaktperson Helene Ødegaard, rådgiver i smartbyavdelingen som har gitt oss kunnskapsrik informasjon om NEB-STAR prosjektet og støtte under utførelsen av oppgaven. Vi vil særlig rette en stor takk til vår veileder Anders Riel Müller, som har vært svært behjelpelig gjennom dette semesteret. Gjennom forskningsprosjektet har vi fått muligheten til å intervju flere aktører innen NEB-STAR prosjektet og vil gjerne gi en takk til informantene som tok seg tid til å bidra med data som styrker vår masteroppgave.

Til slutt vil vi gi en stor takk til familie, venner og bordtenniskameratene på Innoasis som har vært gode støttespillere gjennom denne våren.

Sara Rott Gundersen

Renate Haukom Jacobsen

15. juni, 2023

Universitetet i Stavanger

SAMMENDRAG

Samskaping kan anses å være selve nøkkelen til å løse såkalte “wicked problems”, som for eksempel klimautfordringer. Dette omhandler komplekse problemer som en aktør ikke kan løse alene, men som kan løses gjennom et samarbeid mellom offentlige- og private aktører og innbyggerne. Begrepet samskaping har fått en økende oppmerksomhet de siste årene, men det finnes lite informasjon om hvordan en samskapingsprosess faktisk fungerer i praksis.

New European Bauhaus (NEB) er et initiativ av EU som gjennom en helhetlig måte, skal koble Green Deal opp mot våre daglige liv. Stavanger er blitt valgt ut som en fyrtårn by for NEB, der pilotprosjektet New European Bauhaus Stavanger (NEB-STAR) skal i løpet av tre år, sammen med 16 aktører, videreutvikle kompetanse og verktøy for involvering og samskaping. I et partnerskap skal prosjektet arbeide for å bli klimanøytral raskere, gjennom en estetisk, bærekraftig og inkluderende måte.

Dette forskningsprosjektet tar for seg selve samskapingsprosessen i pilotprosjektet NEB-STAR, der kommunens rolle som samskapingsaktør er særlig vektlagt. For å belyse kommunens rolle i prosjektet peker oppgaven på hvordan samskapingsprosessen oppleves av informantene som er aktører i NEB-STAR prosjektet, som representerer både offentlige- og private aktører og academia. For å undersøke videre på samskapingsprosessen utforsker dette forskningsprosjektet ulike utfordringer som kan oppstå når samskaping skal realiseres. NEB-STAR prosjektet sitt forløp er i sin første fase, og derfor er denne oppgaven basert på denne perioden.

Nøkkelord: Samskaping, bærekraftig byutvikling, wicked problems, ledelse, trippel heliks, New European Bauhaus Stavanger

ABSTRACT

Co-creation can be considered to be the very key to solving so-called wicked problems, such as climate challenges. These are wicked problems that one stakeholder cannot solve alone, but problems that should be solved through cooperation between public and private stakeholders, and citizens. The concept of co-creation has received increasing attention in recent years, but there is little information about how a co-creation process actually takes place in practice.

The New European Bauhaus (NEB) is an initiative by the EU which, through a holistic approach, will connect the Green Deal to our daily lives. Stavanger has been selected as a lighthouse demonstrator for NEB, where the pilot project New European Bauhaus Stavanger (NEB-STAR) will, over the course of three years, together with 16 stakeholders, further develop expertise and tools for involvement and co-creation. Through a partnership, the project will work towards becoming climate neutral faster, in an aesthetic, sustainable, and inclusive way.

This research project deals with the co-creation process itself within the NEB-STAR pilot project, where the municipality's role as a co-creation stakeholder is particularly emphasized. To elucidate the municipality's role in the project, the thesis points to how the co-creation process is experienced by the informants who are stakeholders in the NEB-STAR project, which represent both public and private actors, and academia. In order to further investigate the co-creation process, this research project explores various challenges that may arise when co-creation is to be realized. The course of the NEB-STAR project is currently in its first phase, and therefore this thesis is based on this period.

Keywords: Co-creation, sustainable urban development, wicked problems, management, Triple Helix, New European Bauhaus Stavanger

INNHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	2
SAMMENDRAG	3
ABSTRACT	4
1.0 INNLEDNING	7
1.1 PROBLEMSTILLING	8
1.2 EUROPEAN BAUHAUS HISTORIE	11
1.3 NEW EUROPEAN BAUHAUS	11
1.4 NEW EUROPEAN BAUHAUS STAVANGER (NEB-STAR)	13
2.0 RELEVANT LITTERATUR OG TIDLIGERE FORSKNING	18
2.1 BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING	18
2.2 SMARTBY	20
2.3 SAMSKAPING	23
3.0 TEORETISK RAMMEVERK	26
3.1 WICKED PROBLEMS	26
3.2 INNOVASJON OG OFFENTLIG SEKTORS ROLLE I INNOVASJON	27
3.3 SAMSKAPING	31
4.0 METODE	40
4.1 KVALITATIV METODE	40
4.2 VITENSKAPSTEORETISK Plassering av forskningsprosjektet	43
4.3 TIDLIGERE FORSKNING KNYTTET TIL FORSKNINGSPROSJEKTET	44
4.4 CASESTUDIE	44
4.5 SEMI-STRUKTURERT INTERVJU	45
4.6 DOKUMENTANALYSE	49
4.7 RELIABILITET OG VALIDITET	52
4.8 ETISKE VURDERINGER	52
4.9 KILDEKRITIKK	54
4.10 METODEKRITIKK	55
5.0 EMPIRISK MATERIALE	57
5.1 RELASJONEN MELLOM SAMSKAPING OG BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING	57
5.2 SAMSKAPINGSPROSESSEN & ORGANISERING	61
5.3 KOMMUNENS ROLLE & ROLLEFORDELINGEN I EN SAMSKAPINGSPROSESS	65
6.0 ANALYSE & DISKUSJON	69
6.1 RELASJONEN MELLOM SAMSKAPING OG BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING	69
6.2 SAMSKAPINGSPROSESSEN	74
6.3 KOMMUNENS ROLLE & ROLLEFORDELINGEN I EN SAMSKAPINGSPROSESS	83
7.0 KONKLUSJON	90
7.1 VIDERE FORSKNING	94
8.0 REFERANSELISTE	95
9.0 VEDLEGG	103

“The path is arduous, the task is not easy. But together we can do it.”

- Ursula von der Leyen,
President i Europakommisjonen

1.0 INNLEDNING

I 2021 ble den europeiske klimaloven vedtatt, der målet er klimanøytralitet innen 2050, i tillegg til en 55% reduksjon av CO₂ innen 2030 (RISMA, u.å.). Denne klimaloven er kalt Green Deal, oversatt til norsk som EUs grønne vekststrategi. New European Bauhaus (NEB) er et initiativ som realiserer EUs grønne vekststrategi gjennom et partnerskap som jobber for å oppnå klimanøytralitet (Den europeiske union, u.å.). I løpet av de siste årene har klimagassutslippene økt, noe som fører til en rekke samfunnsproblemer (FN-sambandet, 2023a). I følge Torfing, Sørensen & Røiseland (2020) vil samfunnsutfordringer som økende klimagassutslipp og høyere krav på effektivisering øke, noe som krever at man tenker nytt for fremtiden (s. 31). Klimagassutslipp problematikken kan anses å være et såkalt “wicked problem”, noe som resulterer i at dette er et problem som ikke kan løses alene av en aktør, men at det er et behov for å løse det sammen i et partnerskap (Hofstad, Sørensen, Torfing & Vedeld, 2021, s. 358). Som en av seks byer i Europa, er Stavanger valgt ut som fyrtårn for NEB, der demonstrasjonen har fått navnet NEB-STAR, en forkortelse for New European Bauhaus STAvangeR (Henden, 2022). Dette er et prosjekt finansiert av EU med et mål om å bygge en bro fra det teknologiske til kunst, kultur og det mellommenneskelige gjennom samskaping. Prosjektet har en varighet på tre år fra 2022-2025 (Henden, 2022; New European Bauhaus Stavanger, u.å.a).

Samskaping er et kompleks begrep med ulik forståelse, noe som resulterer i at det kan anses som flytende. Etter 1980-tallet har begrepet fått en økende oppmerksomhet, spesielt i offentlig sektor, der interessen la grunnlaget for oppstandelsen av å inkludere ikke-offentlige aktører og innbyggere i offentlige prosesser (Alford, 2002, s. 32). Hvis man gjennomførte et google søk på ordet “samskaping” i 2014, kom det opp omtrent 50 treff og begrepet ble ansett som noe alternativt. Et google søk i 2018 tilsa opp mot 30 000 treff på norske nettsider noe som gir en indikasjon på begrepets økende popularitet. Samskaping blir nå anvendt av flere som kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge (KS), ulike forskningsråd og departementer som et innovativt styringsord (Røiseland & Lo, 2019, s. 52). Gjør man et google søk på begrepet i dag, kommer det opp over 69 000 treff på norske nettsider. Dette tilsier en økning på nærmere 40 000 treff bare de siste fem årene, noe som indikerer at begrepets popularitet fortsetter å øke. Samskaping bringer en fordel ved at offentlige- og private aktører samarbeider på tvers av sektorer for å skape innovative løsninger. Selv om

samskaping anses som en fordel, er det fortsatt lite forskning på hvordan en samskapingsprosess fungerer, noe som igjen gjør at det ikke er en «fasit» på hvordan en samskapingsprosess burde være (Hofstad et al., 2021, s. 357-358). I tillegg til dette, kan samskaping anses som situasjonelt, noe som resulterer i at hvordan samskapingsprosessen burde være, avhenger av prosjektet samskapingsprosessen implementeres i (Kobro, Andersen, Espersen, Kristensen, Skar & Iversen, 2018, s. 7-8).

Flere, både offentlige- og private aktører og organisasjoner viser til samskaping som et verktøy eller strategi for å kunne oppnå ulike mål, men ingen viser til hvordan dette faktisk skal gjøres (Hofstad, Sørensen, Torfing & Vedeld, 2022, s. 204). I Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2034, vedtatt av Stavanger kommune, skrives det at kommunen har en rolle å gå fra en servicekommune til en samskapende samfunnsutvikler grunnet kommunen står overfor store, komplekse utfordringer som klimaendringer, såkalte wicked problems (Stavanger kommune, 2020, s. 9). Derfor vises det til at kommunen må tenke nytt om hvordan kommunens rolle i samfunnsutviklingen skal være og hvordan samfunnet skal kunne utvikles. For å få dette til, har kommunen et ønske om å samarbeide og arbeide på nye måter for å skape bedre løsninger, økt deltakelse og sterkere fellesskap i kommunen (Stavanger kommune, 2020). Til tross for dette, tilsier ikke kommuneplanen hvordan dette faktisk skal gjennomføres. Dette er noe som resulterer at det kan stilles spørsmål til hva kommunen faktisk legger i begrepet og hvordan de tenker å gjennomføre samskapingen.

1.1 PROBLEMSTILLING

Startfasen for dette forskningsprosjektet ble igangsatt med et møte med Stavanger kommune som viste interesse for forskning på det nyoppstartet pilotprosjekt NEB-STAR. På dette møtet ble det diskutert ulike tematikker knyttet særlig til kjerneprinsippene til prosjektet, nemlig estetisk, bærekraftig og inkluderende, samt hvordan et forskningsprosjekt knyttet opp mot NEB-STAR kunne utformes. Inkluderingsprinsippet til NEB-STAR ble fort fokusområdet, der fokuset i senere tid ble endret til samarbeid. Samarbeidet var noe som virket interessant å forske videre på, nemlig fordi NEB-STAR er et prosjekt med 16 aktører, både offentlige, private og akademia. I og med at det er så mange aktører med i et slikt prosjekt, skaper dette en arena for nye muligheter som kan løse komplekse samfunnsutfordringer, men det fører også til spørsmålet om hvordan samarbeidet faktisk fungerer i praksis. På grunnlag av dette,

ble derfor samskaping valgt som tematikk, grunnet dette er noe som vektlegges i NEB-STAR prosjektet. Tematikken som omhandler samskaping anses i dette forskningsprosjektet som relevant, nemlig fordi det har som nevnt blitt et populært konsept, men det finnes fortsatt lite forskning på hvordan samskapingsprosessene faktisk fungerer og hvilke utfordringer som kan oppstå når det skal realiseres i prosjekter. Dette skapte interessen for å utforske hvilke utfordringer som kan oppstå i et slikt komplekst prosjekt.

Dette forskningsprosjektet fokuserer på startfasen av NEB-STAR prosjektet, nærmere sagt de første månedene. Dette resulterer i at forskningsprosjektet ikke har som mål å konkludere noe om eventuelle sluttresultater til NEB-STAR, men ser på det som faktisk skjer i tidsperioden NEB-STAR er i når forskningsprosjektet utføres. Det var også særlig interessant å se på hvordan Stavanger kommune som aktør stiller seg i prosjektet, både hvordan de selv anser seg selv som aktør, men også hvordan de andre partnerne i prosjektet oppfatter deres rolle. Dette er også på grunnlag av at vi inngikk et samarbeid om å skrive dette forskningsprosjektet sammen med Stavanger kommune, men også fordi vi tidlig så i teorien hvordan offentlige sektor har behov for å endre rollen i en samskapingsprosess.

Basert på samskaping knyttet opp mot pilotprosjektet NEB-STAR, skal dette forskningsprosjektet besvare en hovedproblemstilling ved hjelp av to delproblemstillinger. Hovedformålet med forskningsprosjektet er å utforske samskapingsprosessen i NEB-STAR prosjektet. Dette innebærer å vektlegge selve prosessen, men også hvordan rollefordelingen og rolleforventningene er knyttet opp mot Stavanger kommune som en samskapingsaktør.

Hvilke utfordringer oppstår når samskaping skal realiseres i komplekse prosjekter? – Case studie av EUs fyrårnprosjekt NEB-STAR

Hvordan fortolker aktørene i NEB-STAR relasjonen mellom samskaping og bærekraftig byutvikling?

Hvordan praktiseres samskapingsprosessen, sett fra aktørenes perspektiv?

OPPGAVENS STRUKTUR

Dette forskningsprosjektet vil først redegjøre for casestudie, nemlig New European Bauhaus Stavanger, der også historien til European Bauhaus og New European Bauhaus vil bli presentert. Dette vil skape et grunnlag for forståelsen av valg av case i dette forskningsprosjektet. Etterfulgt vil relevant litteratur og teoretisk rammeverk bli fremlagt. Dette vil skape et rammeverk for avgrensning av tematikk. Videre fremlegges valg av metode og anvending av hvordan metoden er brukt i henhold til datainnsamling. Dette forskningsprosjektet er et kvalitativt studie hvor data er innhentet gjennom semi-strukturerte intervjuer og dokumentanalyser. Alle data som er innhentet til oppgaven vil bli presentert i et empirisk materiale kapittel, bestående av tre deler som går i tråd med tematikken til hoved- og underproblemstillingene. I analysedelen av dette forskningsprosjektet blir innhentet empiri knyttet opp mot teori og relevant litteratur, i tillegg til å bli diskutert for å kunne besvare forskningsspørsmålene. Analysen er på samme måte som empiri strukturert etter problemstillingen. Avslutningsvis vil en konklusjon bli fremlagt, som besvarer forskningsspørsmålene, i tillegg til at det fremkommer en eventuell videre forskning.

CASE STUDIE

I dette forskningsprosjektet er det valgt å ta for seg et case studie for å kunne besvare problemstillingene, og dette er pilotprosjektet NEB-STAR. Grunnen til at vi har valgt å ta for oss et case studie er for å kunne presentere forskning på hvordan samskaping skjer i praksis og hvilke utfordringer som oppstår. Grunnen til at pilotprosjektet NEB-STAR er valgt som case i dette forskningsprosjektet er på grunnlag av interessen for å dykke dypere inn i hvordan en samskappingsprosess skjer i praksis. I tillegg er det et ønske å se nærmere på hvilke utfordringer som oppstår i et prosjekt der nettopp samskaping er hovedelementet for realisering av de fastsatte målene innad i prosjektet. Avgrensningen innad i casen for dette forskningsprosjektet innebærer at det ikke vil gå i dybden på de to områdene NEB-STAR prosjektet skal utvikle, Pedersgata og Åsen 4016. Oppgaven avgrenses til samarbeidet mellom de 16 offisielle aktørene fordi selve prosjektet er i oppstartsfasen (7-8 måneder), og utviklingen av de to testområdene ikke er igangsatt i denne perioden. Ved å fokusere på de offisielle aktørene i NEB-STAR inkluderer ikke oppgaven innbyggerne sitt perspektiv, grunnet prosjektet har ikke kommet frem til denne delen enda.

1.2 EUROPEAN BAUHAUS HISTORIE

Før prosjektet New European Bauhaus Stavanger blir presentert, vil dette forskningsprosjektet gi et overblikk over det historiske perspektivet og hva som har inspirert det som i dag kalles New European Bauhaus (NEB). I 1919 ble den historiske Bauhaus skolen i Tyskland grunnlagt av Walter Gropius, som er anerkjent for å være den mest innflytelsesrike design institusjonen på 1900-tallet, selv om driften var kortvarig og skolen ble nedstengt i 1933 (Rosado-García, Kubus, Argüelles-Bustillo & Garcia-Garcia, 2021, s. 2-3). På grunn av store samfunnsendringer oppstod Bauhaus som en respons for å finne nye løsninger til nye behov etter andre verdenskrig og de to første industrielle revolusjonene. Etter første verdenskrig oppstod et sterkt behov for “form for funksjon”, noe som er med på å forme Bauhaus filosofien. Denne filosofien vektlegger både sosiale, økonomiske, kulturelle og symbolske verdier, der det var et ønske om å koble kunst og ingeniører sammen. Bauhaus skolen eksperimenterte gjennom tre ulike faser med former, produkter og ideer, i tillegg til å utforsket sosiale dimensjoner som ble knyttet til teknisk konstruksjon. Det som kjennetegner Bauhaus er ideen om at moderne arkitektur er tro i den idealistiske funksjonalismen, der skolen endret synet på hvordan man fortolker innovasjon (Rosado-García et al., 2021, s. 2-4).

1.3 NEW EUROPEAN BAUHAUS

75% av innbyggerne i Europa bor i urbane områder. EU sin statistikk viser at slike områder er ansvarlige for 70% av klimagassutslippene, og konsumerer 65 % av verdens energi. Dette tilsier at det blir viktig for Europa å gjøre en endring for å redusere klimagassutslippene (European Commission, 2023). Et av tiltakene for å redusere klimagassutslippene i Europa er NEB-initiativet. I 2020 annonserte Europakommisjonen seks fyrårnbyer som skal demonstrere NEB initiativet, der Stavanger er en av disse. NEB initiativet vektlegger tre prinsipper som er å skape mer inkluderende, estetisk vakre og bærekraftige byrom. Dette implementeres gjennom fyrårnbyene på et lokalt nivå. Initiativet realiserer den grønne vekststrategiens agenda på et lokalt nivå, og vil derfor bidra på å finne løsninger på samfunnsutfordringer som Europa og verden har (European Union, u.å). NEB er et av disse forslagene (European Commission, 2021a). NEB kobler også opp EUs mission city prosjekt om 100 klimanøytrale byer innen 2030 (som Stavanger er en deltaker i), som jobber for å takle utfordringer som omhandler klima og helse. Samtidig som det knyttes opp mot

programmet «Horizon Europe», hvor det fokuseres på nye ideer, innovasjon og forskning (European Commission, 2023).

New European Bauhaus (NEB) er et initiativ som oppfordrer og muliggjør en grønn omstilling, og et ønske for å bygge mer bærekraftig samt inkluderende og vakkert. Programmet ønsker en transformasjon i europeiske byer som skal fokusere på at eksisterende miljø skal være bærekraftig og øke livskvaliteten for sivilsamfunnet (European Union, 2022, s. 3). Initiativet ble lansert i 2020 (European Urban Initiative, u.å.) og er i samsvar med EU sin klima-agenda Green Deal. Denne agendaen styrker bærekraftig innovasjon, økonomi og teknologi (European Union, 2022, s. 3). Green Deal agendaen er avhengig av en transformasjon i urbane områder (European Urban Initiative, u.å.). Nye perspektiver som NEB «bringer» er det kulturelle, hvor kultur og kunst blir i større grad inkludert (European Union, 2022, s. 3).

For at dette skal muliggjøres må flere aktører arbeide sammen i et nettverk, noe som gjøres gjennom et samarbeid mellom offentlige og private aktører og innbyggerne (European Union, 2022, s. 3). Ifølge European Urban Initiative (u.å.) vil bymyndighetene ta ledelsen for å realisere NEB i lokale kontekster. På denne måten kan de se lokale behov, løsninger og utfordringer for å kunne realisere bærekraftige, estetiske og inkluderende byområder. Dette skal utføres sammen med lokale private og offentlige aktører og innbyggere og på denne måten kan myndighetene mobilisere ulike aktører fra ulike sektorer som kunstnere, ingeniører og forskere. Når prosjektet er gjennomført er det et ønske om at resultatene som de ulike deltakende byene har kan gjenspeiles i andre europeiske byer (European Urban Initiative, u.å.) For å oppnå en bærekraftig transformasjon omfatter NEB tre ulike prinsipper. Dette innebærer at prosjektene skal ha en inkluderende og deltakende prosess, en tilnærming som omfatter tverrfaglighet, samtidig som man må inkludere aktører fra flere nivåer; altså internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt. Dette skal bidra til en bredere kunnskap, som fordeles utover landegrenser (European Union, 2022, s. 13).

New European Bauhaus blir finansiert gjennom EU sitt Horisont program og inngår i deres oppdrag (Henden, 2022). Horisont Europa er et program som skal styrke Europas kapasitet innen innovasjon, forskning, skape flere arbeidsplasser samtidig som klimautfordringene bekjempes. Det er et rammeprogram som skal over syv år (2021-2027) fungere som et investeringsvirkemiddel til oppdrag som har som mål om å løse ulike samfunnsproblemer. Oppdragene må ha en tydelig tidsramme og plan for hvordan man kan løse utfordringer samtidig som de skal bidra til å oppnå blant annet Green Deal og FNs bærekraftsmål (Innovasjon Norge, 2021).

1.4 NEW EUROPEAN BAUHAUS STAVANGER (NEB-STAR)

Stavanger kommune har satt politiske mål om klimanøytralitet innen 2030, noe som er svært ambisiøst. NEB-STAR kan være med på å effektivisere denne prosessen og komme med nye muligheter. Prosjektet er også et konkret initiativ som skal vise hvordan Stavanger kan oppnå klimanøytralitet. Sammen med de 16 partnerne, skal prosjektet gå ut på en samskappingsprosess for nye innovative løsninger for identitetsbygging og stedsutvikling (Smedvig, u.å.). Tidligere har Stavanger vist seg å være rustet for store transformasjoner. Byen blir ansett som en gründerby som har endret seg fra å produsere sild og sardiner, til å nå være en oljeby. Nå satser Stavanger høyt på å bli klimanøytral gjennom blant annet pilotprosjektet NEB-STAR (NEB-STAR, 2021, s. 1).

NEB-STAR er en av seks fyrtårnby-prosjekter som skal finansieres gjennom EUs NEB initiativ (New European Bauhaus Stavanger, u.å.a). Prosjektets mål er å finne nye løsninger for klimautfordringene og samfunnsutfordringer. Dette skal gjøres gjennom et partnerskap mellom private aktører og næringsliv, kommunen og innbyggerne, og vil transformere måten man samarbeider sammen (Stavanger kommune, u.å.). Videre er ambisjonen for Stavanger å anvende NEB sine tre verdier, nemlig bærekraft, estetikk og inkludering i deres territorielle transformasjons plan (New European Bauhaus Stavanger, u.å.a). For å oppnå dette vil Stavanger videreutvikle verktøy for samskaping og involvering (Vikshåland, 2022). Stavanger har et samarbeid med byene Prague og Utrecht, og vil sammen demonstrere og veilede hvordan man kan transformere urbane byområder. Transformasjonen skal gjennomføres i to områder som kalles «test områdene». Disse områdene er Pedersgata og Site 4016 (Åsen) (New European Bauhaus Stavanger, u.å.a). Samarbeidet i NEB-STAR er et partnerskap

mellom disse aktørene; Norges Tekniske-Naturvitenskapelige Universitet -NTNU, Stavanger kommune, Veni AS, Smedvig Eiendom AS, Nordic Edge AS, Stavanger Sentrum AS, DOGA, Stiftelsen i Norsk Design -og Arkitektursenter, Universitetet i Stavanger, Ungt Entreprenørskap Rogaland, Tøyen Unlimited, Operator ICT Prague, Arkitektfirma Helen & Hard AS, Pedersgate Utvikling AS, Technische Universiteit Delft, Ceske Vysoke Uceni Technicke v Praze og Gemeente Utrecht (New European Bauhaus Stavanger, u.å.b).

Prosjektet NEB-STAR skal finne innovative løsninger på klimautfordringene og tar for seg fire utfordringer relatert til klimanøytrale byer (European Commission, 2022). Adresseringen av de fire utfordringene kobler sammen det bærekraftige, estetiske og inkluderende. Den første utfordringen omhandler utfordringer knyttet til ombygging, bruk og bevaring av eksisterende bygninger. Det skal derfor samskapes om det estetiske begrepet som fokuserer på stedets historie og potensial. Dette vil skape et forsterket eierskap til stedet, samt en tilhørighet. Fokuset vil derfor være på kunstnerisk transformasjon. Den andre utfordringen omhandler miljø-og klimatilpasning utfordringer, miljø-og klimarisiko, motstandskraft og forebygging. For å møte denne utfordringen fokuserer NEB-STAR på naturen og møterom i gatene gjennom natur og mat. Sosiale utfordringer anses som den tredje utfordringen, hvor det kan oppstå segregering, fattigdom og ekskludering. For å kunne styrke menneskers identitet, inkludering og byrom, kan midlertidige møterom anses som et ønske for å skape inkludering og redusere utfordringene relatert til det sosiale aspektet. Siste utfordring for prosjektet anses den territorielle og økonomiske endringen koblet opp mot det grønne skiftet. For å løse dette kan samskaping i dette tilfelle skape multifunksjonelle byrom og skape en gjensidig avhengighet mellom aktører (NEB-STAR, 2021, s. 2). For å oppnå transformasjonen skal NEB-STAR prosjektet gjennomføres i fire faser som utdyper hvordan Stavanger har tenkt til å gjennomføre prosjektet/prosessen. I den første oppstartsfasen skal det bli vektlagt samskaping for å produsere kreative og nye ideer for transformasjon og innbyggermedvirkning (NEB-STAR, 2021, s. 5). Denne informasjonen vil bli anvendt i senere faser (NEB-STAR, 2021, s. 6). Den neste fasen vil inneholde en implementering, konsekvent evaluering og demonstrasjoner i de to testområdene (NEB-STAR, 2021, s.7-8). Den tredje fasen inkluderer utnyttelse og læring hvor man identifiserer behovene, opplevelsene og forventningene i områdene Pedersgata og Site 4016 (NEB-STAR, 2021, s. 8). Siste fase inneholder en overlevering av et detaljert veikart som forteller om transformasjonsplanens sammenheng med NEB-STAR prosjektet sine prinsipper (NEB-STAR, 2021, s. 9).

NEB-STAR ARBEIDSPAKKER

Pilotprosjektet NEB-STAR innebærer fire faser. Dette forskningsprosjektet tar for seg den første fasen på grunnlag av at det er der prosjektet befinner seg under utførelsen av forskningsprosjektet. Denne fasen omhandler oppstart, samskapingsprosessen og utførelsen av planen. Det er i denne fasen Stavanger kommune har som mål å starte en samskapingsprosess som etterfulgt skal styrke utforskelsen, mulighetene og utfordringene i prosjektet. De identifiserte utfordringene skal ta i bruk lokale kunstners kunnskap om kunstneriske teknikker. Her vil det også pågå ulike aktiviteter og workshops med innbyggerne som er støttet opp av Universitetet i Stavanger. Basert på dette skal kommunen identifisere endringene i styringen som blir nødvendige når Stavangers territorielle transformasjon plan (TTP) skal implementeres. Samarbeid med tvillingbyene i NEB er også skapt for at de skal kunne bidra med løsninger og tilbakemeldinger fra egne byer (NEB-STAR, 2021, s. 5-6).

Under er tabellen med de ulike arbeidspakkene listet opp, der den gir en pekepinn på aktørene som leder de ulike pakkene. I tillegg til dette, vises det hvilke aktører som er med-deltakere, og hvor mange uker arbeidspakkene pågår, noe som igjen viser til arbeidstimene til de ulike aktørene i NEB-STAR prosjektet (NEB-STAR, 2021, s. 17-24).

Tabell 1. Oversikt over arbeidspakkene i NEB-STAR prosjektet

ARBEIDSPAKKE	LEDER	MED-DELTAKER	START-SLUTT MÅNED
Arbeidspakke 1 Stavangers territorielle transformasjon plan (TTP)	Stavanger kommune	Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet (NTNU), Stavanger kommune, Nordic Edge AS, Universitetet i Stavanger (UiS), Tøyen Unlimited, Operator ICT Prague, Ceske Vysoke Uceni Technicke v Praze, Gemeente Utrecht, Technische Universitet Delft	1-36
Arbeidspakke 2 Testområde 1: Pedersgata	Stavanger kommune	Stavanger sentrum AS, Nordic Edge AS, UiS, Tøyen Unlimited, Ungt entreprenørskap Rogaland, Pedersgata utvikling, Arkitektfirma Helen & Hard AS	3-30
Arbeidspakke 3 Testområde 2: Site 4016	VENI	Stavanger kommune, Nordic Edge AS, UiS, Smedvig Eiendom AS, Arkitektfirma Helen & Hard AS, Ungt entreprenørskap Rogaland	3-30
Arbeidspakke 4 Evaluering og overvåking	NTNU	Stavanger kommune, Nordic Edge AS, UiS, Tøyen Unlimited	1-36

<p>Arbeidspakke 5 Læring, utnyttelse og oppsøking i Norden</p>	<p>DOGA</p>	<p>NTNU, Stavanger kommune, Stavanger sentrum AS, Nordic Edge AS, UiS, VENI, Tøyen Unlimited, Ungt entreprenørskap Rogaland, Pedersgata Utvikling, Arkitektfirma Helen & Hard AS, Smedvig Eiendom AS</p>	<p>1-33</p>
<p>Arbeidspakke 6 Læring, utnyttelse og oppsøking i Europa</p>	<p>Nordic Edge AS</p>	<p>NTNU, Stavanger kommune, UiS, Operator ICT Prague, Ceske Vysoke Uceni Technicke v Praze, Gemeente Utrecht, Technische Universitet Delft</p>	<p>1-36</p>
<p>Arbeidspakke 7 Prosjektledelse og forankring</p>	<p>NTNU</p>	<p>Stavanger kommune, Stavanger sentrum AS, Nordic Edge AS, UiS, VENI, DOGA, Tøyen Unlimited, Ungt entreprenørskap Rogaland, Pedersgata utvikling, Arkitektfirma Helen & Hard AS, Smedvig Eiendom AS, Operator ICT Prague, Ceske Vysoke Uceni Technicke v Praze, Gemeente Utrecht, Technische Universitet Delft</p>	<p>1-36</p>

2.0 RELEVANT LITTERATUR OG TIDLIGERE FORSKNING

Dette kapittelet vil presentere tidligere forskning på relevant tematikk knyttet opp mot problemstillingen i dette forskningsprosjektet. Det vil her bli presentert en gjennomgang av tidligere forskning knyttet til tematikkene bærekraftig byutvikling, smartby og samskaping. I dette kapittelet vil også tidligere prosjekter bli lagt frem. Målet med dette kapittelet er å gi et generelt grunnlag for valg av det teoretiske rammeverket i kapittel 3.0.

2.1 BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING

Ifølge Næss, Sandberg & Thorén (1996) er bærekraft nødvendig for at økosystemene vi har i dag vil opprettholdes for kommende tid. Begrepet har sin opprinnelse fra den økologiske vitenskapen (s. 14). Ifølge Brundtland kommisjonen defineres begrepet bærekraftig utvikling som *«utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.»* (NOU 2009:16). Brundtlands definisjon kobler det bærekraftige begrepet opp mot utvikling. Dette viser at det menneskelige perspektivet blir ivaretatt for kommende generasjoner. Bærekraftig utvikling vil på denne måten bevare og dekke behov som fattigdom, samtidig som at teknologien og organiseringen i samfunnet vil ivareta fremtidige behov og tilrettelegge for dette (Næss et al., 1996, s. 14-15).

Ifølge FN vektlegges det at samfunnet må sette rammer og grenser for hvor mye mer natur kan utnyttes. Dette må gjøres for å prioritere den bærekraftige utviklingen slik Brundtlands definisjon ønsker. FN presenterer bærekraftsbegrepet koblet opp mot tre aspekter: Klima og miljø, sosiale forhold og økonomi. For at vi kan ta hensyn til både miljøet og mennesket må de tre aspektene ivaretas (FN- sambandet, 2021). FN arbeider med 17 bærekraftsmål og 169 delmål som skal bidra til en bærekraftig utvikling. I denne oppgaven vil særlig bærekraftsmål 17, *Samarbeid for å nå målene*, bli fremhevet (FN-sambandet, 2023b; FN-sambandet, 2023c). Europakommisjonen arbeider tett mot FN sine bærekraftsmål, og ønsker derfor å bidra med planer for å utvikle bærekraftig, samt strategier som forbedrer utfordringer innen FNs 17 bærekraftsmål (European Commission, u.å.). EU arbeider helhetlig med å transformere Europa i henhold til FNs bærekraftsmål. Derfor har EU en rekke agendaer og politiske tiltak som bidrar til en bærekraftig utvikling, en av disse er European Green Deal (European Union, 2020). Denne agendaen er en respons som skal oppnå klimanøytralitet innen 2050 og

økonomisk vekst, som skal fremme både mennesker og steder. EUs Green Deal arbeider derfor med klima/miljø og energi, landbruk og hav, transport og industri, forskning og innovasjon, regional utvikling og finans og sistnevnte er NEB (European Commission, 2021b). Bærekraftig byutvikling er en arena der særlige nordiske land og byer, som Stavanger i Norge, ofte blir sett på som å være i forkant når det kommer til klimahandlinger (Haarstad et al., 2021, s. 9). Grunnen til at de nordiske byene ser ut til å være i en ledelse når det kommer til bærekraftig byutvikling er grunnet nasjonal politikk, kommunalt engasjement, offentlig mening og privat sektors interesse skaper forutsetninger for å implementere tiltak for å redusere klimagassutslipp (Haarstad et al., 2021, s. 11). Norge har sluttet seg til FNs bærekraftsmål, der Stavanger sin klima- og miljøplan 2018-2030, har flere tiltak som skal være med for å oppfylle målene (Stavanger kommune, 2018, s. 3). Norges arbeid for en bærekraftig utvikling er også godt forankret i plan- og bygningsloven der formålsparagrafen slår fast at «*Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner*» (Kommunal- og distrikts departementet, 2021; Plan- og bygningsloven, 2008, §1-1). I Stavanger er det kommunen som anses som ansvarlig pådriver, tilrettelegger og myndighet for å kunne redusere klimagassutslippene (Stavanger kommune, 2018, s. 7). Ifølge klima- og miljøplanen til Stavanger, er målet for byen å transformeres til en fossilfri by innen 2040, samtidig som klimagassutslippene skal innen 2030 reduseres med 80%, sammenlignet med tall fra 2015 (Stavanger kommune, 2018, s. 11). Forskningsprogrammet Horizon 2020 er også et EU initiativ som vil være behjelpelig for Stavanger kommune å arbeide for en bærekraftig byutvikling (Stavanger kommune, 2018, s. 60).

2.2 SMARTBY

En ny strategi for å løse komplekse problemer og samfunnsutfordringer som ikke kan løses alene er smartby strategien. En slik strategi kan bidra til en bærekraftig byutvikling (Haarstad, 2017, s. 424-425). For å definere begrepet, tar denne forskningsoppgaven for seg Design og Arkitektur Norge (DOGA) sin definisjon. DOGA sin definisjon er «smarte byer og lokalsamfunn setter innbyggere i sentrum, og tar i bruk ny teknologi, innovative metoder, samarbeid og samskaping for å bli mer bærekraftige, attraktive, produktive og tilpasningsdyktige» (DOGA, u.å., s. 4). Smartby er et konsept som ble kjent gjennom en bevegelse på 1990-tallet kalt «smart growth», og begrepet sies å ha en opprinnelse i dette. Selve navnet på denne bevegelsen kan oversettes til norsk som “smart vekst”. Denne bevegelsen tok til orde for en ny politikk for byplanlegging (Zheng, Yuan, Zhu, Zhang & Shao, 2020, s. 3; Harrison & Donnelly, 2011, s. 2).

Smartby konseptet er med på å effektivisere ressursbruken. Dette er et tema som kan adresseres tilbake til allerede 1944. På denne tiden var det en av de såkalte kvantefysikkens fedre, Edwin Schrödinger, som adresserte temaet angående behov og bærekraft. Her la han frem en konklusjon om at en bærekraftig utvikling, på alle mulige måter, kun er mulig i den retning av økende kompleksitet. Dette kan forklares videre ved at selve den bærekraftige utviklingen bare er mulig når den er basert på allerede eksisterende komplekse materielle forhold, som deretter konverteres til nye og mer komplekse forhold (Csernai & Vaagen, 2018, s. 69).

Ifølge Kumar, Singh, Gupta & Madaan (2020), er selve hovedfokuset til smartbyer å forbedre livet til innbyggere, nemlig fordi smartbyer ikke bare består av komponenter, men også mennesker. Smartbyer er hovedsakelig teknologi-orienterte, avanserte byer, der innbyggere selv må være motiverte til å bruke teknologien for å kunne få utbytte av det smarte systemet (Kumar, Singh, Gupta & Madaan, 2020, s. 1 & 3; European Parliament, 2014, s. 77). Det er derfor hovedsakelig viktig å sette innbyggerne i sentrum for å kunne utvikle teknologiske løsninger som både innbyggerne selv er villige til å bruke, men som også gagnar dem.

Konseptet smartby har de siste årene blitt en allestedsnærværende politisk agenda over hele verden der flere planleggere både omfavner og promoterer konseptet (Müller, Park & Sonn, 2022, s. 1). EU fremmer smarte byer for å få en økonomisk oppgang og innovative industrielle muligheter for Europa gjennom å fremme samarbeid mellom nasjonale og regionale nivåer. Smartbyer skal fungere som en strategi for å takle klima- og ressursutfordringene gjennom innovasjon og kunnskap. Denne strategien fremmer bærekraftige løsninger gjennom innovasjon innenfor styring og teknologi (Haarstad, 2017, 427-428). Ifølge det europeiske parlamentet har mer enn halvparten av europeiske byer med over 100 000 innbyggere implementert eller fremmet smartby initiativer. Til tross for dette, er det uklart i hvilken grad denne agendaen bidrar til bærekraftig utvikling. Dette er nemlig fordi mye av litteraturen om smartby viser til at den er kritisk til selve ideen om smartbyagendaen har mye å tilby det å fremme bærekraft eller løse samfunnsutfordringer. Smartbystrategier er ofte i en betydelig grad drevet av bedrifts sektorens interesse, eller at de ofte er avhengige av en teknokratisk oppfatning om bærekraftig byutvikling med en svært liten involvering av samfunnsaktører (Haarstad, 2017, s. 423). Selve EUs interesse for smarte byer er basert på troen om at byer er geografiske og demografiske rom der sosiale problemer er spesielt konsentrert, noe som resulterer i at de er svært egnede testområder for å utvikle løsninger på sosiale problemer til ulike forretningsmodeller. Det er blitt vist at EU-byer har en styring som er ovenfra-og-ned tilnærming (top-down), nemlig fordi de ekskluderer innbyggernes interesser og perspektiver (Portal & Fabrègue, 2022, s. 55). Derfor kan det sies at når EU byer implementerer smartby løsninger, tas disse beslutningene uten å implisere de mest avgjørende interessene, nemlig innbyggerne selv (Portal & Fabrègue, 2022, s. 58). Det argumenteres derfor at når en by ønsker å bli smart, bør det først og fremst fokuseres på mennesker og menneskelig kapital, i stedet for å tro at informasjonsteknologi i seg selv automatisk vil transformere og forbedre byer (Krivý & Kaminer, 2013, s. 2).

Norge fremmer også smarte og bærekraftige løsninger, nemlig fordi samtlige av landets kommuner og fylkeskommuner står overfor ulike utfordringer som krever smarte og effektive utnyttelser av de tilgjengelige ressursene. Ved å anvende teknologi og data på en smart måte, samtidig som det kombineres med innbyggermedvirkning, kan dette bidra til effektiv ressursbruk, øke produktiviteten og gjøre byer mer attraktive og bærekraftige (DOGA, u.å., s. 11). Dette forskningsprosjektet vil se videre på smartby-konseptet i en norsk kontekst, særlig knyttet opp lokalt mot Stavanger for å illustrere tidligere erfaringer fra et smartbyprosjekt i byen. Stavanger har en status å være Norges oljeby, og har på en rekke måter skapt selve

grunnlaget for smartby arbeidet. Smartbyprosjektet Triangulum kan forklares som et direkte svar på EUs smartbyagenda (Horizon 2020), koblet opp mot fyrtårn initiativet for smarte byer og samfunn i 2014. Triangulum prosjektet inkluderte Stavanger, Eindhoven og Manchester som fyrtårnbyer, og Leipzig, Praha og Sabadell som «følger» byer (Haarstad, 2016, s. 210).

Flere av Triangulum prosjektets representanter i Stavanger, peker på byens internasjonale orientering og kontakter som del av forklaringen på bakgrunnen for smartbyprosjektet. Stavangers avhengighet av oljeindustrien har skapt et visst press de siste årene for å kunne finne alternative økonomiske muligheter og en alternativ identitet for byen. På en måte kan smartbyinitiativet forklares som Stavangers måte å gå bort fra oljeavhengigheten (Haarstad, 2017, s. 432). Selv om oljeindustrien i Stavanger fortsatt sørger for en økonomisk vekst, prøver byen å skifte identitet ved å gå bort fra å være en «oljeby» til å gå over til en «energiby». Etter Triangulum prisen benyttet Stavanger anledningen til å endre identitet ved å ta i bruk smartby, og har som mål å bli en av Europas viktigste og største arenaer for kunnskapsutveksling og inspirasjon til skapere av smartere forretninger, smartere hjem og smartere byer, gjennom ulike initiativ som Nordic Edge Expo konferansen. Selv om Stavanger lenge alene som by har prøvd å bli smartere, kan det argumenteres at EU har hjulpet byen veldig gjennom Triangulum prosjektet (Haarstad, 2017, s. 432-433).

Triangulum prosjektet omhandlet teknologisk innovasjon, hvor dette tekniske perspektivet fikk et så stort fokus at forskere kritiserer strategien fordi det menneskelige og sosiale aspektet forsvinner og dermed ikke blir ivaretatt (Haarstad & Wathne, 2019, s. 112). Det er behov for en ny strategi som kan løse det som ikke smartbyer kan. Det som fremtrer er at løsningen på klimautfordringene ikke bare være tekniske-optimistiske, men trenger større finansiell støtte, i tillegg til at innbyggerne er med på å skape endring (Haarstad, Hanssen, Andersen, Harboe, Ljunggren, Røe, Wanvik, Wullf-Wathne, 2021, s. 10).

2.3 SAMSKAPING

De klimautfordringene flere av verdens byer står overfor i dag, som det å produsere innovative løsninger for å nå ambisiøse klimamål har et behov for kreativ problemløsning, noe som oppnås gjennom samskaping. Når det gjelder denne utformingen og implementeringen av innovative klimaløsninger, krever transformasjonen en involvering av et bredt spekter av offentlige og private aktører. Samskaping er ikke bare en god ide på grunn av behovet for å involvere kompetente og ressurssterke aktører for å komme frem til løsninger, men det er også foranlediget av hvordan disse klimautfordringene må løses på en måte der selve makten er fordelt på tvers av nivåer, sektorer og organisasjoner. På grunnlag av at samskaping er et forsøk på å skape felles løsninger gjennom samarbeid mellom aktører, hver med sine egne regler og ressursbaser, er ledelse noe som kan være vanskelig (Hofstad et al., 2021, s. 359). For å utforske nye løsninger som fremmer en grønn omstilling kan samskaping fungere som et verktøy fordi det samler innbyggere og offentlige beslutningstakere i et partnerskap. Dette vil videre skape et nytt politikk- og styringsalternativ som bidrar til et felles eierskap for innovative løsninger. I løpet av de siste 30 årene har offentlige ledere blitt bedt om å lede og administrere egne organisasjoner for å oppnå et sett med forhåndsbestemte mål innenfor det gitte budsjettet. Denne typen top-down prestasjonsfremmende lederskap er uegnet når det kommer til det å lede samskaping som oppfordrer ledere til å lede grenseoverskridende samarbeid mellom offentlige og private aktører på måter som fører til fremveksten av nye løsninger (Hofstad, Sørensen, Torfing & Vedeld, 2021, s. 357-358). Samskaping som verktøy er mer problemdrevet snarere enn måldrevet, noe som vil si at selve konseptet er drevet av selve bestrebelsen på å løse problemer som deles av en ulik gruppe av aktører. Disse aktørene er med i prosessen på grunnlag av at de enten er formelt ansvarlige for å løse nevnte problemer, de er direkte eller indirekte påvirket av problemene, interesserte i å kunne løse problemene av praktiske, idealistiske eller politiske grunner, eller er kjent for å kunne bidra med verdifull innsikt og ressurser for å kunne løse nevnt problemer (Hofstad et al., 2021, s. 360).

EU fremmer i sin håndbok «Co-creation for policy» at Europa trenger kreative og flere partnerskap som skaper verdi for å forstå og løse utfordringene som land står overfor. Dette grunnlegges i en økt kompleksitet av økte sosiale- og miljøutfordringer. Samskaping kan i denne sammenheng adressere og myndiggjøre innbyggere og finne løsninger for sosiale utfordringer. Dette skal gjennomføres ved å involvere flere aktører og innbyggere slik at

prosjektet blir styrket (Matti, Rissola, Martines, Bountoux, Joval, Spalazzi & Fernandez, 2022, s. 6). For å adressere sosiale utfordringer anses samskaping som et verktøy for å finne nye løsninger. For å oppnå en god samskapingsprosess krever EU god kommunikasjon, verktøy, læring og åpenhet (Matti et al., 2022, s. 9). EUs Horizon 2020 initiativ har bidratt til å skape flere forbindelser og samarbeid mellom ulike sektorer, noe som kan kobles opp mot samskaping (Haarstad & Wathne, 2019, s. 112).

Norge har også høyt fokus på innovative løsninger på samfunnsutfordringer som skal oppnås gjennom samarbeid. Gjennom et samarbeid mellom private og offentlige aktører og innbyggere, vil det involveres nye perspektiver og løsninger som kan styrke demokratiet. (Meld. St. 30 (2019-2020), s. 67) Regjeringen i Norge vil derfor fremme involvering og åpenhet av innbyggerne i utvikling og politiske saker og tilrettelegge for samskaping av tjenester (Meld. St. 30 (2019-2020), s. 71). Som nevnt i kapittel 1.0, viser Stavanger kommune i sin kommuneplans samfunnsdel 2020-2034, at kommunen må tenke nytt om sin rolle i samfunnsutviklingen. På grunn av dette vises det til at Stavanger kommune ønsker å gå fra en servicekommune til å bli en samskapende kommune (Stavanger kommune, 2020, s. 9). Lokalt i Stavanger skal den samskapende kommunen løse klimautfordringene og sosiale utfordringer gjennom samskaping. Kommunen ser nødvendigheten for å dele kunnskap og ressurser slik at det oppstår et samspill mellom offentlige- og private aktører og innbyggerne i Stavanger. På denne måten skal det nye samspillet skape mindre skille mellom kommunen og «de andre», altså, innbyggere og private aktører (Stavanger kommune, 2020, s. 9). Det igangsatte samskaping prosjektet NEB-STAR er et av prosjektene som omfavner samskaping og innovasjon (Vikshåland, 2022). Et annet prosjekt som er verdt å bemerke seg er +CityxChange prosjektet i Trondheim som også er et prosjekt finansiert av EU og som vektlegger samskaping.

+CityxChange er et pilotprosjekt i Trondheim som er finansiert av EUs Horizon 2020 (H2020) forsknings- og innovasjonsprogram innen temaet «smart cities and communities», med en tidsramme fra november 2018 til november 2023. Selve prosjektet består av 32 partnere, bestående av blant annet kommunene i de syv involverte byene, to universiteter og to distribuerte nettverksoperatører. NTNU er koordinatoren av prosjektet. Selve målet med prosjektet er å forbedre livskvaliteten gjennom bruk av digitale tjenester, samprodusere mer energi enn det som forbrukes, og utveksle erfaringer med andre byer over hele Europa. Prosjektet tilstreber innovasjon nedenfra og opp, der selve samspillet mellom ulike aktører og

innbyggere utvikler ny kunnskap som kan gjøre byen mer energieffektiv (Gohari, Baer, Nielsen, Gilcher & Situmorang, 2020, s. 8). +CityxChange er et prosjekt som forsøker å sikre involvering og samskaping av partnere og nøkkel interesser i forskjellige sektorer for en felles og integrert prosjekttilnærming, inkludert byer, innbyggere, akademia og industripartnere (Ahlers, Driscoll, Wibe & Wyckmans, 2019, s. 5).

Tidligere forskning fra prosjektet har ulike funn som er viktige å nevne. Først argumenteres det for at prosjektet har en mangel på rammeverk, noe som fører til at det er mangel på arenaer der målene til +CityxChange blir presentert og diskutert med innbyggerne. Dette omhandler arenaer som media og offentlige møter. I tillegg er den offisielle nettsiden til prosjektet og andre nettbaserte kanaler ikke godt nok kjent for innbyggerne, og disse kanalene er ikke tilpasset på en måte som gjør at innbyggerne har mulighet til å forstå hvordan prosjektet vil påvirke dem (Gohari et al., 2020, s. 20). Det vises også til en mangel på forståelse og konsensus om tilnærmingen og praksis angående aspektene som omhandler innbyggermedvirkning. Det er heller ingen strukturert rammeverk eller veikart for å veilede aktørene. Det er heller ingen konsensus om innbyggermedvirkning tilnærming for å avklare hvorfor medvirkning er nødvendig (rettere sagt hvilken type legitimitet), hvem målgruppene er og hvordan og i hvilken grad deres engasjement skal tilrettelegges for. Ulike aktører i prosjektet har prøvd ulike deltakende teknikker og strategier. Imidlertid utføres disse praksisene vanligvis uavhengig og det finnes ingen hensiktsmessig sammenkobling mellom dem (Gohari et al., 2020, s. 21-22).

Som Gohari et al. (2020) nevner i artikkelen sin, er informasjonen de viser til angående innbyggerinvolvering et nyttig utgangspunkt for forskere, men er muligens ikke helt til praktisk nytte for praktikere og myndigheter (s. 22). Det samme kan sies om dette forskningsprosjektet som omhandler samskaping. Selv om dette forskningsprosjektet kan være behjelpelig for Stavanger kommune og de andre aktørene i NEB-STAR, kan det også gi inspirasjon til andre aktører som jobber i liknende samskapingsprosjekter. Som nevnt tidligere er samskaping situasjonelt, noe som resulterer i at resultatene fra dette forskningsprosjektet har begrensninger for til hvilken grad det kan tas som inspirasjon av andre.

3.0 TEORETISK RAMMEVERK

Dette kapitlet vil presentere utvalgte teorier for å kunne skape et rammeverk for det som skal analyseres. Kapitlet vil først presentere teorien wicked problems, som omhandler komplekse samfunnsutfordringer. Videre vil innovasjon bli presentert som en løsning på disse samfunnsproblemene. Trippel heliks- og den firedoblede heliks modellene blir presentert som modeller for å adressere såkalte wicked problems. Videre vil kapitlet ta for seg tre ulike styringsparadigmer. Etterfulgt blir samskaping fremstilt som et verktøy for å kunne løse wicked problems. I denne delen vil det teoretiske rammeverket se dypere på offentlig sektors rolle og ledelse i samskapingsprosesser, likeverd og tillit, og avslutningsvis presenteres samskapingsstigen.

3.1 WICKED PROBLEMS

“Wicked problems” er et begrep som har sin opprinnelse fra universitetet i Berkeley, California, på 1960-tallet. Begrepet fikk også et større lys, og er nok mest kjent fra artikkelen skrevet av Webber og Horst, begge byplanleggere fra Universitetet i Berkeley i 1973. Wicked problems kan forstås som en hel verden av sosiale og organisatoriske planleggingsproblemer som ikke kan løses med tradisjonelle, analytiske tilnærminger. Dette kan kobles opp mot problemer som planleggerne håndterer, nemlig samfunnsproblemer. Dette er fordi disse problemene er annerledes fra problemer som ingeniører og forskere håndterer, nemlig fordi planleggingsproblemer er iboende «wicked» (Ritchey, 2005, s.1; Rittel & Webber, 1973, s. 160).

For å forklare dette bedre, kan begrepet kobles opp mot et annet begrep, nemlig «tame problems», på norsk tamme problemer. Dette er problemer som innebærer for eksempel å faktorisere en kvadratisk likning eller å krysse en labyrint. Problemet er godt definert, og har et enkelt mål med veldefinerte regler. Men andre problemer, som å designe en bygning eller å bestemme en transportpolitikk, anses som «wicked problems». Dette er fordi problemet er løst formulert og går gjennom redefinering og løsninger som endres over tid. Det er heller ingen endelig test av gyldigheten av en løsning på «wicked problems» (Coyne, 2005, s. 5-6).

Webber og Rittel hevder i deres artikkel fra 1987 at sosiale problemer ikke kan løses med hell ved å følge en tradisjonell teknisk tilnærming som antar at disse sosiale problemene kan

defineres, dissekeres og løses som om de var «tame problems». Grunnet at problemene ikke kan løses definitivt, er de avhengige av en unnvikende politisk dømmekraft for å løse dem (Head, 2022, s. 26). Moderne sosiale problemer er såkalte “wicked problems”, fordi aktører er uenige om selve kjernen av disse problemene, samt om mulige løsninger og hvordan disse løsningene skal oppnås (Head, 2022, s. 21).

På 1970-tallet begynte offentlig sektor å anerkjenne et økende antall wicked problems på ulike områder som planlegging, infrastruktur og miljø. Disse komplekse problemer var utfordringer som ikke kunne bli løst gjennom hierarkisk beslutningstaking og implementering basert på kontroll og kommando. I stedet krevde disse problemene en snarere koordinering og samarbeid på tvers av flere aktører, både private og offentlige, med ulike interesser, ideer og formen for ekspertise. Denne anerkjennelsen åpnet opp for offentlig-private partnerskap. Denne type partnerskap utviklet seg videre til å bli ny gren for samarbeid, nemlig samskaping der relevante og berørte aktører ble involvert for å definere felles problemer og utforme og implementere kreative løsninger. Denne nye formen for samarbeid er en prosess med et distribuert lederskap der det ikke er en leder (Hofstad et al., 2021, s. 358).

3.2 INNOVASJON OG OFFENTLIG SEKTORS ROLLE I INNOVASJON

For å oppnå denne transformasjonen mot en grønnere utvikling vil innovasjon bli viktig. Innovasjon kan bli ansett som en løsning fordi verktøyene og strategiene vi bruker i dag ikke fungerer, og krever derfor at samfunnet tenker nytt og innovativt (Fagerberg, 2018, s. 1568). Schumpeter (1883-1950) anses som innovasjonsteoriens far, hvor hans fokus var på samfunns- og økonomiske endringer. Schumpeter presenterte innovasjoner som nye kombinasjoner i eksisterende former, både tekniske og organisatoriske. Dette går ut på at ulike former blir kombinert på nye måter og skaper en ny ide for formen, altså en oppfinnelse. Slik kan man kombinere ulike dynamikker, samarbeid, ideer og teknologier (Fagerberg, 2018, s. 1569). Selv om Schumpeter sin definisjon er bred, er hovedaspektet for innovasjon, «*introduksjon av et nytt produkt eller ny tjeneste*» (Rønning, 2021, s. 19). I senere tid har det kommet flere fortolkninger av innovasjonsbegrepet, og det som er fellesnevneren for forskere er at man må kunne implementere det i riktig kontekst for å optimalisere sin funksjon, og at dette skal være noe nytt. For å kunne realisere en ny innovasjon må ideen understøttes av eksisterende kunnskap og bryte med tradisjoner som deretter skaper noe nytt (Rønning, 2021, s. 20).

Det er et sterkt behov for at den offentlige sektor blir mer innovativ på grunn av samfunnsutfordringer som for eksempel miljøutfordringene. Det er i slike komplekse utfordringer at deres rolle blir avgjørende og man trenger en omstilling for å finne bedre og nye løsninger. Uten slike omstillinger mister de sin effektivitet og kan risikere å utdaterte sin tjenesteyting (Rønning, 2021, s. 9). Flere kommuner står nå overfor utfordringer som økonomiske kutt i sektoren, noe som også påvirker at de må omstille og omprioritere tjenester, og innovasjon er en måte for dem å frigjøre noen av disse ressursene (Rønning, 2021, s. 10). Offentlig sektor har i senere tid vært en pådriver for innovative løsninger, mye grunnet økende behov for ressurser, høyere innbyggerkrav og endringer i samfunnet. Det er ulike utfordringer som kan løses teknisk, men andre samfunnsutfordringer krever større endringer. Klima- og miljøutfordringene omtales som en av de største utfordringene samfunnet står overfor. Dette krever at offentlig sektor gjør sosiale innovasjoner og omprioriteringer for å løse, fordi teknologiske endringer er ikke nok (Rønning, 2021 s. 12-13). Offentlig sektor og samfunnet har en dynamisk rolle, hvor offentlig sektor og politisk administrasjon ofte omhandler innovasjon. (Rønning, 2021, s. 13-14).

TRIPPEL HELIKS

For å gi en dypere forståelse for hvordan wicked problems kan adresseres gjennom innovasjon, vil dette forskningsprosjektet ta for seg trippel heliks modellen som fokuserer på samarbeid innen innovasjon og samskaping. Denne modellen er svært relevant for å få et innblikk i hvordan innovasjon oppstår, samtidig som det viser til forholdet mellom offentlige virkemiddelapparater, academia og næringsliv (Fauchald, 2017, s. 10). Denne modellen bidrar til å belyse viktige faktorer innen forholdet mellom de tre nevnte eksponentene. EU er blant en av mange organisasjoner som vektlegger og fokuserer på denne relasjonen mellom akademisk, myndighet og industri/næringsliv (Etzkowitz & Leydesdorff, 1995, s. 3). Konseptet går ut på å utvikle kunnskapsbasert utvikling som endrer og former samfunnet ved bruk av kunnskap (Etzkowitz & Leydesdorff, 1995, s. 1).

For å fremme økonomisk vekst, entreprenørskap og innovasjon foreslo Etzowitz og Leydesdorff en trippel heliks modell. Denne modellen skal kunne forklare og forstå interaksjoner som oppstod mellom offentlig virksomheter, academia og næringslivet (Cai & Lattu, 2021, s. 258). Selve trippel heliks modellen defineres som «*en innovasjon samarbeidsmodell der universiteter, myndigheter og industribedrifter samarbeider for å produsere innovasjon.*» (Solesvik, 2017, s. 8). Ideen bak modellen er at dette samspillet

mellom de tre sfærene skaper vekst og innovasjon i en økonomi som er kunnskapsbasert (Cai & Lattu, 2021, s. 264).

Trippel heliks modellen brukes som en strategi eller fremgangsmåte i flere innovasjonsprosjekter. Dette skal gjennomføres ved å inkludere universiteter, eller såkalt akademia, til å spille en mer aktiv rolle i industriell og sosial innovasjon (Cai & Etzkowitz, 2020, s. 7). Modellen brukes for å fremme regional økonomisk vekst og fremme entreprenørskap gjennom å forstå dynamikken i interaksjonen mellom de tre institusjonelle sfærene av akademia, industri og myndigheter. Trippel heliks redegjør også for interaksjonen mellom de tre sfærene ved å «ta rollen som den andre» i den konteksten der en eller flere av aktørene for en eller annen grunn er begrenset til å handle (Cai & Etzkowitz, 2020, s. 9). Etzkowitz og Klofsen fremhever særlig tre elementer som er grunnleggende i trippel heliks modellen. Det første elementet er at modellen gir universiteter en mer fremtredende rolle i selve utviklingen av innovasjon enn tidligere. For det andre så betyr denne samarbeidsrelasjonen mellom de tre sfærene at politiske beslutninger er et resultat av samhandling snarere enn regulering. Til slutt vektlegges det at ved å bruke denne modellen oppfyller sfærene sine tradisjonelle funksjoner, i tillegg til at de inntar i en økende grad rollen som «den andre». Det siste elementet utvikler seg gradvis fra hvordan man kan forbedre sin eksisterende rolle, samtidig som aktørene overtar andre sine roller, i tillegg til å opprettholde sin tradisjonelle identitet (Lundberg, 2013, s. 213). Det kan også vises til en utvidet modell av trippel heliks modellen, nemlig “quaduple helix model”, eller oversatt til norsk som firedoblet heliks modell. Den firedoblede heliks modellen er bygget opp på samme måte som trippel heliks modellen. Forskjellen er at det er lagt til en fjerde sfære, nemlig det sivile samfunnet. Denne modellen ble utviklet etter trippel heliks modellen fordi det var ment at innovasjon også er avhengig av det sivile samfunnet, eller brukerne (Cai & Lattu, 2021, s. 266). Ved å ta i bruk en firedoblet heliks modell, vil dette representere en mer demokratisk tilnærming til innovasjon, i tillegg til at resultatene av denne innovasjonen kan argumenteres å oppfattes som mer sosiale enn bare teknologiske ved at innbyggere og det sosiale samfunnet blir inkludert i utviklingen (Knieling, Bley, Hartkop & Wildhack, 2022, s. 303).

STYRINGSPARADIGMENE: TRADISJONELLE BYRÅKRATI, NEW PUBLIC MANAGEMENT & NEW PUBLIC GOVERNANCE

Den offentlige sektor har gjennomgått tre ulike paradigmer opp igjennom historien som er relevant når man snakker om den offentliges rolle og innovasjon. I det klassiske byråkratiet vil offentlige aktører fungere som en demokratisk juridisk autoritet, og dette betyr at offentlige aktører styrer over innbyggerne. Innbyggerne har derfor ingen autoritet i prosessen, men blir mottakere av godene som tilbys av kommunale, regionale og nasjonale aktører (Torfing, Sørensen & Røiseland, 2019, s. 798-800). I denne tradisjonelle byråkratimodellen har offentlig sektor et stort ansvar med en byråkratisk og hierarkisk inndeling, som betyr at det er de offentlige som ansvarliggjøres for å ha korrekte regler til relevant sak. I forhold til innovasjon blir det offentlig sektor som skal være ansvarlig for å vurdere fremtidens utfordringer (Rønning, 2021, s. 49-50).

På 1970-tallet vokste det en misnøye ved mangel på samspill mellom offentlige aktører og innbyggere. Innbyggerne uttrykte misnøye over at de betalte skatt til offentlige prosjekter som myndighetene bestemmer, uten at de selv hadde påvirkningskraft. Derfor ble endring ønsket, hvor maktbalansen skulle jevnes ut mellom innbyggere og offentlige aktører. Det dominerende reformprogrammet «New Public Management» (NPM) har de siste 15-20 årene bidratt til å transformere offentlig sektor fra «*juridisk myndighet til en tjenesteleverandør*» (Torfing et al., 2019, s. 798-800). Fokuset i NPM er å bruke innbyggerne og privat sektor for å sikre kvaliteten i offentlige tjenester (Olaussen & Wollebæk, 2002, s. 1). I tillegg ønsket NPM brukertilfredshet slik at innbyggernes behov er i fokus. Reformprogrammet NPM resulterte i at offentlig sektor gjennomgikk en transformasjon som omhandlet hvilken rolle offentlig sektor skulle ha (Torfing et al., 2019, s. 798). Fellestrekkene til styringsparadigmen er blant annet kommersielle tjenesteleverandører og større konkurranseutsetting med anbud til private aktører (Rønning, 2021, s 53).

Økende påvirkningskraft fra innbyggerne gjorde at det oppstod nye offentlige utfordringer som trengte nye løsninger. Utfordringen i NPM regimet var at innbyggerne stilte større krav til tjenester og prosjekter hvor kommunen ikke kunne strekke til (Torfing et al., 2019, s. 799). NPM regimet ble derfor ikke ansett som optimalt, noe som inspirerte et nytt regime kalt «New Public Governance» (NPG), hvor den offentlige sektor skulle transformeres til en samskapende arena. En slik arena krever at fagfolk fra ulike fagfelt jobber sammen for å finne

nye løsninger. Den offentlige aktøren skal derfor samarbeide med relevante aktører, hvor man sammen kan utnytte erfaringer og ideer som skal gagne innbyggerne (Torfing et al., 2019, s. 800). NPG er det styringsparadigmet som utviklet seg etter NPM-reformen. Den nye reformen skulle løse problemene som hadde oppstått fra NPM, og omhandler derfor løsninger på komplekse samfunnsproblemer. Det som skiller dette regimet fra tidligere regimer er at løsningene skal finnes gjennom samstyring, som er bestående av styring og samarbeid mellom offentlige, private og frivillige aktører. Tjenester vil på denne måten utspille seg mellom relevante aktører, og sivilsamfunnet vil ikke bare være fungerende forbruker, men de er i større grad involvert i styringen. Dette regimet forbedrer tjenester gjennom samskaping og innovasjon blir et sentralt mål (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 18-19). En slik samskappingsprosess bryter med de klassiske verdiene, og skaper en prosess som med relasjoner mellom offentlig aktører, private organisasjoner og innbyggerne (Torfing et al., 2019, s. 798). Samskaping er hovedaspektet innen NPG og tilbys som et alternativ, som fokuserer på samarbeid i nettverk (Torfing et al., 2019, s. 797).

3.3 SAMSKAPING

Samskapingbegrepet er et komplekst begrep med ulike forståelser, noe som ønskes å undersøke nærmere i dette forskningsprosjektet for å få en dypere forståelse for samskaping i den offentlige sektoren (Alford, 2002, s. 32). Helt siden 1980-tallet har begrepet samskaping fått en økende oppmerksomhet i offentlig sektor. Interessen oppstod som en ide for å i større grad inkludere ikke-offentlige aktører og innbyggere for å være deltakere i offentlige prosesser (Alford, 2002, s. 32). Samskaping utfordrer tidligere NPM ideer og verdier, og vil derfor skape løsninger på ulike samfunnsmessige utfordringer. Metoden forbindes samtidig med samarbeid for tjenesteproduksjon og vil fungere som en nyttig metode enn hvordan det offentlige arbeider i dag (Røiseland & Lo, 2019, s. 55). En samskapende og inkluderende prosess var tidligere ikke ansett som like viktig. Den økende interessen for samskaping blir i dag ansett som løsningen på komplekse samfunnsproblemer, såkalte wicked problems, fordi de ikke kan løses alene (Torfing, Sørensen & Røiseland, 2019, s. 797).

Samskapingsbegrepet har sitt originale opphav fra engelsk kontekst som omtaler samskaping som «co-creation». Dette vil direkte oversettes som samskaping eller samskapelse, og er et begrep som blir hyppig anvendt innenfor den Europeiske Union sitt Horizon 2020 program. Den offentlige sektoren står overfor ulike samfunnsproblemer som kan være utfordrende å løse alene. I dette perspektivet vil samskaping fungere som en ny og viktig metode for å løse ulike utfordringer sammen. Begrepet oppfattes som et flytende begrep og kan derfor ha ulike forståelser (Røiseland & Lo, 2019, s. 53). Begrepet co-creation har opphav i private konsumermarkeder, der kunden skaper en verdi i et produkt sammen med produsenten. Begrepet har i senere tid blitt etablert i offentlig sektor innen tjenester, hvor det i større grad vektlegges samarbeidsrelasjoner. I offentlig sektor anses samskaping derfor som en arena hvor ulike aktører arbeider sammen med verdiskaping og begrepet defineres derfor som *«offentlige og private og/eller sivile aktører arbeider sammen gjennom å dele kunnskap og ressurser med hverandre»* (Røiseland & Lo, 2019, s. 54-55).

Når man presenterer samskapingsbegrepet er det relevant å forklare skillet mellom begrepet samskaping i en engelsk kontekst, der det deles inn i co-creation og co-production. Sistnevnte omhandler samhandlingen mellom brukere og profesjonelle, mens co-creation fokuserer på inkludering av både private, offentlige og sivilsamfunnet i en prosess hvor problemer skal diskuteres og løses (Røiseland & Lo, 2019, s. 55-56). Røiseland og Lo (2019) ser dypere på dette begrepet og hvordan oversettelsen fra engelsk til norsk gjør at det kan oppfattes som flytende. Det som oppstår i dette tilfellet er at private aktører og offentlige aktører fyller begrepet med ulikt innhold, noe som gjør at begrepet har en varierende betydning fra ulike kontekster og prosjekter. Dette omhandler ulik forståelse av begrepet og formålet, hvor offentlige aktører ser det i forhold til organisatorisk omdømme og større utvalg av ressurser, i tillegg til at det anses som et moteord. På den andre siden kan private aktører se på det finansielle aspektet og muligheter for inntekter. Siden ulike aktører har ulike agendaer kan dette føre til at begrepet “går seg til” gjennom prosessen (Røiseland & Lo, 2019, s. 52-53).

For å utdype videre på samskapingsbegrepet, kan det ifølge Vedeld (2022) forstås som en nærmest "perfekt" strategi for å kunne løse komplekse samfunnsproblemer og for å kunne oppnå ambisiøse klima- og bærekraftsmål (s. 2). Til tross for dette er en av utfordringene for samskapingprosessen at det kan være kostbart når det kommer til ressursene som brukes på å orkestre samspillet mellom de aktuelle aktørene. Dette er fordi aktører fra ulike bakgrunner

(offentlig og privat) har ulike forventninger, forpliktelser og perspektiver som det tar tid å skape en enighet om (Torfing et al., 2019, s. 808-809).

KOMMUNENS ROLLE I SAMSKAPING- OG INNOVASJONSPROSESSER

Offentlige organisasjoner er vanligvis den primære leverandøren av tjenester og konkurrerer ikke for profitt slik som flere private organisasjoner (Koch, Cunningham, Schwabsky & Hauknes, 2006, s. 15). For offentlig sektor handler innovasjon om å iverksette noe nytt som skaper en verdi for innbyggerne og for samfunnet. Dette kan omhandle ny eller endret tjeneste eller prosess som er med på bidra til en langsiktig og bærekraftig effektivitet (Meld. St. 30 (2019-2020), s. 7). Det politiske aspektet er også mye viktigere i offentlig sektor enn det er i privat sektor. Politiske beslutninger påvirker normalt private bedrifter indirekte gjennom lover, forskrifter og økonomisk støtte, mens offentlig sektor er formelt styrt av de folkevalgte politikerne. Dette kan forklares ved at offentlig og privat sektor jobber på forskjellige måter. De offentlige sektorene må oppfylle ulike prosedyrekrav, i tillegg til å være i samsvar med ulike samfunnsverdier som rettferdighet, likhet og åpenhet (transparens). På grunn av dette, er det slik at når offentlig sektor går inn i et samarbeid med andre aktører, er det ulike forventninger til stede som omhandler at de offentlige standardene er tatt til hensyn (Rønning, 2021, s. 38). Dette vil si at når samarbeidet går i gang, er det en forståelse for at offentlig sektor må ta hensyn til allerede gitte regelverk. Offentlig sektor er også mer sannsynlig til å motta mindre resultatbaserte materielle fordeler enn privat sektor, noe som kan være med på å påvirke deres vilje til å ta risiko. Privat sektor har derimot et større behov for å ta risiko for å kunne øke profitten (Koch et al., 2006, s. 15 & 17). I det tilfelle offentlig sektor samarbeider med næringslivet for å finne nye løsninger, handler ikke dette om at offentlig sektor skal bli som næringslivet. Dette samarbeidet omhandler at næringslivet skal bistå offentlig sektor med arbeidsformer og rammebetingelser for å oppnå fastsatte mål. Offentlig sektor skal ta føringen på hvilke behov som skal løses og gå i dialog med næringslivet om mulige løsninger (Meld. St. 30 (2019-2020), s. 72).

En måte å forstå kommunens strategier og hvordan de navigerer lokalt i relasjon til samskaping er at lokal byutvikling i hovedsak foregår på eiendommer i privat eie, og dermed er de private eiendommene kontrollert av en rekke private eiendomsaktører og utviklere som sitter på de viktigste ressursene for å kunne skape endring. På grunnlag av dette er kommunen derfor helt avhengig av samarbeid for å kunne mobilisere private og eksterne ressurser og samskape gode løsninger (Vedeld, 2022, s. 3).

Når man som aktør går inn i et samarbeid som inkluderer samskaping, er det vanskelig å redefinere sin identitet og innta en ny rolle, og derfor er det ofte slik at aktører klammer seg til sine gamle rolleoppfatninger. Dette kan gjøre det vanskelig for dem å fungere i et nytt miljø som baserer seg på et annet styringsparadigme. Det er derfor ofte slik at offentlige sektorer som kommuner og beslutningstakere, med mye makt og ansvar, finner det vanskelig å kunne dele denne makten i og gjennom selve prosessen med en samskapt utforming. Aktører som har ansvaret for en stabil høytytende organisasjon, som private aktører, kan bli skremt av tanken på å samarbeide med individer fra andre sektorer som de ikke selv kan kontrollere (Torfing et al., 2019, s. 810). Til tross for dette, er samskaping noe som skjer, nemlig fordi det er sterke drivere med strategien. Offentlige og private aktører finner gode grunner til å engasjere seg i prosesser for samskaping. Offentlige sektorer er ivrige til å få en bredere forståelse og innspill fra andre aktører for å kunne forstå samfunnsproblemer, utforme nye løsninger, samt skape støtte for å kunne realisere dem (Torfing et al., 2019, s. 812).

Det å lede samskappingsprosesser som involverer både offentlige og private aktører er en stor utfordring for offentlige ledere. Dette kan grunnes fordi det innebærer en dannelselse og vedlikehold av et relativt selvregulerende nettverk av både offentlige og private aktører. På grunnlag av dette, kan ikke selve ledelsen av nettverksbaserte former for samskaping basere seg på tradisjonelle former for juridisk autoritet og kontraktstyring. Samskappingsprosesser krever en institusjonell utforming av samarbeid, motivering av relevante aktører, skapelse av gjensidig tillit, felles referanserammer, redusering av maktubalanser og et resultat av samarbeidet (Torfing et al., 2019, s. 815).

LEDELSE OG ROLLEFORDELING I SAMSKAPINGSPROSESSER

Et samskappingsprosjekt endrer den offentliges sektors rolle fra monopol på styring, til styring i samarbeid med andre aktører. Ledelse vil derfor bli fordelt på flere aktører, der ledelsen må tilrettelegge for felles problemløsning og samarbeid. Ledelse vil variere fra ulik kontekst, men skal mobilisere ulike interesser og kunnskap som vil i fellesskap utvikle mot et felles mål (Tortzen, 2016, s. 53). Ifølge Tortzen (2016) viser studier at samskappingsprosjekter blir oftest organisert eller initiert av offentlige aktører (s. 41). Det faktum at man inntar nye roller i en organisert samskappingsprosess gjør at ledelse og rammesetting har en stor betydning for selve forståelsen og prosjektet (Tortzen, 2016, s. 35). Fordi samskaping anser sivilsamfunn, private og offentlige aktører som en ressurs, må ledelse til for å skape en demokratisk og effektiv

styring (Tortzen, 2016, s. 53). Ledelse støtter samarbeid på kryss og tvers av sektorer, bedrifter og sivilsamfunn (Tortzen, 2016, s. 10). Dette går ut på prosesser som samler aktører som til vanlig ikke jobber sammen, men skal i fellesskap løse utfordringer (Tortzen, 2016, s. 52). Ledelse av samskaping går derfor ut på å lede ulike aktører på tvers av organisasjoner, og har sitt opphav fra styringsparadigmet NPG hvor de juridisk myndige ikke har monopol på styringen, men samarbeider med andre i selve styringen som igjen vil understøtte samarbeidet (Tortzen, 2016, s. 53). Et sentralt aspekt innen samskaping er hvordan ledelse påvirker selve samskappingsprosessen. Forskning viser til at samstyring kan utfordre samfunnets forståelse av ledelse som roller, ansvar, legitimitet, demokrati og effektivitet (Tortzen, 2016, s. 18-19). Ifølge Hofstad et al. (2021) er det viktig å ha et lederskap i en samskappingsprosess som skal motivere og engasjere, skape en felles forståelse og sikre fremgangen i prosjektet, samt inspirere og tilrettelegge for samskapingen (s. 359).

Samskaping utfordrer NPM regimet ved at innbyggerne har større påvirkning på produksjon og utforming. Ekspertene som tidligere har hatt ansvarsrollen for produksjon og utforming endres og makten blir i større grad enn tidligere delt på flere aktører (Tortzen, 2016, s. 32). Nettverksledelse teorien omhandler effektivitet og hvordan prosessen kan styres for å fungere på en effektiv og best mulig måte (Tortzen, 2016, s. 54). I tillegg understøtter teorien ulike aktører med ulike interesser i samarbeidsprosessen. Det kan oppstå ulike dilemmaer innen nettverkssamarbeid og teorien fokuserer på slike problemer, samtidig som den ser på de ulike rollene i partnerskapet. På denne måten kan man oppnå et felles makt- og læringsgrunnlag. Relevante aktører i nettverket har ulike interesser som må forvaltes for at man skal få best resultat. Gjennom nettverksledelse kan aktøren selv påta seg en rolle som nettverksleder som skal sette rammeverket for arbeidet. For at dette skal fungere, må man ha en gjensidig tillit og avhengighet mellom de ulike aktørene, samtidig som at samspillet blir regulert (Tortzen, 2016, s. 54-58).

Det nettverksledelses teorien skal håndtere og løse er usikkerheten og kompleksiteten i samfunnsutvikling, med andre ord skal denne formen for ledelse håndtere wicked problems. Nettverksledelse vil håndtere koordinering, samarbeidet i nettverket, samt forståelsen, strategien og preferansene til de ulike aktørene (Tortzen, 2016, s. 59-60). Læringsprosessen i et nettverk er et sentralt aspekt innen denne ledelsesteorien. Det inndeles i tre ulike typer for læringsprosesser; institusjonelle, strategiske og kognitive prosesser som skal understøttes. Institusjonelle prosesser skaper roller, regler, meninger, relasjoner og tillit. For å oppnå dette

er det viktig at alle relevante deltakere har en felles forståelse av beslutninger, problemer og løsninger. Det er også viktig at relevante aktører utveksler ressurser på tvers av områder, samt at alle aktørene er involvert i prosessen. Gjennom strategiske prosesser kan man oppnå en bevissthet og gjensidig avhengighet, dette oppnås gjennom involvering av aktører kontinuerlig i prosessen. Den kognitive læringsprosessen omhandler hvordan man kan få en større innsikt over ulike deltakere, derav mer kunnskap. Dette kan gjennomføres ved å ha et sammenflettet mål og «sunn fornuft» (Tortzen, 2016, s. 59-60). Det blir viktig å skape et legitimt og felles kunnskapsgrunnlag. De ulike aktørene har ulike kunnskaper de bidrar med, nøkkelfaktoren for ledelsen vil da være å finne et konkret felles grunnlag og forståelse for nettverket (Tortzen, 2016, s. 60).

LIKEVERDIGHET & TILLIT

Et sentralt aspekt for at en samskapingsprosess skal fungere er vektleggingen av likeverd. Når man fremhever denne verdien vil alle få muligheten til å bidra med sine kunnskaper og ressurser. Begrepet likeverd omhandler at til tross for ulike verdier, ressurser, forutsetninger og kunnskap, er aktørene og individene likeverdige og har derfor noe å bidra med (Larsen & Larsgaard, 2017, s. 29). Begrepet likeverd er aktuelt i en samskapingsprosess, nemlig fordi selve samskapingsprosessen vektlegger deling av ressurser og kunnskap for å produsere og definere utfordringer og løsninger sammen (Larsen & Larsgaard, 2017, s. 30). Forskning viser at i en samskapingsprosess må man fokusere på relasjoner blant de aktuelle aktørene for å skape likeverd, i tillegg til at når man inkluderer sivilsamfunnet og aktører tidlig i prosessen øker innflytelsen og spillerommet (Larsen & Larsgaard, 2017, s. 31; Agger & Tortzen, 2015, s. 16). Sørensen & Torfing (2017) påpeker viktigheten av å bli inkludert, sett og hørt for å sikre transparens i prosessen, noe som vil øke tilliten til prosjektet (s. 834). For å skape tillit mellom aktører i en samskapingsprosess krever det en kontinuerlig dialog, oppbygging av relasjoner og kommunikasjon for å skape et suksessfullt samarbeid (Andersen, Espersen, Kobro, Kristensen, Skar & Iversen, 2018, s. 99-100).

Studier viser at samskaping krever at partene behandles likeverdige, slik at alle har lik mulighet til å dele ressurser og ideer. Likeverd blir dermed en forutsetning for samskaping, hvor aktører og sivilsamfunn definerer problemer og løsninger i fellesskap. For å oppnå dette kreves en endring av tradisjonelle relasjoner, hvor noen er profesjonelle og andre ikke. Den ulike kunnskapen de bidrar med er nøkkelen til å produsere ny kunnskap (Larsen & Larsgaard, 2017, s 31).

SAMSKAPING STIGEN

«The ladder of participation» eller “medvirkningsstigen” på norsk, av Arnstein (1969) beskriver ulike rangstiger i henhold til hvilken grad innbyggerne blir inkludert i planprosesser. Det høyeste trinnet på rangstigen er selvstyre hvor innbyggerne bestemmer selv (Torfing et al., 2019, s. 804). I den komplekse verdenen vi lever i nå er det vanskelig å lede noe alene. Derfor påpeker Torfing et al. (2019) at samstyre er løsningen for å bekjempe samfunnsutfordringer. The ladder of participation kan derfor erstattes med en samskappingsstige. Denne stigen fokuserer på demokratisk innflytelse og effektive løsninger på felles problemer, samt inkludering av innbyggerne (Torfing et al., 2019, s. 804).

Samskappingsstigen er bygd opp på samme måte som medvirkningsstigen, hvor det høyeste trinnet er en fullkommen samskappingsprosess og det laveste trinnet har minimalt med samskaping. Høyeste trinn (femte trinn) på rangstigen utgjør full samskaping, hvor relevante aktører fra private og offentlige arenaer tilrettelegger og deltar for samarbeidsinnovasjon. De aktuelle aktørene skal sammen definere problemer, ha en felles utforming og utprøving av løsninger som er koordinert av offentlige og private aktører. Utfordringen ved det øverste trinnet i rangstigen er at dette kan være utfordrende å oppnå, nemlig fordi det oppstår en avveining mellom inkluderingen av aktører og innbyggere når man skal ta beslutninger. Det fjerde trinnet omhandler gjensidig dialog mellom offentlige og private aktører med et ønske om å koordinere implementering av nye løsninger. Tredje trinn går ut på individuelle innbyggergrupper kommer med innspill til løsninger. Det andre trinnet er når innbyggerne forbedrer offentlige tjenester gjennom frivillig arbeid og samproduksjon. Det laveste trinnet med minimal samskaping er når offentlige aktører oppmuntrer til samskappings tjenester som tilbys av offentlige etater. På denne måten styrker de innbyggernes liv (Torfing et al., 2019, s. 804-805).

OPPSUMMERING AV TEORETISK RAMMEVERK

Dette teorkapittelet har presentert viktige teorier som skal diskuteres opp mot empiri i kapittel 6.0. Det som fremtres i teorkapittelet er at klimautfordringene er et samfunnsproblem, og blir derfor et eksempel på såkalte wicked problems. De komplekse problemene krever samarbeid på kryss og tvers av flere aktører som har ulike ideer som kan skape nye løsninger. Samfunnet har et behov for å tenke nytt og innovativt, og derfor presenteres neste teori som omhandler innovasjon. Denne teorien går ut på å kombinere samarbeid, ulike dynamikker, teknologier og ideer for å skape nye løsninger. Innovasjon omtales derfor som en introduksjon av en ny løsning, produkt eller tjeneste. Teorien vektlegger innovasjon i offentlig sektor grunnet de har et behov for en omstilling for å ikke utdatere sin tjenesteyting. De siste årene har det vært store økonomiske kutt i offentlig sektor, samtidig som samfunnsutfordringene og krav fra innbyggerne øker. Innovasjon i offentlig sektor vil da kunne frigjøre noen av ressursene. Trippel heliks modellen blir videre presentert og ser på en form for å adressere wicked problems. Denne modellen adresserer samarbeid mellom offentlig sektor, academia og næringsliv innen kunnskapsbasert innovasjon. Strategien inkluderer samarbeidet med de tre nevnte sfærene for å samhandle og skape nye løsninger. Det presenteres også en utvidet modell som er den firedoblede heliks modellen som innebærer at innbyggerne blir inkludert inn i samhandlingen som en fjerde aktør. Denne modellen inkluderer innbyggerne for å skape innovative løsninger fordi innovasjon ikke bare har behov for tekniske løsninger, men også mellommenneskelige løsninger. Videre ser oppgaven på tre ulike styringsparadigmer, nemlig tradisjonell byråkrati, new public management og new public governance. Disse gir et innblikk i utviklingen av offentlig sektor som har gått fra å ha stort ansvar med hierarkiske inndelinger, til en samskapende arena. Samskaping presenteres som et komplekst og flytende begrep, grunnet begrepets oversettelse fra en engelsk kontekst til en norsk kontekst, noe som gjør at begrepet anses å bli fylt med ulike forståelser. Samskaping handler om samarbeid mellom offentlige- og private aktører og sivilsamfunnet som arbeider sammen for å dele kunnskap og ressurser. Den offentlige sektors rolle i en samskapingsprosess er ulik fra private aktørers rolle, men er avhengig av samarbeid. I et samskapingsprosjekt må man innta nye roller, noe som kan være utfordrende fordi den offentlige sektor forbindes som mektige beslutningstakere. Videre presenteres ledelse i en samskapingsprosess, der oppgaven har sett på teorien nettverksledelse. Dette omhandler at ledere skal skape rammeverk og mobilisere kunnskap og ressurser. Nettverksledelsen håndterer usikkerheten, forståelsen, koordineringen og samarbeidet i prosessen. I en optimal samskapingsprosess er likeverd og tillit viktig å vektlegge for at alle har mulighet til å dele sine ressurser og sin kunnskap. For å tilrettelegge

for slike verdier som tillit og likeverd kreves en kontinuerlig og god kommunikasjon. Samskapingsstigen ble til slutt presentert for å kunne vise at samskaping kan rangeres fra minimal til fullkommen.

4.0 METODE

Dette kapittelet vil presentere de ulike metodene som er brukt for å innhente relevante data, samt hvordan metodene er anvendt for å kunne gjennomføre datainnsamlingen for dette forskningsprosjektet. Avslutningsvis presenteres en gjennomgang av validitet og reliabilitet, etiske vurderinger, kildekritikk og metodekritikk.

4.1 KVALITATIV METODE

Gjennom utførelsen av et forskningsprosjekt, benytter man seg av en eller annen form for metode. En metode kan anses som et verktøy som er fremgangsmåten for å kunne få svar på spørsmål samtidig som man får ny kunnskap og viten innenfor et visst felt (Larsen, 2017, s. 17). Det skilles ofte mellom to ulike metoder, nemlig kvantitativ og kvalitativ. I denne oppgaven er det tatt for seg kvalitativ metode. Dette valget er basert på hvordan problemstillingen er formulert, i tillegg til hvilken empiri og informasjon det har vært ønsket å innhente. Problemstillingen i denne oppgaven er formulert på en kvalitativ måte, noe som krever kvalitative metoder for å besvares (Punch, 2014, s. 23). Kvalitativ metode er en metode som er mye bredere i informasjon ved at datainnsamlingen i denne type metoden sier noe om kvalitative, ikke-tallfestede, egenskaper hos de undersøkte personene. Denne informasjonen kan kalles for mykdata, noe som ofte er informasjon i form av tekst (Clark, Foster & Bryman, 2019, s. 15; Larsen, 2017, s. 25). Kvalitativ metode fremhever prosesser og meninger som ikke kan måles i kvantitet eller frekvens, samtidig som det innebærer å innhente mye data fra få enheter (Thagaard, 2019, s. 16).

Ved en kvalitativ metode bruker man en forskningsstrategi for å beskrive og analysere karaktertrekk og kvaliteter med de fenomenene som studeres. En kvalitativ metode er med på å presentere både mangfold og nyanser, og er en metode som brukes når man ønsker å vite mer om menneskelige egenskaper som erfaring, tanker, motiver og holdning. Når man tar i bruk en kvalitativ metode, passer dette godt med utforskningen av dynamiske prosesser som samhandling, utvikling og helhet (Malterud, 2013, s. 26-27). Kvalitative metoder er med på å åpne for forskning på ulike felt der kunnskapsgrunnet er tynt i utgangspunktet, der problemstillingen som forskes på sammensatt og kompleks, og der man er åpen for et mangfold av ulike svar (Malterud, 2013, s. 29).

Ved bruk av en kvalitativ metode er intervju og observasjon de to mest brukte formene for innhenting av data. Intervju er innsamling av data som gir innsikt i personers opplevelse, selvforståelse og synspunkt, mens observasjon kan gi innsikt i atferden til personer og hvordan personer forholder seg til hverandre (Thagaard, 2019, s. 12). Metoden prøver å forstå hvordan sosial erfaring skapes og gir mening samtidig som målet er å beskrive og forstå fenomenet som studeres ved å fange opp og formidle deltakernes erfaringer ved egne ord gjennom observasjoner og intervju (Yilmaz, 2013, s. 312-313).

I dette forskningsprosjektet er det tatt i bruk kvalitativ metode. Dette valget er gjort grunnet valg av problemstilling. I denne oppgaven argumenteres det for at valgt metode er det rette valget for å kunne innhente nok empiri og informasjon for å kunne besvare problemstillingen. Som nevnt i forrige avsnitt, bygger kvalitativ metode på antakelsen om at sosiale fenomener er komplekse og at de ikke kan reduseres til variabler, de er altså ikke tallfestbare. Dette forskningsprosjektet tar for seg ulike perspektiv og erfaringer knyttet til personer og aktører som har en tilknytning til NEB-STAR, som det i dette prosjektet forskes på.

4.2 METODEDETILNÆRMING

Når det kommer til metodetilnærming, kan man skille dette med induktiv og deduktiv tilnærming. Forskjellen på disse tilnærmingene er at ved en deduktiv tilnærming tar man utgangspunkt i ulike begreper og teorier, der man lager en avgrenset problemstilling knyttet til disse. Etterfulgt av dette, gjøres en datainnsamling som er tett koblet til problemstilling, begreper og teori. På grunnlag av dette, tar man i en deduktiv tilnærming utgangspunkt i generelle begreper eller teorier, og anvender disse for å kunne forstå og forklare det som forskes på. I slike tilnærminger er vanligvis problemstillinger formulert som hypoteser eller spørsmål. Ifølge Malterud er en deduktiv tilnærming teoristyr, altså top-down, der man tar utgangspunkt i foreliggende teorier og går ovenfra og ned i selve materialet for å finne svar (Larsen, 2017, s. 24; Malterud, 2013, s. 175).

Med den andre tilnærmingen, nemlig induktiv, tar man ikke utgangspunkt i noen bestemt teori, men har i stedet for en mer åpen problemstilling. Denne typen åpne problemstilling er ofte vanlig å utforme og utvikle underveis i prosessen av forskningsprosjektet. Når man tar for seg denne tilnærmingen som forsker, er man derfor mer åpen for ulike forklaringer og svar, og har ikke utelukket noe før selve forskningen og undersøkelsen starter. Ved en induktiv

tilnærming kobler den relevante teorien opp mot funn etter at data er samlet inn. I en slik tilnærming er problemstillingen vanligvis formulert som et spørsmål eller tema (Larsen, 2017, s. 24). Tilnærming kan forstås å være datastyrt, altså bottom-up, der man går de fra empiriske data nedenfra og opp for å finne svar (Malterud, 2013, s. 176).

Når man starter en undersøkelse eller en forskning, er det nærmest umulig å ikke være preget av enten teoretiske antakelser eller personlige forventninger om hva man kan finne. Grunnet dette kan man derfor ta for seg en pragmatisk tilnærming, nemlig abduksjon. Dette er en tilnærming som tar for seg både induktiv og deduktiv tilnærming ved at man veksler mellom teori og empiri. Ved denne vekslende tilnærmingen leter man etter sannsynlige beskrivelser og forklaringer der funn fører til nye spørsmål som igjen må undersøkes videre (Larsen, 2017, s. 25).

Dette forskningsprosjektet har tatt for seg en induktiv tilnærming, nemlig fordi oppgaven bygger på en problemstilling som er relativt åpen, og som under hele prosessen kunne endres underveis i forskningsprosjektet basert på nye funn som ble til gjennom intervju, observasjon og empiri. Det argumenteres også for at det ble tatt i bruk en pragmatisk tilnærming. Dette er fordi teoretiske antakelser har blitt dannet etterhvert som empiri har blitt innsamlet, samtidig som nye funn har ført til nye spørsmål. Dette kan også argumenteres videre med at det underveis i forskningsprosjektet har vært en åpenhet for å legge til flere teorier avhengig av innhentet empiri. Teoridelen har derfor underveis i skriveprosessen blitt endret ettersom ny empiri har blitt innhentet og resultert i at teorien har blitt påvirket med tanke på hva som er relevant for å kunne koble empiri opp mot teori.

4.2 VITENSKAPSTEORETISK PLASSERING AV FORSKNINGSPROSJEKTET

Interpretivismens ontologiske posisjon er relativisme, noe som kan forklares som synet på at virkeligheten er subjektiv og forskjellig fra person til person (Scotland, 2012, s. 11). Det fortolkende paradigme er rettet mot å forstå fenomener fra et individs perspektiv og undersøke interaksjoner mellom menneskene, i tillegg til den historiske og kulturelle konteksten folk lever i. Dette paradigmet lar forskeren se problemet eller situasjonen gjennom informantens oppfatninger og erfaringer, samtidig som det gir en innsikt og forståelse for ulik atferd og forklarer handlinger fra informantenes perspektiv. I det fortolkende paradigmet er det ofte kvalitativ metode som knyttes opp mot denne metodikken, og det er særlig case studier og intervjuer som er eksempler på det fortolkende paradigmet (Scotland, 2012, s. 12; Thanh & Thanh, 2015, s. 24).

Hvis virkeligheten er subjektiv og forskjellig fra person til person, som definert av realismen, så kan det ikke forventes at deltakerne i forskningsprosjektet kommer frem til nøyaktig samme tolkninger og forståelser som forskerne (Scotland, 2012, s. 12). Det er derfor ikke et mål å generalisere eller allmenngjøre spesifikke tolkninger, men å utforske betydningen som deltakerne legger til i de situasjonene som undersøkes i forskningsprosjektet. Dette resulterer i at ved å inkludere fortolkende paradigmer i metoden, innebærer dette ofte få antall informanter (Phothongsunan, 2010, s. 2). Det fortolkende paradigmet lar flere perspektiver og versjoner av sannheten komme frem, nemlig fordi ulike mennesker har ulike oppfatninger av situasjoner. Dette fører til at denne aksepten av de ulike perspektivene fører til en mer helhetlig forståelse av situasjonen (Thanh & Thanh, 2015, s. 24-25).

Denne oppgaven tar for seg det fortolkende paradigmet. Grunnlaget for dette er at oppgavens hovedfokus er å få frem hva samarbeidspartnerne i pilotprosjektet NEB-STAR tenker om samskapingen i prosessen, og kommunens arbeid som en samskapingsaktør. Ved å ha dette fokuset, setter man lys på relevante aktørers meninger og oppfatninger gjennom intervjuer og observasjoner. Ved at NEB-STAR har 16 samarbeidspartnere, er det forutsigbart at ikke alle har samme oppfatninger av samskaping, noe som vil kunne komme frem ved å ta i bruk det fortolkende paradigmet i metoden for å finne frem til svaret på forskningsspørsmålet.

4.3 TIDLIGERE FORSKNING KNYTTET TIL FORSKNINGSPROSJEKTET

Når man utfører forskning, er et tidlig og viktig steg å gå gjennom den akkumulerte kunnskapen knyttet til det aktuelle forskningsspørsmålet. Dette er fordi det er lurt å finne ut hva andre allerede har funnet ut om et problem før man tar det opp på egen hånd. Det å gjennomføre en litteraturanalyse bygger på ideen om at kunnskap samler seg opp over tid, og at vi kan lære av og bygge videre på det andre allerede har gjort tidligere. Litteraturanalyse hviler på prinsippet om at vitenskapelig forskning er en kollektiv innsats, der mange forskere bidrar og deler resultater med hverandre. Denne tidligere forskningen gjør at det er stor sannsynlighet for at det man selv forsker på, har til en viss grad blitt forsket på tidligere (Neuman, 2014, s. 126). Den primære kilden å bruke for litteraturgjennomgang er det vitenskapelige tidsskriftet som er fylt med fagfellesvurderte forskningsrapporter (Neuman, 2014, s. 130). Det er derfor i denne oppgaven blitt tatt i bruk litteratursøk i de akademiske databasene Google Scholar og Oria. Her er relevante søkeord for oppgaven blitt brukt for å finne frem til relevante akademiske oppgaver knyttet til tematikken til denne oppgaven.

4.4 CASESTUDIE

En av forskningsstrategiene i denne oppgaven er å utforske ulike oppfatninger og erfaringer som oppstår når man jobber på tvers av aktører og organisasjoner. På bakgrunn av dette har et casestudie blitt valgt som en av metodene. Ifølge Clark et al. (2019) er casestudie relevant når man forsker på folks erfaringer i spesifikke situasjoner (s. 112). Dette involverer et studie av bestemte organisasjoner, samfunn og/eller områder. Studiet forsker på ulike trekk som gjør organisasjoner, samfunn og/eller områder unikt (Clark et al., 2019, s. 116). Bakgrunnen for valg av et casestudie for dette forskningsprosjektet ble gjort grunnet NEB-STAR prosjektet planlegger og utvikler to områder i Stavanger gjennom et partnerskap med aktører fra institusjoner, private og offentlige, og sivilbefolkning. Til tross for at samarbeid i byutvikling er gjort før, er dette prosjektet unikt i henhold til at det er i regi av EU. Det er ikke alle deltakende aktører i NEB-STAR prosjektet som har arbeidet sammen før, eller i en samskappingsprosess noe som gjør prosjektet unikt. Strategien for forskningsprosjektet er derfor å utforske hva som oppstår i prosessen, erfaringer, ulike roller og hvordan man arbeider i samskappingsprosjektet NEB-STAR.

4.5 SEMI-STRUKTURERT INTERVJU

Intervjuer og andre former for samtaler gir indirekte beskrivelser av noe som har hendt, og direkte beskrivelser av hvordan det som hendte ble opplevd av deltakeren (Malterud, 2013, s. 146). Semi-strukturerte intervjuer er mer åpne med hensyn til flyten av spørsmål, og samtalen er mye mer dynamisk. Informantene kan dele sin kunnskap om forskningsspørsmålet og tematikken. For et slikt intervju krever det planlegging, lytting og tilpasning på vegne av intervjueren – og ofte alt på en gang. Intervjuene må administreres basert på kravene til intervjuguiden og de fremvoksende detaljene i samtalen. Dette krever at intervjueren er godt informert, men ikke ledende, og fleksibel uten å gå for langt fra formålet (Clark et al., 2019, s. 211-212).

I et semistrukturert intervju har intervjueren et sett med spørsmål, men det er mer rom for å stille tilleggsspørsmål ved gjennomføring av intervjuet. Dette er fordi spørsmålene som er med i intervjuguiden er med på å strukturere intervjuprosessen løst, men intervjueren er mindre begrenset på hva man kan spørre om i kontrast til strukturerte intervju (Phothongsunan, 2010, s. 3). I dette forskningsprosjektet har det blitt gjennomført semi-strukturerte intervju for å kunne gi en ramme for hvilke spørsmål som skal stilles og hvordan de skal stilles. Siden denne formen for intervju er mer åpen, har det vært større mulighet for informantene til å dele ønsket informasjon om tematikken som har blitt diskutert i intervjuene. Semi-strukturert intervju har også gitt mulighet til å endre og legge til relevante tilleggsspørsmål underveis i intervjuet ettersom ny informasjon har blitt delt.

GJENNOMFØRING AV INTERVJU

Forespørsel om avholding av intervju ble sendt på mail til de potensielle informantene relativt tidlig i fasen av dette forskningsprosjektet. Her ble informasjon om prosjektet delt og hva det å delta i intervjuet ville innebære. Samtykkeerklæring og intervjuguide ble også sendt til informantene før avholding av intervjuene for mulighet for å gi mer informasjon, og for å gi et innblikk i hvilke type spørsmål som ville bli spurt i intervjuet.

I forespørselen ble det også informert om hvordan og hvor intervjuene kunne avholdes, med ønske om at informantene kunne være med på avgjørelsene. Intervjuene kunne avholdes fysisk eller digitalt. Alle intervjuene i dette forskningsprosjektet ble avholdt fysisk, med en varighet fra 30 minutter til 60 minutter. I starten av intervjuet når informanten hadde møtt

opp, ble samtykkeerklæringen delt ut igjen slik at informanten kunne lese gjennom, samt krysse av og signere. Her ble det også informert om de viktigste punktene i samtykkeerklæringen, med eksempel som at informanten har rett til å trekke seg fra deltakelsen når som helst, samt at hen kan velge å være anonym eller fremstå med navn og arbeidstittel i det ferdige forskningsprosjektet. Samtykkeerklæringen er vedlagt i denne oppgaven som vedlegg i kapittel 9.0. To av intervjuene ble gjennomført med taleopptak, samtidig som det ble tatt notater. Resterende intervjuer ble gjennomført ved å skrive grundige notater av hva informanter delte av kunnskap. I disse intervjuene delte vi på å skrive notater og stille spørsmål slik at vi hadde bedre mulighet til å lytte, komme med oppfølgingsspørsmål hvis nødvendig og skape trygge rammer for informantene.

FRA MUNTLLIG INTERVJU TIL TEKST

Når det som har blitt sagt i intervjuene av informantene skal gjøres om til tekst, er selve formålet med skriftliggjøringen å fange opp samtalen i en form som på best mulig måte representerer det som informanten i intervjuet hadde til hensikt å meddele. Når man skal gjøre om tale til tekst er den naturlige konteksten av samtalen med på å gi struktur til muntlig uttrykk som i skriftlig form kan virke ufullstendig. Med dette menes det at om det skrives på akkurat samme måte som det ble sagt, gir det ikke nødvendigvis en god gjengivelse av det som ble sagt (Malterud, 2013, s. 76). På grunnlag av dette, er det derfor som regel rett å endre noe av teksten i en grad under perioden der muntlige ord blir omgjort til tekst, som for eksempel dialekt som ble brukt muntlig endres til bokmål i teksten, eller setningsoppbygging for å gi en helhetlig setning i tekstform (Malterud, 2013, s. 77).

Ved gjennomføringen av intervjuene for dette forskningsprosjektet ble det tatt lydopptak og notater. Det ble ikke gjennomført lydopptak på alle fem intervjuene. Dette begrunnes ved at samtalen fløt bedre i de intervjuene som ble gjennomført uten lydopptak. I tillegg til dette ble mer informasjon delt og samtalen fikk en annen dynamikk. Dette resulterte i at to av fem intervjuer ble gjennomført med lydopptak og utfyllende notater, mens resterende ble gjennomført med notater. Dette delkapittelet er gjeldende for alle intervjuene, både de som inkluderte lydopptak og de uten. Dette begrunnes med at de intervjuene som ikke innebar lydopptak, ble notatene skrevet direkte av tale, noe som vil si at det var et behov for å redigere disse notatene før de ble tatt med i forskningsprosjektet.

Etter intervjuet ble alle intervjuene de to lydopptakene gjennomgått flere ganger for å kunne utfylle notatene som ble tatt under intervjuene. Dette ble gjort for å sørge for at notatene fra intervjuene var direkte fra det informantene anga, og at det som ble sagt ble oversatt til en tekst på en måte som styrker validiteten av analysematerialet. Det ble derfor i dette forskningsprosjektet ikke gjennomført transkribering etter utført intervju. Dette begrunnes ved at det ikke var et behov for å gå i dybden av særlige sider av intervjuet som ordvalg, avbrytelser eller måten informasjonen ble delt. Selve formålet med intervjuene var å få frem ulike meninger og perspektiver fra de ulike aktørene frem, noe som gjorde at det viktigste var å få frem deres meninger, ikke hvordan meningene ble delt (Malterud, 2013, s. 77). Datainnsamlingens formål var å innhente kunnskap om informanternes holdning, opplevelse og erfaring vedrørende tematikk. Det ble derfor ikke transkribert fordi oversettelsen fra tale til tekst kan endre innholdet gjennom oversettelsen. Fordi intervjuene ble gjennomført av to personer som intervjuet, ble det mulig å fokusere på grundige notater. Etter at samtalen fra intervjuene ble omgjort til tekst, ble en sitatsjekk sendt til hver av informantene der de selv kunne rette og godkjenne teksten som skulle bli brukt i oppgaven. Dette ble gjort for å forsikre informantene om at informasjonen de delte på intervjuene ble formidlet på en god måte, samtidig som det forsikret at validiteten i oppgaven ikke ville bli svekket.

UTVALG

Utvalget for informanter i dette forskningsprosjektet kan bli forklart som hensiktsmessig eller målrettet. Clark et al., (2019), forklarer hensiktsmessig utvalg som en teknikk der man velger de rette personene i henhold til deres egenskaper. Utvalget baseres på forskerens aspekter av kunnskap om utvalget, formålet med studiet og funnene. I hovedsak velges de informantene som passer best til studien (s. 171). Alle informantene som ble forespurt om å delta i intervju til dette forskningsprosjektet ble valgt på grunnlag av deres relevans til oppgaven, noe som innebærer at de ble valgt grunnet deres arbeidstittel i posisjon knyttet til tematikken. I NEB-STAR prosjektet vektlegges en brobygging og samarbeid mellom private aktører, offentlige aktører og institusjoner (universitet). Dette utgjorde grunnlaget for utvalget av informantene, basert på at datainnsamlingen ble mangfoldig og dekkende fra ulike perspektiver og sfærer. Dette vil si at når utvalget ble gjort for informanter, ble det bevisst valgt aktører fra alle tre spektrene, nemlig privat, offentlig og akademia. Som nevnt i delkapittel 4.2, er den vitenskapelige plasseringen av forskningen det fortolkende paradigmet som er rettet mot å forstå fenomener fra et individs perspektiv, samtidig som det gir en innsikt

og forståelse sett fra informantenes perspektiv (Scotland, 2012, s. 12). Det var derfor et ønske i dette forskningsprosjektet å innhente informasjon fra alle de inkluderte eksponentene i pilotprosjektet NEB-STAR, nemlig offentlige aktører, private aktører og akademia. Ved å innhente informasjon fra de valgte aktørenes perspektiver, er formålet å få flest mulig forskjellige perspektiver om samskapingen i prosjektet, noe som igjen støtter oppgavens reliabilitet og validitet.

Utvalget av informanter i dette forskningsprosjektet ser slik ut, der utvalget er tilfeldig nummerert med tall fra 1-5. Informantene vil holdes anonyme, men tilhørende sfære (offentlig, privat eller akademia) vil bli delt.

Tabell 2: Utvalget av informanter i dette forskningsprosjektet

INFORMANTENS TILHØRENDE BEDRIFT	INFORMANTEN REFERERES I OPPGAVEN SOM
Privat aktør	Informant 1
Offentlig aktør	Informant 2
Privat aktør	Informant 3
Privat aktør	Informant 4
Akademia	Informant 5

INTERVJUGUIDE

Når man skal gjennomføre et semi-strukturert intervju er det viktig med en god intervjuguide. En slik plan involverer å finne ut hva man skal forske på med et tydelig mål, samtidig som det skal inneholde intervju spørsmålene og tematikken for oppgaven. Dette skal virke som et rammeverk for hvordan intervjuet skal foregå (Clark et al., 2019, s. 213). Det ble brukt en intervjuguide i gjennomførelsen av intervjuene til dette forskningsprosjektet for å ha en ramme for hvilke spørsmål som skulle bli stilt, samt hvordan de skulle stilles. Samme intervjuguide ble brukt i alle intervjuene, men siden intervjuet var semistrukturert, bestod intervjuguiden av spørsmål med mulighet for mer utdypende spørsmål underveis. Selve intervjuguiden brukt i denne forskningsoppgaven er lagt til som vedlegg i kapittel 9.0.

4.6 DOKUMENTANALYSE

Ved å bruke dokumenter kan man innhente utdypende informasjon om ønsket tematikk. Dokumentanalysens funksjon er å bevare informasjon på tvers av tid og sted. Denne metoden kan samle inn data gjennom eksisterende litteratur, rapporter, intervjuer, avisartikler, video osv. Dokumentanalyse kan både være visuelle, fysiske og digitale (Clark et al., 2019, s. 292-294). Malterud (2013) presenterer dokumentanalyse som et virkemiddel for å innhente skriftlig kommunikasjon som enten er produsert for samme formål som tematikken i forskningsprosjektet eller som inneholder relevant data for å belyse de ulike perspektivene i oppgaven (s. 68).

Dette forskningsprosjektet har anvendt dokumenter som presenteres i empirikapittelet for å ytterligere kunne analysere og diskutere problemstillingen(e). Utvalget av dokumenter er innhentet på internettsider, tidsskrifter, rapporter og håndbøker. Dette utvalget er bevisste avgjørelser som er tatt på grunnlag av tematikken rundt samskapingsprosesser og NEB-STAR. Alle dokumenter er blitt lest igjennom og skrevet sammendrag av, der resultatet er utplukking av relevant informasjon som kan hjelpe å besvare problemstillingene. For å innhentet internasjonale perspektiver og føringer har vi innhentet data fra FN og EU sine hjemmesider, rapporter og håndbøker. Disse vil bidra til å gi en kontekst for hvilke strategier og føringer de har for bærekraftig utvikling, innovasjon, samskaping og NEB initiativet. For å innhente data om nasjonale føringer og perspektiver ble ulike rapporter og håndbøker innhentet i dokumentanalysen. Håndboken fra KS "La oss gjøre det sammen!" blir særlig

vektlagt, og gir oss et innblikk av en norsk kontekst for tematikken samskaping og innovasjon. Dette gav også et innblikk i samskaping og bærekraftig byutvikling i henhold til norsk kontekst og føringer for kommunens rolle i samarbeid med andre aktører. NEB-STAR søknaden, som ble sendt til EU, er ikke offentlig delt, men har blitt gitt tilgang til via vårt samarbeid med Stavanger kommune. Dette tilga kunnskap om utførelsen og planen for prosjektet NEB-STAR. Nettsider fra deltakende aktører ble brukt for å få et lokalt perspektiv og informasjon. Disse dokumentene utgjør at oppgaven får en detaljert beskrivelse av samarbeid, utfordringer i samskapingsprosesser, NEB-STAR generelt og kommunens rolle i prosjektet.

Under er det lagt til en tabell med utvalg av dokumenter brukt i dokumentanalysen (Dokumentene er sortert etter utgitt årstall).

Tabell 3: Utvalget av dokumenter brukt for dokumentanalyse i dette forskningsprosjektet

DOKUMENTNAVN	DOKUMENTTYPE	ANSVARLIG UTGIVER	ÅR UTGITT
“La oss gjøre det sammen!” Håndbok i lokal samskapende sosial innovasjon	Håndbok	Høgskolen i Sørøst-Norge/Senter for sosialt entreprenørskap og samskapende sosial innovasjon	2018
INNOVASJON, VERDISKAPNING OG BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING: INNSPILL TIL UTVIKLING AV BEDRE BYER OG TETTSTEDER	Rapport	Design og arkitektur Norge (DOGA)	2018
Co-creation for policy: Participatory methodologies to structure multi-stakeholder policymaking processes	Håndbok	Europakommisjonen (European Commission)	2022
NEB-STAR (New European Bauhaus STAvangeR)	Søknad til EU	NEB-STAR	2021

4.7 RELIABILITET OG VALIDITET

Problemstillingen og tematikken utgjør grunnlaget for å presentere begrepene “reliabilitet” og “validitet”. Reliabilitets begrepet omhandler hvilken grad forskningsprosjektet er repeterbart, konsistent og stabilt (Clark et al., 2019, s. 52). Dataen som blir innhentet blir forsterket av reliabiliteten, noe som tilsier at innhentet data er sterk og konsis. Dette kan påstås å reflekteres i denne oppgaven, der det er en sterk reliabilitet gjennom intervjuene som er gjennomført. Informantene gav alle utfyllende informasjon og er pålitelig i henhold til at informantene var fra aktørene som er i partnerskap i NEB-STAR. En svakhet som kan nevnes er mangelen på observasjoner i dette forskningsprosjektet, som ville gitt tilleggsinformasjon for å støtte opp empirien innhentet fra intervjuene. Dette vil bli utdypet i delkapittel 4.10.

Validiteten i oppgaven omhandler «*the ability of something to do what it actually suggests it does*» (Clark et al., 2019, s. 53). Malterud (2013) omtaler validitet som relevant og sann forskning om den virkelige verden. Dette tilsier at kunnskapen som er innhentet er gyldig (s. 181). Forskingen som ble gjennomført i oppgaven fokuserer på samarbeid, samskaping og NEB-STAR. Det var derfor viktig for oppgaven at aktuelle informanter som jobbet på prosjektet ble intervjuet og observert for å utforske hva som skjer når de samarbeider. Dokumenter som ble anvendt til oppgaven er offentlig og akademisk litteratur og hadde tilknytning til tematikken.

4.8 ETISKE VURDERINGER

Etiske vurderinger er sentrale for dette forskningsprosjektet og kan forstås som retningslinjer, regler og prinsipper for hvordan man skal opptre og gjennomføre forskningen. Dette omhandler de vurderingene som blir tatt er rette eller gale (Johannesen, Tuft & Christoffersen, 2016, s. 83). Gjennomføringen av et forskningsprosjekt som innebærer intervjuer og observasjoner med og av mennesker sier etikkens retningslinjer noe om hvordan man møter, informerer og behandler menneskene og informasjonen som er innhentet (Larsen, 2017, s. 15). Clark et al. (2019), presenterer fem ulike prinsipper for etiske vurderinger, noe dette forskningsprosjektet har tatt hensyn til. Disse omhandler anonymitet og konfidensialitet, bedrag, personvern, skade og informert samtykke (s. 127).

Anonymitet og konfidensialitet er det første prinsippet som presenteres. Anonymitet omhandler en prosess hvor informanter opprettholdes anonym, og vil ikke være gjenkjennbar i prosjektet. Konfidensialitet omhandler at innhentet data ikke vil bli delt med andre personer (Clark et al., 2019, s. 134-135). Bedrag prinsippet omhandler ærlighet overfor informanten slik at det informerte samtykke er ivaretatt og at deltaker ikke utsettes for noe form for skade (Clark et al., 2019, s. 132). Personvern er den individuelle sin rett til å være med å kontrollere prosjektet, hvilken informasjon de deler som skal være med og retten til å ikke dele informasjon de ikke ønsker (Clark et al., 2019, s. 133). Skade er det neste prinsippet som er ivaretatt i dette forskningsprosjektet. Dette omhandler å forklare potensielle og eventuell risiko som kan oppstå som deltaker. Det er opp til forskere å skape en sikkerhet slik at ikke informanter og forskere er utsatt for skade og/eller trusler (Clark et al., 2019, s. 130). Informert samtykke omhandler en ordning som sikrer at deltaker er bevisstgjorte på hva som foregår i prosessen, potensielle risiko de kan påta seg og deres grenser for deltakelse. For å opprettholde dette er det vanlig å lage en kontrakt (informasjonsskriv) mellom deltaker og forsker (Clark et al., 2019, s. 127).

Det er gjennomført ulike tiltak for å oppfylle nevnte prinsipper for at datainnsamlingen gjennom intervjuer er trygge og etisk riktige. For å bevare anonymiteten og konfidensialiteten har informantene blitt beholdt anonyme ved å bli referert til som informant 1-5. All innhentet data er bevart på sikre dokumenter med passord og kan ikke deles. Gjennom datainnsamlingen har vi ønsket å skape trygge rammer og opplevelser for deltakerne, ved å være ærlige, informere og oppdatere om prosessen. Informant har selv kunne påvirket prosjektet, blant annet ved å få tilsendt sitatsjekk som medfører at deltaker kan styre datainnholdet sitt, og hva personen ønsker å dele. Dette henger også sammen med det neste prinsippet som omhandler skade. Ved å skape en arena i prosjektet hvor informantene er deltakende og kan påvirke vil skape en form for trygghet. For å skape trygghet i prosjektet. Informantene ble oppdatert gjennom prosessen om hvordan vi ønsket å innsamle data, gjennomføringen og hvordan dette ble brukt. Det ble ytterligere informert om at informantene har mulighet til å trekke seg når som helst, om ønsket. Informert samtykke ble ivaretatt ved å lage en samtykkeerklæring som ble sendt ut til deltaker før intervjuet. Denne samtykkeerklæringen fungerer som en kontrakt mellom oss som utførere av dette forskningsprosjektet og informantene. Informantene ble oppdatert om hva som skulle foregå på selve intervjuet og fikk tilbud om intervju spørsmålene på forhånd, for å skape en trygg prosess.

4.9 KILDEKRITIKK

Gjennom datainnsamlingen har det vært viktig å være kritisk til litteraturen som skulle anvendes i oppgaven. Det har vært viktig for oss å være nøytrale til tematikken, slik at ikke resultatet vil bli påvirket. Innsamlingen av de offentlige dokumentene som kommunale dokumenter vil likevel være preget av deres ståsted.

Innsamlingen av litteraturen ble gjennomført gjennom akademiske databaser som Oria, Nasjonalbiblioteket og Google Scholar. Ifølge Clark et al. (2019), har slike databaser bedre kvalitet enn et vanlig google søk, og vil derfor være pålitelige (s. 69-70). Litteraturen ble innhentet digitalt, noe som kan ha mange fordeler og ulemper. Fordelene ved bruk av internett er at man kan innhente data fra ulike steder og personer. Det er gratis å bruke og en rask metode for å innhente data (Neuman, 2014, s. 142). En av ulempene er at det er ikke bare forskere/fagfolk som kan publisere artikler på internett, derfor kan det være flere dokumenter uten kvalitet på grunn av manglende vurderingsprosesser. Dette betyr at hvem som helst kan publisere artikler på internett. Denne ulempen gjør at det ble viktig å finne kvalitetssikre dokumenter gjennom tidligere nevnte søkemotorer for å finne gyldig informasjon (Neuman, 2014, s. 142-143). Vår fremgangsmåte for å unngå ikke pålitelige kilder var å bruke akademiske databaser, samt bruke tidligere masteroppgaver som en sekundærkilde for å finne den primære kilden og innhente informasjonen gjennom den primære kilden.

Tematikken, problemstillingen og NEB initiativet er noe som er mer utbredt i engelsk litteratur, noe som resulterte i at flere av dokumentene tilgjengelige var publisert på engelsk. Dette resulterte i at oversettelsesverktøy og egen oversetting av artiklene ble utført. Ved å oversette engelske tekster til norsk, kan dette ha resultert i at deler av litteraturen kan ha blitt feiltolket, eller informasjon kan ha blitt misforstått, noe som igjen kan svekke kvaliteten i oppgaven. For å unngå feiltolking, har flere artikler som omhandler samme tematikk, begreper og teori blitt gjennomgått for å få en helhetlig forståelse. I tillegg til at artiklene som har blitt brukt i dette forskningsprosjektet har blitt diskutert mellom oss for å sikre en felles forståelse.

4.10 METODEKRITIKK

I dette forskningsprosjektet er det kvalitative metode som er den primære metoden for å innhente data, og i løpet av denne oppgaveskrivingen har det blant annet blitt gjennomført fem intervjuer med relevante samarbeidsaktører i pilotprosjektet NEB-STAR. Personene som ble utvalgt som informanter, ble valgt på grunnlag av deres arbeidstittel og forhold til NEB-STAR, samt deres relevans for å kunne besvare problemstillingen. På grunnlag av tidsrommet som var tilgjengelig for å utføre dette forskningsprosjektet, var det ikke rikelig med tid for å kunne gjennomføre semi-strukturerte intervjuer med alle 16 aktørene i prosjektet. Dette kan være med på å påvirke resultatet med tanke på om utførelsen av intervjuene hadde vært med andre aktører enn de som ble intervjuet, kunne dette ha påvirket oppgaven. Dette grunnla at problemstillingen er et resultat av bruken av det fortolkende paradigme. Som tidligere nevnt setter dette individets perspektiv i sentrum, noe som kan medføre at sluttresultatet kan bli påvirket av hvilke informanter som ble utvalgt til å delta. Målet var derfor å supplere med blant annet observasjoner for å kunne få en mer grundig datainnsamling. Med dette var ønsket å delta på relevante møter for å kunne observere flere aktører og hvordan de samarbeider, noe som også kunne gi et større perspektiv på «hvorfors» og «hva», som kunne være med på å besvare problemstillingen i oppgaven. Men på grunnlag av personvern og interne kontrakter innad i NEB-STAR prosjektet, var dette ikke mulig å gjennomføre. Dette kan både styrke, men også svekke oppgaven, nemlig fordi kvalitative studier gir gode resultater på det spesifikke prosjektet som forskes på, men hvis fokuset hadde vært på et annet prosjekt som også inneholdt partnerskap, kan det være konklusjonen i denne oppgaven ikke gjenspeiles korrekt.

En annen bemerkning er at informantenes arbeidstittel kan være med på å påvirke gitte svar. Dette kan forstås ved at informanter kan utelukke informasjon i henhold til å beskytte egen arbeidstittel og tilhørende bedrift. Dette kom særlig frem da informantene viste interesse i å dele mer informasjon når det ble informert om at anonymitet i oppgaven var en mulighet. Men selv om informantene i dette forskningsprosjektet er anonyme, er det fortsatt informasjon de muligens har latt være å dele for å ikke røpe deres rolle eller deres tilhørende bedrift i NEB-STAR prosjektet. Det samme kan kobles opp mot hva informantens bedrift lar dem si angående prosjektet. I kapittel 5.0 fremtrer det ulike svar på intervju spørsmålene, noe som viser til at aktørene har ulike meninger. I et prosjekt der aktørene skal jobbe sammen videre i noen år, kan frykten for å uttrykke negative aspekter mot samarbeidspartnere også ha

vært med på å begrense deres svar under utførelsen av intervjuene. Grunnet dette forskningsprosjektet anvender data fra informantene, vil dette aspektet påvirke resultatene i denne oppgaven. Ved at noen informanter har valgt å holde tilbake informasjon angående NEB-STAR prosjektet, kan dette være med på å påvirke en helhetlig forståelse og fullkommen informasjon som igjen påvirker selve konklusjonen i dette forskningsprosjektet.

5.0 EMPIRISK MATERIALE

Dette kapittelet vil presentere funn som er innsamlet gjennom dokumentanalyse og intervjuer. Det empiriske materialet vil gi et grunnlag som vil bli diskutert opp mot det teoretiske rammeverket i kapittel 6.0. Kapittelets struktur inndeles i tre deler; *relasjonen mellom samskaping og bærekraftig byutvikling, samskapingsprosessen og organisering*, og til slutt *kommunens rolle og rollefordeling i en samskapingsprosess*. Hver del vil starte med en redegjørelse av litteratur hvor ulike styringsdokumenter blir presentert. Dokumentene brukt for dette kapittelet er opplistet i tabell 2. Videre vil empiri fra intervjuene bli presentert, noe som forespeiler hvordan informantene i NEB-STAR prosjektet opplever samskapingsprosessen. Avslutningsvis vil de viktigste elementene fra hver del i dette kapittelet oppsummeres.

5.1 RELASJONEN MELLOM SAMSKAPING OG BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING

Dette delkapittelet vil ta for seg relasjonen mellom samskaping og bærekraftig utvikling. Her vil det bli presentert empiri fra dokumentanalyse og intervju for å vise hvordan og hvorfor samskaping har en sentral rolle for bærekraftig byutvikling. Her vil også begrepsforståelsen av samskaping av de ulike aktørene i NEB-STAR prosjektet bli fremlagt.

DOKUMENTANALYSE

Ifølge FN-Sambandet viser forskning til at vi mennesker er grunnen til klimaendringene. Måten vi mennesker lever og utvinner energi øker CO2 utslipp som påvirker havstigning, ekstremvær, temperaturstigning osv. Det er derfor viktig at vi gjør endringer. Parisavtalen, vedtatt i 2015, forsikrer at verdens land prioriterer løsninger på utslippskutt slik at vi ikke når temperaturstigning på 1.5 °C før 2030. Urbane strøk står ansvarlige for 70% av globale utslipp, og det er derfor viktig å tilrettelegge for lavere CO2 utslipp (FN-Sambandet, 2023a). For å oppnå målene for en klimareduksjon presiserer FN viktigheten av at dette gjøres gjennom samarbeid (bærekraftsmål nr. 17). Samarbeid vil styrke virkemidlene som er nødvendig for endring. Næringsliv, sivilsamfunn og myndigheter må derfor arbeide sammen (FN-Sambandet, 2023c). KS presiserer at slike komplekse utfordringer som klimaendringene, omtales som «wicked problems». Slike problemer inneholder en sammensetning av sosiale,

miljømessige og helsemessige problemer som må løses av flere fagfelt (Kobro et al., 2018, s. 9).

Samarbeid på kryss og tvers av sektorer og bedrifter blir fremlagt som samskaping i rapporten «Innovasjon, Verdiskaping og Bærekraftig Byutvikling» av Design og Arkitektur Norge (DOGA) (DOGA, 2018, s. 32). Samskaping innebærer aktiviteter der ulike aktører, kompetanser og interesser jobber sammen for å skape og produsere nye verdier, herunder konsepter, tjenester og produkter. Begrepet omhandler derfor innovative løsninger (DOGA, 2018, s. 32). Ifølge KS sin håndbok, har samskaping har den siste tiden fått massiv oppmerksomhet i ulike artikler, men begrepet kan til tider være utfordrende å forstå i sin helhet (Kobro et al., 2018, s. 8). For å kunne forstå begrepet bedre, må man gå over til den engelske forskningslitteraturen, som får frem en viktig nyanse i begrepet fordi det kan bli splittet opp i to begreper. Dette er nemlig co-creation og co-production. Flere språk har begreper som igjen klarer å skille selve begrepet “samskaping”, men i den norske språklitteraturen betegnes begrepet som begge. Dette kan være litt ugunstig fordi det er forskjell på co-creation og co-production, noe som vil at den norske definisjonen av begrepet blir veldig vagt. Det som gjør at co-production og co-creation skiller seg fra hverandre er at co-creation peker mot å skape noe nytt, som en ny tjeneste for eksempel, mens co-production peker mot et produksjonsfellesskap. KS sin håndbok viser også til at når man snakker om co-production, så er samarbeidet i gang helt fra utviklingsfasen til selve leveransen. Derfor forutsetter dette samarbeidet en avhengighet mellom de ulike aktørene over en lengre tid, noe som kan beskrives som langvarige og likeverdige samarbeidsrelasjoner (Kobro et al., 2018, s. 12-13). Når det kommer til co-creation er dette et mer strategisk grep for involvering og dialog i midlertidige prosesser. Hovedforskjellen her er at under co-creation avsluttes samarbeidspartnerne før produksjonen er kommet i gang. Samskaping i et innovasjonssamarbeid kan organiseres både etter co-creation og co-production prinsipper, men det er da forskjell på hvordan samarbeidet utføres (Kobro et al., 2018, s. 12-13).

Som nevnt tidligere, er samskaping en måte å oppnå innovasjon. En enkel måte å forstå begrepet innovasjon på er å tenke at det er noe nytt, men alt nytt er ikke innovasjon. For at en idé skal kunne betegnes som en innovasjon, må denne ideen først føre til løsninger på et identifisert problem, etterfulgt av at idéen finner en form og en praksis som virker for noen. Derfor blir innovasjon omtalt som *“ny, den er nyttig, og nyttiggjort”* (Kobro et al., 2018, s.

17). Relasjonen mellom bærekraftig byutvikling og innovasjon er at begge omhandler en form for endring. Innovasjon kan skape en bærekraftig utvikling (DOGA, 2018, s. 6).

Europakommisjonen presiserer at samskaping og bærekraftig utvikling er sterkt tilknyttet hverandre, hvor man kan finne løsninger på klimautfordringer. For å sikre en grønnere fremtid presenterte EU en agenda som heter «Green Deal». Avtalen omhandler å bli det første klimanøytrale kontinentet, og dette skal gjøres gjennom innovative og transformative løsninger (Matti et al., 2022, s. 2). EU fremmer samskappingsprosessen hvor relevante aktører blir involvert i prosessen og inkluderer aktører fra ulike offentlige og private nivåer. Gjennom samarbeid vil man få større makt og fleksibilitet til å forstå sosiale, økonomiske, kulturelle og klimautfordringer som kan løses med innovative ideer (Matti et al., 2022, s. 6-7).

INTERVJU

Datainnsamlingen fra alle informantene var enige om viktigheten av bærekraftig byutvikling og samskaping, og at disse to begrepene er avhengig av hverandre. Det presiseres fra informant 3 at man ikke kan oppnå et grønt skifte med hele befolkningen hvis ikke alle er med. Dette skaper et eierskap og forståelse for endringene som fremkommer for å oppnå klimanøytralitet. En vesentlig faktor er å inkludere befolkningen og aktører, og samskaping blir derfor en viktig faktor. Informant 2 belyser også at hvordan man inkluderer befolkningen kan også anses som en utfordring. Det trengs nye mekanismer for at endring skal oppnås. Som ulike dokumenter viser, er det ambisiøse mål som skal oppnås. Informant 1 og 4 påpeker at samarbeid for å oppnå klimareduksjon og byutvikling er avgjørende og nøkkelen for å nå de ambisiøse målene som er satt. NEB-STAR er et forsøk på dette. Observasjoner rundt tematikken om koblingen mellom samskaping og bærekraftig byutvikling viser til at samarbeid skaper nye oppnåelser og muligheter for et prosjekt. Dette gjenspeiles i bedrifter som deler ressurser og kunnskap, for dette skaper et sterkere fellesskap og oppnåelser.

Når informantene ble spurt om samskappingsbegrepet, ble det påvist at dette er et begrep med et bredt utvalg av fortolkninger. Informant 3 påpeker at ikke alle aktørene i prosjektet har samme oppfatning om hva samskaping innebærer og hvordan begrepet defineres. Informant 1 beskriver ordet samskaping som et moteord for samarbeid. Rettere sagt et samarbeid om å skape noe sammen. Informant 2 viser til beskrivelsen av samskaping ved at man jobber sammen og får ny innsikt samt ulike perspektiver for å løse komplekse ting som man ikke kan gjøre alene, og anser begrepet som viktig. Informant 4 mener definisjonen ligger i ordet. Man

skaper noe sammen. I denne konteksten av dette prosjektet er det at noen skaper noe som igjen vil skape en verdi. Informant 5 hevder at definisjonen kommer an på hvilket formål det er. Det kan være veldig mange forskjellige ting fordi det er et såkalt «paraplybegrep». Man kan si at i dette prosjektet er begrepet anvendt internt mellom partnerne. Stavanger kommune har også en intern anvendelse i kommunen som omhandler nedbryting av siloer. Dette er en samarbeidsprosess hvor det brukes samskapingsaktiviteter. Informant 4 viser også til at det er mange forskjellige forståelser av begrepet i spill. Det må oppbygges en forståelse av forskjellen. Når aktørene i prosjektet snakker om samskaping, vet de at de snakker om forskjellige ting, men selve fellesbetegnelsen blant aktørene er at begrepet samskaping omhandler samarbeid.

OPPSUMMERING

Klimagassutslippene er en utfordring som påvirker alle mennesker, og problemene vil øke hvis ikke vi gjør endringer. Det er gjennomført ulike tiltak og agendaer for å forsikre land om at dette blir en prioritet. Et av FNs bærekraftsmål nummer 17 poengterer viktigheten av samarbeid for å oppnå en endring. Det økende klimagassutslippet omtales av KS som et såkalt «wicked problem», som ikke kan løses alene, men sammen med andre sektorer, organisasjoner og aktører. Et slikt samarbeid blir omtalt som samskaping. Dette begrepet kan være utfordrende å forstå, men omhandler det å skape noe nytt og innovativt. Europakommisjonen presiserer at samskaping og bærekraftig byutvikling er sterkt tilknyttet hverandre.

Dokumentanalyse og intervju fremhever viktigheten av at for å skape en bærekraftig endring må vi jobbe sammen og dele ressursene og ideene hvert individ har. Samskaping skaper et eierskap som er nødvendig for å oppnå det resultatet som er ønsket. Videre skaper det nye muligheter og ressurser for å oppnå noe i fellesskap. Det som fremstilles i intervjuene er at alle informantene er enige om at det er en viktig kobling mellom samskaping og bærekraftig byutvikling, og at NEB-STAR prosjektet nemlig er et forsøk på å oppnå dette. På engelsk kan begrepet samskaping fordeles på to ulike måter, nemlig co-creation og co-production. Dette er med på å påvirke den norske definisjonen av begrepet, noe som gjør det flytende. Dette er noe som kommer særlig frem i intervjuene, der det vises til at det er en variasjon i fortolkning av begrepet og hva det faktisk innebærer. Denne oppsummeringen består av viktige momenter som vil bli videre anvendt og diskutert i analysen.

5.2 SAMSKAPINGSPROSESSEN & ORGANISERING

Dette delkapittelet vil ta for seg samskapingprosessen, hvordan den er organisert og strukturert. Her vil empiri fra dokumentanalyse bli lagt frem og supplert med meninger og fortolkninger fra aktørene i NEB-STAR prosjektet med informasjon fra intervjuene.

DOKUMENTANALYSE

Ifølge KS sin håndbok, har en kokebok oppskrifter som man følger punkt for punkt. Slik er det ikke med lokalt samarbeid og sosial innovasjon. Det er nemlig situasjonelt, så det finnes ingen generell «oppskrift». Dette er fordi det er viktig å ta hensyn til forskjellige tradisjoner, erfaringer, og spesielt de mulighetene som finnes på de forskjellige områdene. Til tross for at det ikke finnes en generell oppskrift, er det ulike temaer og veiledende verktøy for hva som er viktig for samskaping (Kobro et al., 2018, s. 7-8). En samskapende sosial innovasjon vil i mange tilfeller ikke bare skape resultater, men det vil også skape forbedret prosesser (Kobro et al., 2018, s. 20). En samskapende sosial innovasjon kan forklares som samarbeid på kryss og tvers av frivillige krefter, innbyggere og profesjonelle (Kobro et al., 2018, s. 7). I en samskapingprosess er det ifølge KS særlig tre kvaliteter som det er viktig å understøtte handlingene med; nemlig åpenhet, demokrati og kreativitet. Åpenhet kan kobles opp mot tillit. Dette omhandler at det bør være en lav terskel for å kunne foreslå utradisjonelle ideer og løsninger. (Kobro et al., 2018, s. 24). Demokratiske verdier kan være med på å utfordre maktrelasjoner, og demokrati i denne forstand handler om å ha en reell innflytelse over utformingen av problemløsningene. Kreativiteten omhandler det å utfordre tradisjonelle vaner og finne nye løsninger på problemer, samtidig som man finner en ny form for implementering og nye aktører (Kobro et al., 2018, s. 26). Det kan også legges til en fjerde verdi som er ledelse. Dette er grunnet at en samskapende sosial innovasjon ikke beveger seg fremover av seg selv (Kobro et al., 2018, s. 24). Når man har et samarbeid som inkluderer disse tre verdiene, må man ha ledelse. Dette gjelder først og fremst ikke en person, og det handler ikke om konvensjonell organisatorisk ledelse. Ledelse i denne forstand handler om at en ikke skal ha all makt, men at ledelsen bør håndteres på en slik måte at alle aktørers medvirkning hviler på egen motivasjon og opplevelse av innflytelse, samtidig som det skapes rammer og sørger for at prosessen fungerer (Kobro et al., 2018, s. 27). Det er også viktig i en samskapingprosess å ha et felles mål. Når det er en samskapingprosess med mange inkluderte aktører, er det ofte slik at det er ulik oppfatning av samarbeidets mål og hensikt, samtidig som det ikke er unormalt at aktører i et samarbeid har egne agendaer. Med dette

menes det at det kan være delmål som er forskjellige i prosjektet, men det må allikevel være en felles visjon (Kobro et al., 2018, s. 32).

Ifølge KS er det viktig med en ærlig og åpen kommunikasjon i en samskapingsprosess. Dette er fordi kommunikasjonen anses som et bærende element i en samskapende sosial innovasjon, både for å forebygge vanskeligheter, men også som et verktøy. Kommunikasjonen mellom aktørene i samskapingsfeltet bør ha varig karakter, og kommunikasjonen bør gjøres i en form som bygger ned det klassiske skillet mellom «oss» og «dere» (Kobro et al., 2018, s. 33). Når man skal inngå et samskapingsprosjekt er det viktig å snakke sammen om planen fremover og mål for å forankre en felles forståelse og handlingsfelt. Gjennom kommunikasjonen vil forståelsen øke, noe som er et sentralt element når man arbeider sammen med ulike aktører (Kobro et al., 2018, s.19). Noe som også er verdt å nevne er tid. Dette er fordi det tar tid å bygge tillit mellom aktører, spesielt når det er mange aktører involvert i et prosjekt. På grunnlag av dette, er det derfor viktig å bruke mye tid i startfasen på å etablere tillit (Kobro et al., 2018, s. 31).

INTERVJU

Når man er mange aktører i et prosjekt, noe som gjenspeiles i NEB-STAR, der det er 16 aktører, har ofte aktørene ulike arbeidsoppgaver og ansvarsområder. Når det kommer til NEB-STAR prosjektet, gjentas det i flere av intervjuene at dette er et prosjekt som er veldig flytende når det kommer til hvordan prosjektet skal gjennomføres, og hva som faktisk skal komme fra prosjektet. Informant 3 påstår at det er en mangel på en referanseramme for hvordan prosjektet skal gjennomføres. Etter seks måneder begynner prosjektet å ta form, men det har blitt brukt mye tid på å finne ut «hva» og «hvordan». Videre legger informant 3 til at det samme gjelder samarbeidet i prosjektet. Dette begynner å bli bedre nå, men det har vært en reise. Flere av aktørene har tidligere jobbet på andre prosjekter og noen har aldri jobbet sammen. Til tross for dette har ingen jobbet sammen på et slikt prosjekt før. Ifølge informant 3, var dette noe som gjorde at det krevde tid å bygge tillit og å bli kjent. Informant 2 viser til at nå i prosessen er det en begeistring for prosjektet, men også usikkerhet og spørsmål mot hva vi holder på med. Det er også et tidspress og en rolleforventning av kommunen. Flere aktører tror at kommunen tar regi og gir ramme for hva som skal leveres, mens kommunens ønske er å ha et likt arbeid mellom alle. Ifølge informant 1 tok det lang tid før hen forstod hva prosjektet gikk ut på, og er fortsatt den dag i dag usikker på om hen egentlig vet. Informant 1 viser også til at hen bare snakker med Stavanger kommune, men ikke de resterende aktørene.

Informant 2 viser også til noe liknende, ved at alle aktørene har en kobling til hverandre ved at noen kjenner noen, men alle blir ikke samlet sammen. Aktørene i Stavanger kommune har en tett dialog med noen, som har en tett dialog med andre.

Ifølge informant 1 er det en mangel på ledelse, noe som anses som en utfordring. Informant 1 hevder også at en mangel på ledelse er med på å påvirke den manglende forståelsen om hva prosjektet omhandler. Informant 4 viser også til usikkerheten ved hva prosjektet innebærer og hva de som aktør skal bidra med i prosjektet. Selve problemstillingen om hva som skal utrettes og hva resultatet skal bli er veldig lite definert. Som privat aktør er det barrierer ved å jobbe med offentlig sektor. Stavanger kommune har regelverk å forholde seg til og andre tilnærminger enn dem. Man må derfor komme til en enighet om hvordan man kan effektivisere prosessen. Ifølge informant 2 jobbes det i dette prosjektet mot en tematikk og et tankesett som ikke er etablert. Dette gjør at man kanskje bør ta et steg tilbake igjen. Dette er en svevende prosess som jobber mot noe flytende og nytt. Dette er krevende, noe som gjør at selve prosessen er så viktig.

Informant 5 viser til at det er veldig variasjon på hvor mye aktørene i prosjektet vet når det kommer til hva de har sagt ja til å delta i, i tillegg til at alle aktørene har forskjellige grunner til å delta. Både informant 3 og 5 viser til at det var lite fokus på å bli kjent i starten av prosjektet. Informant 5 viser til at det var tre dager med «kick off» møter i starten av oktober, som var oppstarten for prosjektet. Informant 3 viser til at hele prosessen som inkluderer det å bli kjent med hverandre som aktører burde blitt mer vektlagt i de initielle fasene av prosjektet. Dette er fordi det ikke ble lagt til nok tid til å kunne diskutere begreper og få en felles forståelse for ting før oppstart. Noen aktører har mer erfaring enn andre, noe som gjør at det er et stort spenn i både forståelse og erfaringsgrunnlag. Det er også usikkert ifølge informant 3 om det til enhver tid er en felles forståelse for hva som skal gjøres og hvordan det skal gjøres. Det er også en variasjon av hvor mye de ulike aktørene engasjerer seg i prosjektet, ifølge informant 5. Men dette handler også om at det er ulike faser og arbeidspakker i prosjektet, noe som gjør at noen aktører er viktigere i noen faser enn andre. I tillegg til dette, viser også informant 5 til at når man har et prosjekt som dette, med 16 ulike organisasjoner som går inn som partnere og som jobber sammen, men som aldri har jobbet sammen før, må det være mye planlegging som omhandler hvordan disse partene skal jobbe sammen og lære å kjenne.

Ifølge informant 3 er det faktum at NEB-STAR er et pilotprosjekt definitivt med på å påvirke selve samarbeidsprosessen. Det kan sies å være den perfekte oppskriften på at ting skal gå skeis fordi dette er et prosjekt med folk og aktører som aldri har gjort dette før som nå jobber sammen mot et litt uklart mål. Informant 1 var uvitende om at NEB-STAR er et pilotprosjekt når spørsmålet ble stilt i intervjuet, men hevder at siden det er et pilotprosjekt, påvirker det samskapingsprosessen.

Når det kommer til spørsmålet som omhandler viktigheten av å gjennomføre prosjektet gjennom et partnerskap, viser informant 5 til at dette er viktig fordi prosjektet ikke hadde blitt finansiert uten et partnerskap. Informant 5 viser også til at for å kunne forankre det som skal utføres er 16 aktører for lite, og det burde optimalt være 20 aktuelle aktører med i prosjektet. Det er også aktører som burde vært med, som kunstnere. Siden det er snakk om det som ultimativt skal samskapes om, altså estetiske, bærekraftige og inkluderende byer, burde det vært flere partnere i prosjektet som ikke er med. Informant 3 viser til at grunnen til at man må utføre prosjektet i partnerskap er fordi kjernen i prosjektet er «wicked problems», altså store fellesskapsproblemer som ingen direkte eier. Man eier bare direkte biter av det, og ingen klarer å løse det på egen hånd. Det er derfor bygd et konsortium som kan løse disse såkalte «wicked problems». Informant 4 hevder at om man kan få dette samarbeidet til å fungere, sammen med universitetet, offentlige og private aktører, kan man skape en verdi. I forhold til informant 1, hevder informant 4 at 16 aktører i prosjektet er for mye. Alle har bidratt i større og mindre grad, og hvis man får alle til å snakke sammen kan dette bli veldig bra.

OPPSUMMERING

Videre vil hovedaspektene ved denne delen av empirien som vil bli analysert og diskutert i analysen bli presentert. Som KS viser til i håndboken sin, finnes det ikke en generell oppskrift på hvordan man gjennomfører en samskapingsprosess, men det finnes veiledende verktøy og verdier som er viktige å implementere for å kunne skape innovasjon. De fire viktigste verdiene som ble vektlagt i KS sin håndbok er åpenhet, demokrati, kreativitet og ledelse. Disse fire verdiene kobles også videre opp mot ulike faktorer som tillit, makt og likeverdighet. Slike faktorer er viktig å fokusere på for at en samskapingsprosess skal lykkes.

Det som ble mest vektlagt i intervjuene når det kommer til samskaping prosessen, er nemlig usikkerheten rundt prosjektet. Med dette menes hva som skal gjøres og hvordan det skal gjøres. I tillegg til dette er det også en mangel på kommunikasjon og samarbeid mellom alle

aktørene, noe som igjen svekker kunnskapen og forståelsen av prosjektet. Flere av informantene viser til det faktum at de ikke helt vet hva prosjektet går ut på og hva som skal oppnås. Flere mente også det var lite informasjon og at flere bare var inkludert i visse faser av prosjektet, og utenom dette er det lite oversikt over hva som foregår. Flere informanter viser også til viktigheten av det å bli kjent og skape tillit før prosjektstart, og at dette burde blitt i større grad vektlagt i starten. I tillegg til dette, burde det vært lagt mer fokus på en felles forståelse av visjon og mål i de første fasene i prosjektet, noe som kunne vært med på å bidra til en bedre forståelse for hva resultatet skal være, og hvordan dette skal oppnås. Det ble også nevnt mangel på ledelse, noe som igjen var med på å påvirke usikkerheten blant aktørene og tilgangen til informasjon om prosessen.

5.3 KOMMUNENS ROLLE & ROLLEFORDELINGEN I EN SAMSKAPINGSPROSESS

Dette delkapittelet tar for seg hvordan lederskap vektlegges i en samskappingsprosess, samt hvordan rollefordelingen fungerer. Her vil også spesielt kommunens rolle i en samskappingsprosess komme frem ved å vise til empiri fra dokumentanalyse og intervju.

DOKUMENTANALYSE

Ifølge KS sin håndbok “La oss gjøre det sammen!”, kan man si at kommunen går ut av komfortsonen når de går sammen med andre samarbeidspartnere. Når en kommune setter seg sammen med eksterne samarbeidspartnere for å løse utfordringer, har dette som regel vært preget av en såkalt bestillings-utøver relasjon. Dette vil si at kommunen bruker en vanlig komfortabel form for samarbeid der kommunen har rollen som premissleverandør for ulike aktører. I innovasjonssamarbeid med samskaping som ramme, utfordres denne komfortable rammen, der det er nødvendig at kommunen fyller en annen rolle. De må nemlig inngå i likeverdige samarbeid med ulike aktører (Kobro et al., 2018, s. 10).

KS vektlegger viktigheten av likeverdighet i samarbeidsrelasjoner, i tillegg til at de navnefester det som selve drivkraften for samskapende sosial innovasjon. Dette er fordi når likeverdighet fungerer på sitt beste, skapes det en gjensidig utveksling av kunnskap og ressurser, læring og synergieffekter. Det tar også tid å etablere tillit mellom aktører, spesielt når det er mange aktører involvert i et prosjekt. På grunnlag av dette, er det derfor viktig å

bruke mye tid på dette. Tålmodighet er derfor viktig, men det er ikke alltid entreprenører har det. En annen viktig faktor er at samarbeid mellom kommunen og private eller frivillige aktører ofte står i fare for å ta med seg tradisjoner fra tidligere samarbeid der maktbalansen som regel underbygger kommunens rolle som den dominerende part. Dette betyr ikke at kommunen skal trekke seg tilbake, men at kommunen selvbevisst våger å spille en annen rolle enn vanlig (Kobro et al., 2018, s. 31). Når kommunen har som rolle å tilrettelegge, kan de i større grad inspirere og koordinere i stedet for å kontrollere (Kobro et al., 2018, s. 43).

INTERVJU

NEB-STAR er ifølge informant 1 et kommunalt prosjekt og Stavanger kommune er avhengige av private aktører for å kunne utføre prosjektet. Kommunen klarer ikke å utvikle dette selv, noe som resulterer i at de må samarbeide. Skal man gjøre noe med byen må man involvere både offentlige og private aktører. Ifølge informant 1 er makten i prosjektet pulverisert. Med ansvarspulverisering, mener hen at ingen tar ansvar. Det er derfor nødvendig med noen som faktisk tar ansvar.

Ifølge informant 5 er det mye som avhenger av kommunens rolle i prosjektet. Dette er fordi det er Stavanger som er valgt ut som fyrtårn by, og dermed blir det Stavanger kommune som blir i forsetet. Det kan ikke være på andre måter. Hvordan Stavanger kommune faktisk tar lederrollen kan forbedres. Ifølge informant 2, er det Stavanger kommune som er leder av arbeidspakke 1 og 2 i prosjektet. Arbeidspakke 1 er den såkalte samskapings biten som foregår lokalt i de to testområdene; Pedersgata og Site 4016. Stavanger kommune jobber også med arbeidspakke 4. Arbeidspakke 2 er selve aktivitetene som foregår i Pedersgata, og denne pakken går ut på koordineringen av dette. Informant 2 mener at Stavanger kommune får en stor rolle i prosjektet grunnet at det er en kommune. Resultatene fra prosjektet skal inn i Stavanger kommunes samfunnsdel, noe som tilsier at Stavanger kommune som aktør har flest timer i prosjektet. Som en kommune, prøver ikke Stavanger kommune å ta like stor plass i prosjektet som de gjerne gjør til vanlig. Samskaping innebærer at arbeidet mellom de ulike aktørene skal være likevektig, noe som tilsier at kommunen ikke kan komme inn og ta hele regien. Derfor har Stavanger kommune prøvd å holde litt tilbake på grunn av samskapings prinsippene. Det som er selve kjernen i prosjektet som det også forsøkes på er det å ikke ta en lederrolle, siden det nemlig er en samskapingsprosess, men på en eller annen måte må det likevel være en struktur i prosjektet.

Informant 3 påpeker at makten er jevnt distribuert i prosjektet. I tillegg til dette hevder informant 3 at det ikke er noen som leder prosjektet siden det er et samskapingsprosjekt. Informanten måtte gå en runde med seg selv fordi hen hele tiden har ansett NTNU som en leder. Informant 1 informerer om at det var NTNU som sendte inn søknaden til EU, med hjelp fra Stavanger kommune. Informant 3 forventet å få en tommel opp eller ned på saker og ting, men det kan hen ikke forvente. Informanten vet at hen må forholde seg til en samskapingsprosess, og det er nok en litt lengre vei å gå. Til tross for at informant 3 tidligere anså NTNU som en leder, vektlegger informanten at det er Stavanger kommune som har mest styring fordi de eier mange av underprosjektene. Uten den ledelsen aktørene har fra Stavanger kommune, hadde ikke aktørene vært der de er nå. Informanten har en oppfatning om at enten leder man eller så følger du. Det at alle skal ha like mye å si eller ha hånda på rattet, leder rett i grøfta. Men det betyr ikke at man skal ha en diktatorisk tilnærming til ting, men at noen har en større rolle som gir noen rammer. Folk liker forskjellige ting, så på et eller annet tidspunkt må noen skjære gjennom. Informant 5 sier noe tilsvarende, nemlig at Stavanger kommune har mer styring fordi de har tid til det. Det er også en naturlig fordeling ved at Stavanger kommune har en naturlig styring på prosjekter i disse områdene, mens NTNU har mer styring på selve prosjektprosessen og kontrakten til EU. Det er også viktig å påpeke informant 1 sin oppfatning av kommunens rolle i prosjektet. Som nevnt anser informant 1 Stavanger kommune som en leder, eller hovedaktøren, men hen påpeker at Stavanger kommune selv ikke har helt kontroll over prosjektet, hva som skal gjøres, eller hvordan det skal gjøres.

OPPSUMMERING

Noe som kommer særlig frem i dokumentanalysen og intervjuene når det kommer til kommunens rolle i en samskapingsprosess er rolleoppfatningen. I en samskapingsprosess må kommunen gå ut av komfortsonen og handle på andre måter når de samarbeider med andre aktører. Kommunen må i en samskapingsprosess arbeide likeverdig med andre aktører. Det er typisk i et slikt samarbeid at både offentlige og private aktører tar med seg tradisjoner fra tidligere, der kommunen anses å være den dominerende aktøren. Dette vises også til i intervjuene der flere av informantene viser til en viss forventning til kommunens rolle i NEB-STAR prosjektet. Siden det er Stavanger som ble valgt ut som fyrtårn by, er det flere av informantene som forventer at kommunen tar styring, men også på grunn av selve rollen til kommunen. Noe som også kom frem var forskjellen på lederskap og styring innad i NEB-STAR prosjektet. Samtlige informanter viste til at ingen skal lede et slikt prosjekt,

nemlig fordi det er en samskapingsprosess, men likevel forventes det at kommunen tar mer styring.

6.0 ANALYSE & DISKUSJON

I denne delen av forskningsprosjektet vil empirisk materiale bli diskutert og fortolket i tråd med teori og analytisk rammeverk, samtidig som egne tanker og refleksjoner vil komme til syne for å kunne reflektere over og besvare problemstillingen. Analysen vil ha en naturlig oppbygning slik at leseren kan følge oppgaven kronologisk. Strukturen i dette kapittelet er inndelt på samme måte som det empiriske materialet. Analysen starter med å fokusere på relasjonen mellom bærekraftig utvikling og bærekraft. Dernest rettes søkelyset på selve samskappingsprosessen, både hvordan det bør være, men også hvordan selve samskappingsprosessen oppleves av aktørene i NEB-STAR prosjektet. Til slutt diskuteres kommunens rolle, ledelse og rollefordelingen i NEB-STAR. Dette kapittelet vil gi grunnlag for å besvare forskningsspørsmålet(ene);

Hvilke utfordringer oppstår når samskaping skal realiseres i komplekse prosjekter? – Case studie av EUs fyrtårnprosjekt NEB-STAR

Hvordan fortolker aktørene i NEB-STAR relasjonen mellom samskaping og bærekraftig byutvikling?

Hvordan praktiseres samskappingsprosessen, sett fra aktørenes perspektiv?

6.1 RELASJONEN MELLOM SAMSKAPING OG BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING

For å kunne besvare oppgavens underspørsmål *Hvordan fortolker aktørene i NEB-STAR relasjonen mellom samskaping og bærekraftig byutvikling?*, vil tematikken vedrørende bærekraftig utvikling og samskaping bli diskutert. Begrepet bærekraft har sin oppstand fra den økologiske vitenskapen (Næss et al., 1996, s. 14). I senere tid har Brundtland kommisjonen koblet opp begrepet mot utvikling. Bærekraftig byutvikling har dermed fått et menneskelig perspektiv ifølge Næss et al. (1996, s. 14-15), og definere av Brundtlandkommisjonen (1987) som: «*utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.*» (NOU 2009:16). I dagens samfunn bor over halvparten av Europas befolkning i urbane strøk. Ifølge

Europakommisjonen medfører dette en økning av klimagassutslipp i urbane områder. Ved dette tilfellet er det behov for en endring for å redusere utslippene på internasjonale, nasjonale og lokale nivåer (European Commission, 2023). Stavanger kommune har et sterkt ønske om å være med på det grønne skiftet. Stavanger har en ambisiøs klimapolitikk der målet er klimanøytralitet innen 2030, og for å kunne oppnå ambisiøse klimamål trengs nye metoder og ideer (Stavanger kommune, u.å.; Agger, Tortzen & Rosenberg, 2018, s. 23).

Ifølge Hofstad et al. (2021) kan klimautfordringer kan bli forstått som et komplekst problem, nemlig fordi det er et problem som har behov for å bli løst i samarbeid på tvers av flere aktører, både private og offentlige, som alle kan bidra med ulike ideer, ekspertise og interesser. Det kan også argumenteres for at det fokuset som ble satt på såkalte komplekse problemer som spesielt offentlig sektor sto overfor på 1970-tallet var med på å forme den nye grenen for samarbeid, som vi i dag kaller for samskaping (s. 358). Dette støttes også opp av KS sin håndbok «La oss gjøre det sammen!» at utfordringer som omhandler miljø og klima er et klassisk kjennetegn for wicked problems. Dette begrunnes med at klimautfordringene er sammensatte og påvirker andre problemer (Kobro et al., 2018, s. 9). Wicked problems er samfunnsutfordringer som ikke kan håndteres med tradisjonelle metoder (Ritchey, 2005, s.1; Rittel & Webber, 1973, s. 160). På norsk kan begrepet direkte oversettes til komplekse problemer. Slike komplekse problemer er i konstant endring, og har en uklar formulering som gjør det vanskelig å løse (Coyne, 2005, s. 5-6). Ifølge informant 3 er såkalte wicked problems kjernen til hvorfor NEB-STAR utføres i partnerskap. Det omhandler fellesskapsproblemer hvor flere eier ulike biter av problemet, men som ingen kan løse alene. Partnerskapet i NEB-STAR er bygget opp som et konsortium, der aktørene sammen skal løse slike wicked problems. Det er forventet at et slikt konsortium kan føre til en felles løsning på i dette tilfellet, et spesifikt wicked problem, nemlig en klimanøytral by som er estetisk, bærekraftig og inklusiv, noe som NEB-STAR ønsker å jobbe mot.

Samskaping er en metode som gir rom for samarbeid mellom private- og offentlige aktører og innbyggere. Gjennom dette samarbeidet vil det kunne skape en offentlig verdi og utvikling av nye løsninger og metoder på ulike samfunnsutfordringer. Begrepet samskaping forstås derfor som en perfekt oppskrift for å oppnå ambisiøse klimamål (Vedeld, 2022, s. 2). Dette forskningsprosjektet tar utgangspunkt i Røiseland & Lo sin definisjon for samskaping som omtaler konseptet som «*offentlige og private og/eller sivile aktører arbeider sammen gjennom å dele kunnskap og ressurser med hverandre*» (Røiseland & Lo, 2019, s. 54-55). Til tross for

denne definisjonen, er begrepet samskaping et flytende begrep (Røiseland & Lo, 2019, s. 53) noe som resulterer i at selve begrepet har flere ulike tolkninger. Dette er noe som vil bli diskutert senere i denne analysedelen.

Siden 1980-tallet har samskaping fått en økende oppmerksomhet. Ideen bak begrepet er at innbyggerne og private aktører er mer inkludert enn det de tidligere har vært i et tradisjonelt byråkrati (Alford, 2002, s. 32). Samskapingsbegrepet utviklet seg gjennom New Public Governance (NPG) styringsparadigmet som skulle løse utfordringer på en bedre måte enn New Public Management (NPM) styringsparadigmet gjorde (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 18-19). Konseptet om samskaping stammer originalt fra det private konsumermarkedet, der kunden skaper en verdi i et produkt sammen med produsenten. På grunnlag av dette skaper samskaping en arena hvor ulike aktører arbeider sammen med verdiskaping (Røiseland & Lo, 2019, s. 54-55). Begrepet omhandler i større grad inkludering av ikke-offentlige aktører og innbyggere for å være deltakere i de offentlige prosessene. Den samskapende arenaen vil på denne måten være løsningen på komplekse samfunnsproblemer som ikke kan løses alene (Alford, 2002, s. 32; Torfing et al., 2019, s. 797).

“Samarbeid mellom det offentlige og private er selve nøkkelen til bærekraftig utvikling, noe som NEB-STAR prosjektet kan forklares som et forsøk på.”

- Informant 1

Gjennom pilotprosjektet NEB-STAR, kan det forklares at Stavanger forsøker å komme et skritt nærmere en bærekraftig utvikling. I selve prosjektet er begge begrepene samskaping og bærekraft svært sentrale. Dette kan også støttes opp av FN-sambandets 17 bærekraftsmål som fungerer som et verktøy for å kunne oppnå en bærekraftig utvikling. Det er mange dilemmaer som kan oppstå når man arbeider mot en bærekraftig utvikling og ifølge FN-sambandet er bærekraftsmål nummer 17, samarbeid for å nå målene, ansett som det avgjørende bærekraftsmålet for å kunne oppnå suksess (FN-Sambandet, 2023b; FN-Sambandet, 2023c). Ifølge informant 4 er NEB-STAR et av prosjektene som er en del av strategien for å kunne oppnå klimanøytralitet for den grønne avtalen på et lokalt nivå. Den grønne avtalen er en avtale som Europakommisjonen har vedtatt for å akselerere Europas vei mot å bli et klimanøytralt kontinent innen 2050, og denne avtalen vektlegger nye innovative løsninger som kan fremme dette (Matti et al., 2022, s. 2). Informant 3 viser til at de tre verdiene til

NEB-STAR, nemlig bærekraft, estetikk og inkludering, skal oppnås gjennom en samskappingsprosess der flere ressurser og ny kunnskap deles. Informant 4 hevder at samskaping er helt avgjørende for målene som er satt, noe som også støttes opp av informant 5 som viser til at man ikke får til en bærekraftig utvikling om man ikke gjør dette sammen. Flere av aktørene viser til i intervjuene at det er en viktig kobling mellom samskaping og bærekraftig utvikling, og at samskaping kan forstås som selve nøkkelen til dette. Ved å samarbeide med flere aktører, både offentlig og privat, får man delt ressurser og erfaring, samtidig som man klarer å løse ulike klimautfordringer som en aktør ikke hadde klart alene.

På engelsk kan man skille samskapingbegrepet mellom «co-creation» og «co-production» (Røiseland & Lo, 2019, s. 55-56), men på norsk finnes det bare et fellesbegrep for begge. Siden begrepet er oversatt fra en internasjonal kontekst til en norsk kontekst, kan begrepet bli flytende, nemlig fordi begrepet kan ha ulike forståelser og innhold, sett fra ulike perspektiv og tilpasset hvilket prosjekt begrepet er tilknyttet til. Private og offentlige aktører prøver å fylle samskappingsbegrepet samskaping med mening, men kan ha ulike intensjoner for formålet. Private aktører kan se inntektsmuligheter, mens offentlige aktører kan se det i forhold til organisatorisk omdømme og styrking av deres ressurser. Siden begrepet samskaping kan ha ulike meningsinnhold blir begrepet fylt igjennom prosessen og ulike prosjekter (Røiseland & Lo, 2019, s. 52-53).

“Ikke alle aktørene i prosjektet har en lik oppfatning om hva samskaping faktisk innebærer og hvordan begrepet defineres.”

- Informant 3

Hevdelsen om at samskappingsbegrepet er flytende, kan kobles opp mot NEB-STAR prosjektet, der det er klart at de ulike aktørene ikke har en samlet forståelse for begrepet. Med dette er det viktig å påpeke at flere informanter koblet samskaping opp mot en måte for samarbeid, men hvordan informantene beskrev begrepet samskaping, var forskjellig. Dette kan også støttes opp av teorikapittelet, hvor Røiseland & Lo (2019) vektlegger hvordan oversettelsen av begrepet fra engelsk til norsk gjør begrepet flytende. I tillegg kan begrepet ha en varierende oppfatning i henhold til offentlig eller privat aktør (s. 52-53). Informant 1 omtaler samskaping som et moteord for samarbeid, mens informant 4 hevder definisjonen ligger i selve ordet, nemlig at man skaper noe sammen. Ifølge informant 5 er samskaping et

såkalt paraplybegrep der selve definisjonen avhenger av formålet. Videre forklarer informant 5 at NEB-STAR prosjektet skal realiseres gjennom en samskapingsprosess, der det er ulike interne samskapingsprosesser innad prosjektet. Informant 2 viser til samskaping som det å jobbe sammen på en måte som gir ny innsikt og ulike perspektiver for å kunne løse komplekse ting man ikke kan løse alene. Det som kommer frem fra intervjuene angående begrepsforståelsen av samskaping, er nemlig det at det er forskjell på hvordan akademia, private og offentlige aktører fortolker begrepet. Dette er ved at de private aktørene som ble intervjuet forstod begrepet som et annet ord for samarbeid, og det var det. Mens akademia og offentlige aktører mener at det ligger noe mer i begrepet fordi begrepet kan benyttes på forskjellige måter avhengig av hvilket formål det er til. Dette kan også kobles opp mot Røiseland & Lo (2019) sin tidligere nevnte påstand som omhandler at begrepet er flytende og kan ha ulikt meningsinnhold (s. 52-53). Begrepets flytende meningsinnhold kan bety at de ulike deltakende aktørene fyller det med ulike meninger som kan være basert på egen kunnskap og tidligere erfaringer, noe som er med på å skape ulike forståelser for hva samskaping går ut på.

Slik teori og innhentet empiri blir analysert ser man at alle aktørene er enstemmig for at samskaping er en god løsning for å håndtere klimautfordringene som omtales som wicked problems. Dette er problemer som må løses i fellesskap på tvers av sektorer og aktører. I NEB-STAR skal dette løses ved å ikke bare fokusere på de tekniske aspektene, men også å inkludere innbyggerne og de kulturelle aspektene. NEB-STAR prosjektet viser til å ha et mål som omhandler nemlig det å bygge en bro fra det teknologiske til kunst, kultur og det mellommenneskelige (Vikshåland, 2022). Dette er noe som igjen kan kobles opp til teori, der Knieling et al. (2022) viser til en mer demokratisk tilnærming i forhold til teknologisk innovasjon, som kan ha behov for en firedoblet heliks modell der innbyggere også blir inkludert i utviklingen (s. 303). Ved å inkludere mennesker inn i prosesser, vil det sosiale aspektet bli tatt hensyn til, noe som fører til en helhetlig forståelse hvor sosiale og teknologiske løsninger kan oppstå.

OPPSUMMERING

Det er en overordnet konsensus mellom alle informantene om at samskaping spiller en stor rolle for å kunne realisere det å oppnå bærekraftig utvikling. Men som det også fremtrer i dette delkapittelet, er at begrepet samskaping er flytende, noe som tilsier at det er flere fortolkninger for selve begrepet. Dette gjenspeiles i NEB-STAR prosjektet der informantene viser til en variasjon i forståelse og tolkning av begreper. Dette er noe som også kommer frem er basert på om aktørene representerer offentlig-, privat sektor og akademia. De komplekse klimautfordringene påvirker flere aspekter i samfunnet og har derfor blitt en samfunnsmessig utfordring. Ved å anvende samskaping som en metode og inkludere trippel og quadruple heliks-modellene, vil flere aktører og innbyggere samarbeide og inkluderes noe som øker potensialet for å se på innovative løsninger. Dette er noe som Haarstad et al. (2021) anser som viktig fordi innbyggerne må være inkludert for å skape endringer som ikke bare kan løses gjennom teknologi (s. 10). Selv om pilotprosjektet NEB-STAR enda er tidlig i fasen, der prosjektet til per dags dato har vart i omtrent seks måneder, kan det sies at det kan skje endringer i hvordan samskappingsprosessen håndteres. Men i motsetning kan det argumenteres for at det er nemlig i denne tidlige fasen, at fokuset på samskaping burde være høyt for å avklare tydelige rammer og at samskappingsprosessen burde vært organisert slik at målet kan nås.

6.2 SAMSKAPINGSPROSESSEN

Dette delkapittelet vil ta for seg hvordan samskappingsprosessen i pilotprosjektet NEB-STAR er strukturert. Her vil underproblemstilling *Hvordan praktiseres samskappingsprosessen, sett fra aktørenes perspektiv?* bli analysert og diskutert. Som tidligere nevnt i delkapittel 5.2, er det ifølge KS sin håndbok, ikke en såkalt «oppskrift» på hvordan man oppnår lokalt samarbeid og sosial innovasjon. Dette er fordi det er situasjonsbetinget, så man må derfor ta hensyn til forskjellige tradisjoner, erfaringer og muligheter som finnes på de ulike områdene (Kobro et al., 2018, s. 7-8). Ifølge KS er det viktig med kommunikasjon i en samskappingsprosess. Gjennom intervjuene kommer det frem at denne faktoren er svekket i NEB-STAR. Ifølge KS, er det viktig med en ærlig og åpen kommunikasjon i en samskappingsprosess. Dette er grunnet at kommunikasjon anses som et bærende element i en samskapende sosial innovasjon, både for å kunne forebygge vanskeligheter i prosessen, men også som et verktøy. Det er viktig i en samskappingsprosess å snakke sammen om planen fremover, samt om mål og ut ifra dette forankre en felles forståelse og et felles handlingsfelt.

Ved å kommunisere på en god måte, vil selve forståelsen til aktørene øke, noe som er et sentralt element når man samarbeider med så mange aktører (Kobro et al., 2018, s. 19). Noe som kan være en stor faktor som påvirker samskapingsprosessen er nemlig det at alle aktørene i prosjektet har en eller annen kobling til hverandre. Informant 2 viser til dette ved å forklare at alle kjenner noen, som igjen kjenner noen, men alle blir ikke samlet sammen. Informant 1 viser også til det samme i den form at hen som aktør snakker mye med Stavanger kommune, men ikke de resterende aktørene. Dette kan argumenteres for å være en dårlig kommunikasjon mellom aktørene. Det kan bli trodd at det er en god kommunikasjon mellom aktørene siden alle snakker med noen. Men selv om alle snakker med noen, er det fortsatt et behov for at alle skal kunne samles og snakke sammen, siden alle er delaktige aktører i dette prosjektet.

“Hele prosessen som omhandler det å bli kjent med hverandre som aktører burde blitt mer vektlagt i de initiale fasene av prosjektet.”

- Informant 3

Dårlig kommunikasjon kan påvirkes på ulike måter. I NEB-STAR prosjektet var det lite vektlegging på “bli kjent” fasen i starten av prosjektet, noe både informant 3 og 5 påpeker kan ha ført til dårlig kommunikasjon i prosjektet. Dette er noe som er viktig, særlig når man arbeider på et prosjekt med så mange aktører i et tidsrom som er relativt langt på et prosjekt som inkluderer et stort omfang av planer. Informant 5 viser til at det var noen få dager med «kick off» møter i starten av oktober, under selve oppstarten av prosjektet. Dette kom særlig frem som en viktig faktor, grunnet nettopp det å kunne få en felles forståelse for både prosjektet og begreper ble lite vektlagt, noe som nå kan være med på å påvirke selve samskapingsprosessen. Ifølge KS, er det som nevnt i delkapittel 5.2 viktig å bruke god tid til tillitsbygging i et samskapingsprosjekt. Dette gjelder spesielt når det er mange aktører involvert, noe som kan resultere i at det tar mye tid å bygge tillit mellom aktørene. Det er derfor viktig å bruke mye tid på dette i startfasen for å kunne etablere en tillit (Kobro et al., 2018, s. 31). Informant 3 påpeker at det tok tid å bygge tillit mellom aktørene, særlig grunnet dette er et prosjekt med mange aktører som ikke har jobbet sammen før, og særlig ikke på et slikt prosjekt. Dette kan støttes opp av det Andersen et al. (2018) påpeker, nemlig at for å kunne skape tillit mellom aktører, krever det en kommunikasjon, en kontinuerlig dialog og en oppbygging av relasjoner for å kunne skape et suksessfullt samarbeid (s. 99-100). Informant 3 viser til at det også er en mangel på referanseramme på hvordan prosjektet skal gjennomføres.

Dette kan skyldes både mangel på kommunikasjon og dialog, men også mangelen på ledelse, noe som det vil bli satt mer fokus på i delkapittel 6.3.

Sørensen & Torfing (2017) påpeker viktigheten av å bli inkludert, sett og hørt for å sikre transparens i samskapingsprosessen (s. 834). Dette er nemlig fordi dette er noe som vil øke tilliten innad i prosjektet. Studier viser at samskaping krever at partene behandles likeverdig, slik at alle har lik mulighet til å dele ressurser og ideer. Likeverd blir dermed en forutsetning for samskaping, der aktører og sivilsamfunn definerer problemer og løsninger i fellesskap. For å oppnå dette kreves en endring av tradisjonelle relasjoner, hvor noen er profesjonelle og andre ikke. Kombinasjonen av kunnskap på tvers av aktører bidrar til ny kunnskap som kan gi innovative løsninger (Larsen & Larsgaard, 2017, s 31). Når man har en samskapende sosial innovasjon, handler det i mange tilfeller ikke bare om å skape resultater, men også å forbedre selve prosessene (Kobro et al., 2018, s. 20). Det er på grunnlag av dette at forskningsprosjektet først og fremst fokuserer på prosessen til pilotprosjektet NEB-STAR. Det samme gjelder for prosjektet, nemlig fordi NEB-STAR prosjektet handler det ikke bare om sluttresultatet i de to områdene; Pedersgata og Åsen, men det handler også om å lage verktøy og vise til en samskapingsmetode som kan inspirere og brukes i andre bydeler, byer og land. I en samskapingsprosess er det ifølge (Kobro et al., 2018) særlig tre kvaliteter som er viktig å understøtte handlingene med, nemlig åpenhet, demokrati og kreativitet. Selve verdien om åpenhet kobles opp mot tillit, og dette omhandler at det bør være en lav terskel for å kunne foreslå nye ideer og løsninger som kan være utradisjonelle (s. 24).

“Jeg tror nøkkelen til byutvikling er samarbeid med det offentlige og private”

- Informant 1

For å forklare samarbeidet mellom aktørene i NEB-STAR prosjektet, kan man henvise til heliks modellene, presentert i teori delkapittelet 3.2, av Cai & Lattu (2021). Trippel heliks modellen er en måte å forstå og forklare interaksjonen mellom offentlig virksomhet, akademia og næringslivet (s. 258). Selve ideen er at samspillet mellom de tre sfærene er nøkkelen til innovasjon (Cai & Lattu, 2021, s. 264). Det argumenteres for at NEB-STAR prosjektet tar for seg en trippel heliks modell i den form der de tre sfærene forstås med Stavanger kommune som offentlig virksomhet, Universitetet i Stavanger og NTNU som akademia og de private aktørene som næringsliv.

Den utvidede modellen er den firedoblede heliks modellen, som tar for seg de samme sfærene, i tillegg til det sivile samfunn. Siden NEB-STAR prosjektet bygger på NEB initiativet, kan det forstås slik at prosjektet også ønsker å jobbe ut etter en firedoblet heliks modell ut ifra NEB-STAR prosjektets tre kjerneprinsipper, nemlig estetikk, bærekraft og inkludering. Det er her inkluderingsprinsippet kan forstås som inkludering, ikke bare for relevante aktører, men også innbyggerne som vil bli påvirket av prosjektet. Til dags dato er det ikke satt særlig fokus på å inkludere innbyggerne i NEB-STAR prosjektet, som det kan tolkes fra innhentet informasjon og empiri i dette forskningsprosjektet. Dette kan forklares som at innbyggerne er satt opp som mål for å inkluderes, men ikke til den grad at de fungerer som en aktør i partnerskapet blant de andre 16 aktørene. Til tross for dette skal innbyggerne inkluderes i senere leveranser og faser i prosjektet og vil på denne måten ha en viss grad av innflytelse og bli inkludert. Slik informant 5 viser til i intervjuet, er at Universitetet i Stavanger som aktør har som hovedansvar å ta for seg "inkluderingsbiten" av særlig utsatte og underrepresenterte grupper. Men dette er en del av prosjektet som ikke kan vises til å ha skjedd enda. På grunnlag av at av pilotprosjektet NEB-STAR per dags dato er et samarbeid mellom offentlige- og private aktører og akademia, men ikke innbyggere, argumenteres det derfor for at prosjektet følger en trippel heliks modell når dette forskningsprosjektet utføres.

I relasjon til forrige avsnitt, kan et annet prosjekt kobles opp mot den firedoblede heliks modellen, nemlig +CityxChange prosjektet, nevnt i delkapittel 2.3. Dette er et prosjekt som kan sammenliknes med NEB-STAR prosjektet, nemlig fordi begge prosjektene er finansiert av EU og har et fokus på samskaping for å oppnå innovasjon. I tillegg er NTNU koordinator for begge prosjektene. +CityxChange prosjektet tar for seg en firedoblet heliks modell, nemlig fordi dette prosjektet også vektlegger samskaping mellom offentlig myndighet, akademia og næringslivet. I tillegg til dette, er også hovedfokuset samskaping med innbyggerne, noe som gjør at dette prosjektet innebærer fire sfærer. Til tross for at +CityxChange prosjektet tar for seg den firedoblede kan det argumenteres for at dette ikke fungerer optimalt fordi prosjektet har et mangel for arenaer der innbyggerne blir inkludert (Gohari et al., 2020, s. 20).

Det fremkommer også at grunnet ulike arbeidspakker i prosjektet, er det ulike tidsrom i prosjekter der aktørene er aktuelle for prosessen i prosjektet. Dette vil si at ikke alle aktører jobber like mye på prosjektet til enhver tid, men har ulike fokusområder som blir vektlagt i ulike perioder. Dette vises i delkapittel 1.4, med en tabell som inkluderer en oversikt over de ulike arbeidspakkene, hvem som leder arbeidspakken og hvem som er med i de ulike

pakkene. Selv om det er ulike arbeidspakker og ulike tidsrom for hvor «relevante» hver aktør er i prosjektet, er det også en viss variasjon av hvor mye enhver aktør engasjerer seg i prosjektet, ifølge informant 5. Dette kan argumenteres for å være et aspekt som viser til at når man har så mange ulike arbeidspakker i et prosjekt, kan det bli for mye fokus på disse i forhold til å fokusere på selve målet til prosjektet, i tillegg til selve samarbeidet. Dette kan anses å påvirke læringsprosessen for de deltakende aktørene fordi det overtas av selve målet.

“Det faktumet at NEB-STAR er et pilotprosjekt er definitivt med på å påvirke samarbeidsprosessen.

Det kan sies å være den perfekte oppskriften på at ting skal gå skeis”

- Informant 3

Dette er spesielt fordi dette er et prosjekt med ulike aktører som aldri har jobbet med noe liknende før, som i tillegg jobber mot et litt uklart mål. Informant 1 viser også til at det tok lang tid før hen forsto hva prosjektet gikk ut på. Det er fortsatt til den dag i dag usikkerhet på hva det faktisk går ut på. Dette kan også kobles opp mot en svekket dialog mellom aktørene i NEB-STAR prosjektet. Det fremtrer fra informant 3 at det er en usikkerhet om det til enhver tid er en felles forståelse om hva som skal gjøres og hvordan det skal gjøres. Dette kan argumenteres for at det skyldes en manglende kommunikasjon mellom aktørene, men at det også kan skyldes det informant 3 påpeker, nemlig at noen aktører har mer erfaring enn andre, hvilket innebærer at det er et stort spenn i både forståelse og erfaringsgrunnlag. Dette kan gjelde både tidligere erfaring fra tidligere prosjekter som deler likheter med NEB-STAR prosjektet, men også tidligere erfaringer fra samskapingsprosesser. Det kommer i tillegg særlig frem fra intervjuene at det faktum at NEB-STAR er et pilotprosjekt, definitivt er med på å påvirke selve samarbeidsprosessen.

“Selve problemstillingen om hva som skal utrettes og hva selve resultatet skal bli, er lite definert.”

- Informant 4

I en samskapingsprosess er det også viktig å ha et felles mål. Når det er en samskapende prosess med flere inkluderte aktører, er det ofte slik at det er en ulik oppfatning av samarbeidets mål og hensikt, samtidig som det ikke er unormalt at aktører i et samarbeid som dette har egne agendaer. Derfor kan det være delmål i prosjektet som er forskjellige og som er tilknyttet forskjellige aktører, men det må være en felles visjon (Kobro et al., 2018, s. 32).

Dette kom særlig frem i intervjuene at det er en mangel på i NEB-STAR, som nevnt i delkapittel 5.2. NEB-STAR er først og fremst et pilotprosjekt, noe som tilsier at det ikke er noen andre liknende prosjekter å se etter og ta inspirasjon fra. I tillegg til dette er det 16 ulike aktører som samarbeider i prosjektet fra både offentlig sektor, privat sektor og akademia. Alle aktørene i NEB-STAR prosjektet har ikke jobbet sammen før, særlig ikke på et prosjekt som dette, nemlig et EU prosjekt. Det gjentas av flere av informantene at dette er et prosjekt som er veldig flytende når det kommer til hva som faktisk skal komme ut fra prosjektet og hvordan prosjektet faktisk skal gjennomføres for å nå de satte målene.

I NEB-STAR prosjektet viser Informant 4 til en usikkerhet på hva prosjektet innebærer og hva de som aktør kan bidra med i prosjektet. Dette støttes opp av informant 2 som mener at dette prosjektet jobber mot en tematikk og et tankesett som ennå ikke er etablert. Informant 4 viser til at som en privat aktør er det barrierer ved å samarbeide med offentlig sektor. Stavanger kommune har andre regelverk å forholde seg til og andre tilnærminger sammenlignet med privat sektor, og derfor er det behov for å komme til en enighet om hvordan man kan effektivisere prosessen. Det kom også frem i intervjuene at det er stor variasjon på hvor mye alle aktørene i prosjektet vet når det kommer til hva de har sagt "ja" til å delta i. Dette er også noe som kan kobles opp mot kommunikasjon, men også selve planleggelsen og settelsen av et felles mål i oppstarten av prosjektet.

Noe som fremkommer fra intervjuene, men også fra lunsj samtaler og observasjoner på Innoasis, er at det virker som om det er en personlig relasjon mellom aktørene som er med på å påvirke samarbeidsprosessen. Med dette menes det at det virker som om de aktørene som har kjennskap til hverandre fra før av, holder kontakten under prosessen mer enn andre. I tillegg til dette virker det som om de holder kontakten på en annen måte. Måten aktørene i NEB-STAR prosjektet holder kontakten på, virker å være via mail og avtalte møter. Utenom dette, uttrykkes det ikke at aktørene snakker noe særlig med hverandre i mellomrommene mellom disse møtene og mailutvekslingene. Men de aktørene som allerede har et personlig kjennskap til hverandre fra før av, enten det er ved at de har jobbet på prosjekter sammen før, eller kjenner hverandre på en annen måte, virker som holder en gående dialog utover disse møtene og mailutvekslingene. Dette kan også skyldes at flere av aktørene har kontor plass på Innoasis, Bjergsted, der flere av møtene til NEB-STAR avholdes. Da kan det forstås at det er en selvfølge at to aktører med en relasjon til hverandre kan stå igjen etter møtet og diskuterer videre privat og etterfulgt holder kontakten videre. Ved å dele kontor plass på Innoasis med

andre aktører kan dette gi en lavere terskel å kontakte hverandre vedrørende spørsmål, innspill og informasjon. Dette kan også skape en personlig relasjon der de kontinuerlig klarer å oppdatere hverandre underveis i prosessen. Som tidligere nevnt viser KS til en kommunikasjon mellom aktørene som bygger ned skillet mellom “oss” og “dere” (Kobro et al., 2018, s. 33). Men det kan også argumenteres for at kommunikasjonen mellom aktørene som har en personlig relasjon er med på å lage nettopp dette skille mellom “oss” og “dere” innad i samarbeidet i prosjektet.

Det kan forstås som en selvfølge at man har en tettere dialog og mer varig kommunikasjon med noen man har en personlig relasjon til. I et prosjekt som dette med hele 16 samarbeidspartnere, kan det anses å være vanskelig å ha like god dialog med alle aktørene. Ved at noen aktører snakker hyppigere med hverandre og ikke informerer resten om ting som kanskje ikke anses å være like “viktige” å dele med resten, men som faktisk kan være informativt for resterende aktører å få et innblikk i, er med på å påvirke samarbeidet i samskappingsprosessen. Det samme gjelder de informantene som ikke helt vet hvor prosjektet er og skal hen, mens andre har mer kontroll. Dette kan argumenteres for at de burde fått mer informasjon underveis, men også at de selv kunne tatt initiativ til å ha en tettere dialog med andre aktører for å få et bredere innblikk og mer informasjon om hvor i prosessen prosjektet er og hva planen videre er.

Når man lever i den komplekse verdenen i dag, er det vanskelig å lede noe alene. På grunn av dette påpeker Torfing et al. (2019) at samstyre er selve løsningen (s. 804). Samstyring kan ses på fra det teoretiske perspektivet hvor man kan måle hvilken grad man kan oppnå samskaping. Som nevnt i teorikapittelet 3.3 vil «The ladder of participation» beskrive ulike rangstiger i henhold til hvilken grad medvirkning eller hvor inkluderte innbyggerne blir. En kan også erstatte medvirkningsstigen til en samskappingsstige (Torfing et al., 2019, s. 804). Denne stigen fokuserer på den demokratiske innflytelsen og effektive løsninger på felles problemer, samtidig som det inkluderer innbyggerne. På samme måte som medvirkningsstigen, er samskappingsstigen bygget opp slik at det høyeste trinnet på rangstigen er en fullkommen samskappingsprosess, mens det laveste trinnet har minimalt med samskaping (Torfing et al., 2019, s. 804-805). Denne samskappingsstigen kan kobles opp mot pilotprosjektet NEB-STAR ved å vise til hvor fullkommen samskappingsprosessen faktisk er. Ifølge samskappingsstigen, innebærer de høyeste trinnene på rangstigen at det er viktig med en gjennomgående dialog gjennom hele prosjektet, der prosjektet tilrettelegger for en felles

innovasjon (Torfing et al., 2019, s. 804-805). Det informant 3 viser til i intervjuet er at det var noen få workshops i starten av prosjektet der aktørene blant annet ble kjent med hverandre og dannet en felles forståelse og visjon. Men dette burde vært lagt mer vekt på dette i de initielle fasene av prosjektet, noe som også støttes opp av informant 5. Det at ulike workshops og lignende ble lite vektlagt spesielt i starten av prosjektet, kan forstås å være med på å påvirke hvor prosjektet kan plasseres på samskapingsstigen ved at det i dag fremstilles som om det ikke er god nok dialog og kommunikasjon innad i prosjektet mellom de ulike aktørene, nemlig fordi basert på teori og empiri, kan startfasen av prosjekter anses å være de initielle fasene der samskaping bør vektlegges. For å plasseres på den høyeste rangstigen på samskapingsstigen, må det være en bedre dialog og samarbeid enn det anses å være nå i NEB-STAR, basert på informasjon fra informantene.

“Det er flere relevante aktører som burde bli inkludert i NEB-STAR prosjektet, men som ikke har blitt inkludert av ulike grunner.”

- Informant 5

Ifølge artikkelen skrevet av Gohari et al. (2020), har politikere en tendens til å favorisere mektige aktører, og dette er særlig relevant i diskusjonen om smartby. Begrepet «smarthet» kobles ofte opp mot effektivitet, som inkluderer aktører som har proporsjonalt større og flere ressurser, økonomiske evner og teknisk kunnskap og kompetanse, og nødvendigvis ikke alltid inkluderer de berørte aktørene når et område skal utvikles. Men det er utfordrende å kunne inkludere alle berørte aktører i en effektiv beslutningstaking. Ifølge Gohari et al. (2020) kan ikke like muligheter for alle berørte interesser oppnås i smartby-konseptet, det kan bare tilnærmes (s. 4).

Kommunen er det laveste forvaltningsnivået i Norge, og har myndighet for byplanlegging og utvikling (Gohari et al., 2020, s. 7). Derfor har kommuner lovpålagte krav om å gi offentlige høringer og sikre offentligheten av sine planforslag gjennom offentlige debatter, workshops og begjæringer. Selve planavdelingen i kommunen har ansvar for å organisere eller føre tilsyn med planprosesser, herunder deltakelse av ulike interessenter. Den politisk drevne nyliberalistiske trenden i Norge har også gitt private entreprenører en fremtredende og pådrivende rolle i byutviklingen, spesielt når det gjelder beslutninger om å bygge «hva og hvor». Selv om intensjonen med nyliberalismen var å kunne øke effektiviteten gjennom offentlig-privat partnerskap, kan det også antas at nyliberalismen har styrket posisjonen til

grunneiere, næringsinteresser og utbygger, i mange tilfeller på bekostning av offentlig deltakelse (Gohari et al., 2020, s. 7).

Noe som kan trekkes frem i analysen, er at man kan si at samskaping er et konsept som er lettere sagt enn gjort, nemlig fordi det kan sies å fungere bedre i teori i forhold til praksis. Dette kan støttes opp av Hofstad et al. (2022), som i delkapittelet 3.3, viser til at selv om det har blitt satt et større fokus på samskapingskonseptet den siste tiden, mangler det fortsatt mye bevis som omhandler dynamikken i samskapingsprosessen (s. 204). Men samskaping viser seg ifølge Hofstad et al. (2021), å være selve nøkkelen for å kunne oppnå ambisiøse klimamål, grunnet slike mål krever innovative løsninger. Dette er løsninger som krever samskaping der det samarbeides på tvers av sektorer (s. 358). At det mangler bevis på samskapingsprosesser er noe som igjen kan kobles opp mot håndboken til KS sin antydning til at det ikke finnes en «oppskrift» på en samskapingsprosess. Ifølge håndboken gjelder dette først og fremst fordi alle samskapingsprosesser er ulike (Kobro et al., 2018, s. 7), nemlig fordi de består av ulike aktører som ønsker å løse komplekse problemer.

OPPSUMMERING

Det som fremtrer som hovedaspekter i dette delkapittelet er at en samskapingsprosess fungerer på ulike måter ved ulike prosjekter. Selve organisering og strukturen i prosessen kan være med på å påvirke samskapingen, men også sluttresultatet. Det er altså ikke en perfekt måte på hvordan man oppnår optimal samskaping fordi det er situasjonelt. Et viktig element innenfor samskapingsprosesser er kommunikasjon, noe som fremtrer i dette delkapittelet at mangler i NEB-STAR. Dette er noe som vises å være mangel på av ulike grunner, men det som vises er personlig relasjon. Det har også vært lite fokus på en “bli kjent” fase, noe som kommer tydelig frem i hvordan informantene fremstiller kommunikasjonen mellom aktørene i prosjektet. Dette er noe som igjen er med på å påvirke en felles forståelse for viktige begreper. I tillegg er det med på å påvirke en felles forståelse for både mål for prosjektet og rammeverket for hvordan målet skal nås. Dette er særlig viktig å poengtere gjelder i NEB-STAR, fordi målet til prosjektet ikke bare omhandler sluttresultatet i de to testområdene, men også selve prosessen som skal kunne brukes som en metode for å kunne inspirere andre byer og land. På grunnlag av dette, kan det stilles spørsmål til hvordan NEB-STAR prosjektet skal kunne inspirere med metoder for samskaping når det vises det at prosjektet selv har vanskeligheter med å utføre en samskapingsprosess.

6.3 KOMMUNENS ROLLE & ROLLEFORDELINGEN I EN SAMSKAPINGSPROSESS

Dette delkapittelet vil bygge videre på samskappingsprosessen, der delproblemstillingen *Hvordan praktiseres samskappingsprosessen, sett fra aktørenes perspektiv?*, vil bli diskutert videre, med fokus på kommunens rolle og rollefordeling, i tillegg til ledelse. Som nevnt i forrige delkapittel, viser KS sin håndbok “La oss gjøre det sammen!” til tre verdier i en samskappingsprosess, nemlig demokrati, åpenhet og kreativitet. I tillegg legger de til en fjerde verdi, nemlig ledelse (Kobro et al., 2018, s. 27). KS vektlegger ledelse, nemlig fordi et samarbeid som inkluderer demokrati, kreativitet og åpenhet, også har behov for ledelse. Her gjelder en ledelse av en samskapende sosiale innovasjonsprosess der en annen logikk enn i konvensjonell organisatorisk ledelse. Lederens oppgave vil i større grad skape rammer for selvstyrende systemer der det er lagt vekt på motivering og mobilisering av ressurser på tvers av organisasjoner (Kobro et al., 2018, s. 27). Det ovennevnte kan forklares som at denne type ledelse innebærer ikke at en part har all makt, men at ledelsen fungerer i en prosess der alle parter har en medvirkning som drives av egen motivasjon og opplevelse av innflytelse (Kobro et al., 2018, s. 27).

Samskaping krever et nytt behov for ledelse som støtter samarbeid på tvers av organisasjoner og sektorer (Tortzen, 2016, s. 10). Ledelse er derfor et viktig begrep innen samskaping og går ut på ulike prosesser som samler mennesker til å utforme og arbeide sammen mot et felles mål (Tortzen, 2016, s. 52). Dette perspektivet på ledelse fokuserer på selve prosessen og fokus på ledelse på tvers av organisatoriske grenser (Tortzen, 2016, s. 52). En forståelse av ledelse som stammer fra NPG-styringsparadigmet er grunnantakelsen til at de offentlige aktørene ikke lenger har monopol på styring. I stedet er de offentlige aktørene avhengige av å samarbeide med andre aktører i selve styringen og understøtte samarbeidet (Tortzen, 2016, s. 53), noe som støttet opp av Hofstad et al. (2021) som viser til at ledelse i en samskappingsprosess ikke bare nødvendig, men også mulig (s. 359). På samme måte viser Hofstad et al. (2021) til at denne type ledelse handler om å engasjere, inspirere, motivere, tilrettelegge og sikre fremgang for problemløsningen (s. 359). Dette kan knyttes opp mot NEB-STAR prosjektet ved at som tidligere nevnt kreves det et samarbeid mellom ulike offentlige og private aktører for å kunne komme i mål med prosjektet, både på grunnlag av kunnskap, men også på grunnlag av eierskap til områdene som skal utvikles og finansiering av prosjektet.

Noe av det som særlig kom frem i intervjuene når spørsmålet angående ledelse kom opp, var nemlig det at det var en forskjell på synet på ledelse. Med dette menes at det er forskjell på synet om hvem som leder og hvordan prosjektet er ledet. Dette kan argumenteres for skyldes ulike holdninger til ledelse i en samskapingsprosess, slik det har blitt diskutert om begrepet samskaping. Dette er også fordi når spørsmålet angående ledelse ble stilt under intervjuene, viser flere av informantene til at det ikke er noen som leder en samskapingsprosess, dermed er det ingen leder. Men når spørsmålet angående hvem som hadde mest makt i prosjektet, svarte flere at Stavanger kommune tar mye av styringen, noe som tilsier at de har mer makt i NEB-STAR prosjektet.

“Det er ikke noe ledelse i samskapingsprosesser, men det burde være en koordinator som legger rammeverk.”

- Informant 3

Informant 3 anser NTNU som koordinator for prosjektet. I tillegg til dette anser informant 3 Stavanger kommune som den aktøren med mest styring i prosjektet. Informant 5 har en antydning til Stavanger kommune som koordinator. Dette kan argumenteres for en ulik forståelse om hvem som er koordinator for prosjektet, men at det er klart at NTNU har lederrollen når det kommer til å være koordinator for NEB-STAR prosjektet. Dette er en rolle de såkalt automatisk fikk med tanke på at det var de som var hovedansvarlige for å sende inn søknaden for NEB-STAR prosjektet til EU. Informant 5 viser også til at NTNU er aktøren med mest erfaring fra EU prosjekter, som blant annet EU prosjektet i Trondheim, +CityxChange. Men i dette tilfellet for NEB-STAR prosjektet, har NTNU som aktør base i Trondheim og har til tider vært såkalt “hands off” og mindre tilstede i prosjektet ifølge informant 5. Dette har medført at Stavanger kommune har fått et stort ansvar som aktør.

Når spørsmål angående ledelse innad NEB-STAR prosjektet stilt til informantene, ble det tydelig forstått at for dem betyr ledere noen som har tradisjonelle lederroller, mens KS viser til en leder i en samskapingsprosess som en som legger rammer og organiserer på en slik måte at ikke en har all styringen. Informant 1 viser klart til at det er en leder i prosjektet, nemlig Stavanger kommune. Dette kan skyldes de ulike aktørenes tittel som enten offentlig eller privat aktør, noe som kan være med på å påvirke hvordan de anser lederrollene i et prosjekt som dette. Det kan også være grunnet slik flere av informantene har vist til i tidligere

delkapitler, nemlig at det ble brukt lite tid før oppstart av prosjektet å organisere og diskutere hva og hvordan ting skulle gjøres, noe som kan ha vært med på å påvirke nemlig denne usikkerheten om lederskap, hvem som leder og hvordan de leder. Fordi det er nemlig slik at i en samskapingsprosess skal det ikke være en part som leder og tar styring, men det er behov for et rammeverk og organisering, slik at alle aktørene vet forløpet i prosessen og vet hvordan målet skal oppnås (Kobro et al., 2018, s. 27).

Informant 1 påpeker at makten i NEB-STAR prosjektet ikke er distribuert riktig. Dette medfører at ingen tar ansvar, når det er et sterkt behov for en ansvarlig som kan sette rammeverket for prosjektet. Det vil derfor være relevant å se nærmere på nettverksledelse, som understøtter ledelsesbegrepet i en samskapingsprosess (Tortzen, 2016, s. 53). Denne teorien understøtter nødvendigheten for en leder i et samskapingsprosjekt, for å ta hensyn til utfordringer som kan oppstå underveis i prosjektet. Gjennom en slik ledelse vil aktøren som tar en slik fungerende rolle skape et rammeverk for arbeidet. Dette oppstår gjennom en avhengighet og tillit mellom aktørene (Tortzen, 2016, s. 54-58). Rammeverket som skapes av den "ledende aktøren" skaper et felles kunnskapsgrunnlag og forståelse for samarbeidet gjennom en læringsprosess (Tortzen, 2016, s. 60). Dette er noe som gjennom empirien har kommet frem er nødvendig i pilotprosjektet NEB-STAR, nemlig fordi flere av informantene viser til at rammer for prosjektet er noe som mangler. Ved at Stavanger kommune som aktør tar styring i den form at de setter rammer for arbeidet, betyr ikke dette at de som aktør skal lede hele prosjektet, men veilede de andre aktørene mot målet. Grunnen til at flere informanter påpeker at det er Stavanger kommune som burde innta denne rollen er fordi de har størst makt og flest timer i NEB-STAR prosjektet. Dette skaper en forventning om at Stavanger kommune inntar rollen som leder. Dette vises også til av Regjeringen, der byutvikling anses som kommunens domene, nettopp fordi byutvikling er et kommunalt ansvar. Dette er noe som igjen resulterer i forventning om kommunens rolle og deres styring (Kommunal- og regionaldepartementet & Miljøverndepartementet, 2013, s. 12).

I NEB-STAR sine arbeidspakker, presentert i delkapittel 1.4, kommer det tydelig frem at Stavanger kommune er leder av flere av arbeidspakkene, samtidig som de er meddeltaker i flere andre pakker. På grunnlag av dette, samt informasjon som har kommet frem gjennom intervjuene, er det klart at Stavanger kommune er en av aktørene med flest timer i prosjektet. Dette kan føre til at de anses å ha en større rolle i NEB-STAR prosjektet i forhold til andre aktører. Stavanger kommune er også ledere av arbeidspakkene 1 og 2 (som omhandler blant

annet samskapingsdelen for de to testområdene), og har flest timer de kan bruke på NEB-STAR prosjektet. Det har derfor oppstått naturlig styring fra kommunen, ifølge informant 5. På grunnlag av at kommunen er en av de offentlige myndighetene representert i prosjektet, kan det argumenteres for at kommunen som aktør oppleves mer ledende i forhold til de andre aktørene i prosjektet.

Informant 2 viser til at Stavanger kommune får en stor rolle i prosjektet grunnet aktørens rolle som kommune og myndighet. På grunnlag av dette, prøver Stavanger kommune som aktør å ikke ta like stor plass i prosjektet som de gjerne ville gjort til vanlig, samtidig som de prøver å bryte ned gamle siloer internt i kommunen. Ifølge Torfing et al. (2019), er det vanskelig å redefinere sin identitet og innta en ny rolle når man som aktør går inn i en samskapingsprosess. Dette resulterer i at aktører ofte klamrer seg til gamle rolleoppfatninger, noe som igjen påvirker deres rolle i et nytt styringsparadigme. Offentlige sektorer som kommuner anser seg ofte som beslutningstakere med mer makt og ansvar, og det kan derfor være vanskelig for dem å kunne dele denne makten i en prosess med en samskapt utforming (s. 810). Men offentlige aktører er fortsatt ivrige til å få en bredere forståelse og innspill fra andre relevante aktører for å blant annet kunne utforme nye løsninger og få støtte til å kunne realisere dem (Torfing et al., 2019, s. 812). Dette kan forklares videre ved at Stavanger kommune er klar over at det er vanskelig å ikke forholde seg til gamle rolleoppfatninger, men siden de er klar over det prøver de å endre på rollefordelingen ved å ikke ta like mye styring som vanlig.

“Det er andre regelverk å forholde seg til som en privat aktør i forhold til offentlige aktører, noe som resulterer i at det kan oppstå barrierer i samarbeid mellom offentlig og privat sektor grunnet ulikhetene.”

- Informant 4

Ifølge Torfing et al. (2019) er det utfordring for offentlige ledere å lede en samskapingsprosess som involverer både offentlige og private aktører. Dette er grunnet at det innebærer en dannelse og vedlikehold av et relativt selvregulerende nettverk (s. 815). Dette kan diskuteres videre med at det er et behov for å komme til en enighet mellom offentlige og private aktører på hvordan prosessen skal reguleres, nemlig fordi aktørene er vant til ulike regelverk og styringer fra før av. Ikke bare er de vant til å jobbe ut ifra ulike regelverk, men de er også vant til å jobbe med forskjellige måter. I intervjuet med informant 4 kom det fram en

forståelse om at private aktører jobber på en måte der det er tydelig at det er viktig med et resultat med to streker under svarene, nemlig noe som kan måles. Mens offentlige aktører gjerne jobber med selve prosessen og bruker mer tid på dette. Offentlig sektor er også mer sannsynlig til å motta mindre resultatbaserte materielle fordeler enn privat sektor, noe som kan være med på å påvirke deres vilje til å ta risiko (Koch et al., 2006, s. 15). Privat sektor har derimot et større behov for å ta risiko for å kunne øke profitten (Koch et al., 2006, s. 17).

Torfinng et al. (2019) viser til ledelse og rollefordeling innen samskaping som en utfordring for offentlige ledere, slik som Stavanger kommune. En kommune som baserer seg på tradisjoner om juridisk myndighet har vanskeligheter for å samskape fordi en slik prosess krever redusering av ujevne maktfordelinger, økt tillit og referanserammer mellom private og offentlige aktører (Torfinng et al., 2019, s. 815). KS viser også til at selve samarbeidet mellom kommunen og private aktører ofte står i fare for å ta med tradisjoner fra tidligere samarbeid, særlig der maktbalanser underbygger kommunens rolle som den dominerende part. Her går man tilbake til kommunens rolle som har et behov for å utfordres. Dette innebærer ikke at kommunen skal trekke seg helt tilbake, men at de får en rolle som tilrettelegger i stedet for å kontrollere (Kobro et al., 2018, s. 43). På grunnlag av dette, kan ikke selve ledelsen av nettverksbaserte former for samskaping basere seg på tradisjonelle former for juridisk autoritet og kontraktstyring. Samskappingsprosesser krever en institusjonell utforming av samarbeid, motivering av relevante aktører, skapelse av gjensidig tillit, felles referanserammer, redusering av maktubalanser og et resultat av samarbeidet (Torfinng et al., 2019, s. 815).

KS viser til at kommunen til en viss grad går ut av komfortsonen sin når de går sammen for å samarbeide med andre samarbeidspartnere. Når kommunen tar del i en samskappingsprosess, utfordres den komfortable rollen til kommunen. Nemlig rollen som premissleverandør for ulike aktører (Kobro et al., 2018, s. 10). I det tidligere reformprogrammet NPM fungerte kommunens rolle som en tjenesteleverandør (Torfinng et al., 2019, s. 799). Det var gjennom det nye styringsregimet NPG, der samskaping ble et økende fokus. Det ble derfor viktig å finne nye løsninger på samfunnsutfordringer gjennom samarbeid (Torfinng et al., 2019, s. 800). Her ser man at kommunen transformeres ved flere regimer, og deres rolle er i stadig utvikling. Det er derfor viktig å være tydelig på hvor begrensningene ligger, og hvilket handlingsrom kommunen faktisk har. Dette er handlingsrom som kan klargjøres i form av kommunikasjon (Kobro et al., 2018, s. 31 & 43). Ledelse i samskappingsprosesser utfordrer tidligere prinsipper

fra styringsparadigmene som roller, ansvar, legitimitet, demokrati og effektivitet (Tortzen, 2016, s. 18-19).

“Det er mye som avhenger av kommunens rolle i NEB-STAR prosjektet, nemlig grunnet Stavanger er valgt ut som fyrtårnby, noe som resulterer i at Stavanger kommune sitter i forsetet.”

- Informant 5

Ifølge informant 3 hadde ikke prosjektet vært der det er den dag i dag uten ledelsen aktørene i NEB-STAR prosjektet har fra Stavanger kommune. Videre viser informanten til at enten så leder man eller så følger man. Alle kan ikke ha like mye å si og alle kan ikke ha hånda på rattet, nemlig fordi da ledes det rett i grøfta. Men informanten vektlegger også at dette ikke omhandler en diktatorisk tilnærming til ledelse, men at noen har en større rolle som gir noen rammer. Dette kan kobles opp til det som ble nevnt i forrige delkapittel, ved at det er forskjell på hvordan informantene anser begrepet ledelse, nemlig fordi de anser ledelse på en tradisjonell måte, noe det ikke er i en samskapingsprosess. Til tross for dette er alle aktørene klar over at det er noen som har mer makt enn andre og som tar mer styring. Informant 2 viser til at Stavanger kommune automatisk får en stor rolle i prosjektet, nemlig fordi det er en offentlig sektor.

Noe som kom frem i intervjuet fra informant 1, er NEB-STAR ansett som et kommunalt prosjekt. I tillegg til dette er Stavanger kommune avhengig av samarbeid med private aktører for å kunne utføre prosjekter. Ifølge informant 5 er det mye som avhenger av kommunens rolle i dette prosjektet. Grunnen til at så mye avhenger av kommunen er nemlig fordi det er Stavanger som er valgt ut som fyrtårnby av EU, noe som gjør at det er Stavanger kommune som sitter i «forsetet» for prosjektet. Men hvordan kommunen faktisk tar lederrollen er noe som kan forbedres. Dette kan kobles opp mot delkapittelet 3.3, der det blir vektlagt av Vedeld (2022) at lokal byutvikling i hovedsak foregår på eiendommer i privat eie. På grunnlag av dette er disse private eiendommene kontrollert av en rekke private eiendomsaktører og utviklerer som dermed sitter på de viktigste ressursene for å faktisk kunne skape endring. Kommunen er derfor helt avhengig av å samarbeide med disse private aktørene for å kunne mobilisere private og eksterne ressurser og samskape gode løsninger (s. 3). Informant 3 viser til noe litt annet når det kommer til makten i prosjektet, nemlig at den faktisk er jevnt distribuert, og siden dette er et samskapingsprosjekt er det ingen som faktisk leder prosjektet. Men informant 3 vektlegger også at det skal være en leder i prosjektet som koordinerer og

anser særlig Stavanger kommune som aktøren som den med mest styring, nemlig fordi kommunen eier flere av underprosjektene. Ifølge informant 2 blir det naturlig at Stavanger kommune får hovedansvaret grunnet at resultatene skal inn i kommunens samfunnsdel, og har flest timer de kan bruke på prosjektet. Videre argumenteres det for at kommunen ikke trenger å lede prosjektet som en juridisk myndighet, fordi det vil skape utfordringer i henhold til likeverdig distribuering av samskapingen

OPPSUMMERING

Det analysen avdekker i dette delkapittelet er at ledelse er viktig for å optimalisere en samskappingsprosess. Dette gjelder en type ledelse som legger rammeverk og sikrer fremgang. I NEB-STAR er det ulike synspunkt på hvordan prosjektet ledes og hvem som leder. NTNU er koordinator av prosjektet, men fordi de ikke er lokalisert i Stavanger, får Stavanger kommune et stort ansvar. For flere av aktørene i prosjektet, anses ledelse som i tradisjonell form, noe som kom frem ved at samtlige mente ingen leder prosjektet, men Stavanger kommune som aktør har mest styring. Stavanger kommune har flere timer i prosjektet, i tillegg til at byutvikling anses som kommunens domene, noe som gir en forventning til kommunens rolle i NEB-STAR. I et samarbeid klamrer man seg ofte til tradisjonelle rolleoppfatninger, og det å redefinere sin egen rolle og identitet er utfordrende. Kommunens rolle må dermed i en samskappingsprosess gjennom en transformasjon.

7.0 KONKLUSJON

Dette kvalitative forskningsprosjektet har tatt for seg pilotprosjektet New European Bauhaus Stavanger (NEB-STAR), for å se nærmere på samarbeidet mellom de 16 aktørene som er med i prosjektet. Forskningsspørsmålet for denne oppgaven er *“Hvilke utfordringer oppstår når samskaping skal realiseres i komplekse prosjekter? – Case studie av EUs fyrtårnprosjekt NEB-STAR”*. Prosjektet er finansiert av EU der Europakommisjonen i 2020 annonserte seks fyrtårnbyer som skal demonstrere New European Bauhaus. Stavanger ble valgt ut som en av disse byene. NEB sine tre kjerneprinsipper er å skape mer inkluderende, estetiske og bærekraftige byrom. Ved å være en av de seks fyrtårnbyene, skal Stavanger realisere den grønne vekststrategien og løse komplekse samfunnsutfordringer som klimaproblemer på et lokalt nivå. Komplekse samfunnsutfordringer som skal løses kan omtales som wicked problems, hvor behovet for samskaping mellom flere aktører spiller en stor rolle for å kunne finne nye og smarte løsninger. Samskaping skaper en arena der ulike aktører jobber sammen for å dele kunnskap og ressurser med hverandre. Til tross for dette, kan samskaping forklares som et kompleks begrep med ulike forståelser som de siste årene har fått en økende oppmerksomhet.

Pilotprosjektet NEB-STAR kan forklares som et samskappingsprosjekt der både offentlige aktører, private aktører og akademia arbeider sammen for å løse såkalte wicked problems. Dette samarbeidet krever innovative strategier, og for å fremme innovasjon, foreslås det en trippel heliks modell for å kunne forstå interaksjonene som oppstår mellom akademia, offentlig- og privat sektor, og hvordan de tre sfærene er nøkkelen til innovative og nytenkende løsninger. Ved å ta for seg det fortolkende paradigmet, har dette forskningsprosjektet sett på prosjektet NEB-STAR gjennom informantenes oppfatninger og erfaringer, nemlig for å få en forståelse fra informantenes perspektiv. Ved å utføre fem semi-strukturerte intervjuer, har dette forskningsprosjektet strategisk tatt for seg de ulike perspektivene fra de tre sfærene.

Analysen i dette forskningsprosjektet har analysert og diskutert tre deler som er koblet opp mot forskningsspørsmålene. Samskaping anses som en nøkkelfaktor for å løse komplekse samfunnsproblemer som klimanøytralitet. Dette støttes også opp av informantene, der det i empirisk materiale viser til en felles forståelse av relasjonen mellom samskaping og bærekraftig utvikling. Til tross for den felles enigheten, er begrepet samskaping flytende og

kompleks, noe som resulterer i ulik oppfatning og forståelse av begrepet fra aktørene i NEB-STAR prosjektet.

Videre diskuteres det hvordan en samskapingsprosess praktiseres, sett på fra aktørenes perspektiv i NEB-STAR prosjektet. For å kunne se nærmere dette, må selve organiseringen av prosessen forstås. KS sin håndbok viser til at det ikke er en perfekt oppskrift på en samskapingsprosess, nemlig fordi slike prosesser er situasjonelle, men det kommer frem ulike faktorer som anbefales for å optimalisere prosessen. En av faktorene som anses som en utfordring i samskapingsprosessen i NEB-STAR prosjektet er kommunikasjon. Dette er fordi kommunikasjon legger til grunn for andre faktorer som tillit, relasjon mellom aktørene og reduseringen av skillet mellom “oss” og “dere”. Det analysen diskuterer er at aktørene i NEB-STAR hadde en alt for liten vektlegging av det å bli kjent i startfasen av prosjektet. Dette har gjort at det i dag ikke er en pågående felles dialog mellom alle aktørene. Aktør A kommuniserer med aktør B, og aktør B kommuniserer med aktør C. Men alle aktørene - A, B og C, kommuniserer ikke med hverandre i like stor grad. Dette kan også kobles opp mot personlige relasjoner som kommer særlig frem i empiridelen av forskningsprosjektet. Dette er med på å påvirke kommunikasjonen ved at de aktørene som har jobbet sammen før på tidligere prosjekter, eller har en relasjon til hverandre, holder en mer kontinuerlig dialog. Dette resulterer i at det oppstår et skille mellom “oss” og “dere”, i tillegg til at dette påvirker den felles forståelsen for både begreper, men også for det felles målet. Dette kommer særlig frem i analysen der flere av informantene antyder at det ikke er en felles forståelse for både visjon og mål, men også hvordan handlingsfeltet skal være.

Det er også ulike arbeidspakker innad i prosjektet der ulike aktører er både ledere, men også meddeltaker. Dette resulterer i at det er forskjellige perioder i prosjekter der ulike aktører er mer engasjerte og med i prosessen. Fordelen med dette er at alle aktørene har ulike fokusområder der de har mer ansvar, noe som kan resultere i at de har mer kontroll og oversikt i denne perioden på grunnlag av arbeidspakken de arbeider med. I motsetning er ulempen at den felles visjonen for prosjektet kan bli svekket, nemlig fordi det blir for mye fokus på de ulike arbeidspakkene, noe som medfører en svekket helhet i prosjektet. En annen faktor som er med på å påvirke samskapingsprosessen i NEB-STAR prosjektet er nemlig det at det er et pilotprosjekt. Dette innebærer at det som utføres og skal oppnås er helt nytt, og det er begrenset hvor mye inspirasjon som kan tas fra andre prosjekter. Flere aktører i NEB-STAR prosjektet har aldri jobbet sammen, særlig ikke på et EU prosjekt, noe som også kan anses

som en faktor som er med på å påvirke prosessen. Kommunikasjon kan også knyttes opp mot tillit. Ved at alle aktørene ikke danner en tillitsbygging i starten av prosjektet, er dette noe som er med på å svekke en kontinuerlig dialog og relasjonsdanning mellom aktørene, noe som er viktige faktorer for et suksessfullt samarbeid.

Det som kommer frem i analysen er at i en samskappingsprosess skal det ikke være en aktør som tar styring, men alle aktørene skal jobbe likevektig. Til tross for dette, er en annen faktor som vektlegges for en suksessfull samskappingsprosess, er nemlig ledelse. Dette gjelder ikke ledelse i en tradisjonell form, men en ledelse som skaper et rammeverk som motiverer og mobiliserer ressurser på tvers av aktørene. I NEB-STAR kan det forklares at det er en mangel på en slik type ledelse som danner et tydelig rammeverk. Det som fremtrer i analysen er nemlig det at Stavanger kommune som aktør i NEB-STAR prosjektet kan anses å være den ledende aktøren, på grunnlag av at det er en kommune, de har flest timer i prosjektet, dette med tanke på arbeidspakker, men også ut ifra rolleoppfatningen og forventninger til de andre aktørene som er blitt intervjuet. På grunnlag av tradisjonelle oppfatninger av kommunens rolle, ligger det en slags underbygd forventning av hvordan en kommune skal opptre i en slik prosess. Dette ligger til grunne for rolleoppfatningen man har fra det klassiske byråkratiet der kommunen fungerer som en demokratisk juridisk autoritet som nå transformeres til en samskapende arena.

Det er en tydelig mangel på rammeverk i NEB-STAR prosjektet, noe som fører til at ingen av aktørene tar ansvar, grunnet makten ikke er distribuert riktig. Det er også ulike rolleoppfatning fra informantene, men samtlige viser til at det er behov for å sette rammer. Det kan derfor argumenteres for at det er et behov for en tydeligere struktur i NEB-STAR prosjektet sin samskappingsprosess. Det er fortsatt tidlig i prosessen, noe som gjør at det fortsatt er tid å forbedre rammeverk og organisering i prosessen. Til tross for dette kan også denne perioden som prosjektet er inne i nå anses å være den mest kritiske perioden med behov for en vellykket samskappingsprosess. Det er også ulik oppfatning av hva kommunens rolle er, både fra kommunen selv, men også fra de andre aktørene i prosjektet. På grunnlag av innhentet empiri, kan det konkluderes med at det enda er ulike oppfatninger om hvordan en kommune faktisk skal opptre i en samskappingsprosess. Det kan også være utfordrende i et slikt pilotprosjekt å endre rollen til en kommune som en samskapende arena, nettopp på grunn av tradisjonelle rolleoppfatninger. Men som vist i analysen er Stavanger kommune i dette

tilfelle klar over at de må gå bort fra sin tradisjonelle rolle til en viss grad, nemlig fordi dette er en samskapingsprosess.

For å konkludere er pilotprosjektet NEB-STAR et forsøk på å få Stavanger et skritt nærmere en bærekraftig byutvikling, nærmere sagt klimanøytralitet. For et slikt kompleks problem, er Stavanger kommune avhengig av å samarbeide med ulike aktører, både offentlige, private og akademia for å oppnå innovative løsninger. Grunnet NEB-STAR er et pilotprosjekt, er dette samarbeidet nytt for samtlige aktører, både til den grad at de ikke har jobbet sammen før, men også at de ikke har jobbet på et EU prosjekt tidligere. En utfordring som fremtrer i NEB-STAR prosjektet er et manglende rammeverk for prosjektet. For å oppnå en optimal samskapingsprosess er det et behov for tydelige rammer og føringer som er styrket av kontinuerlig kommunikasjon og ledelse. Uten dette vil prosessen bli svekket. Dette kan sammenlignes med en metafor om IKEA sine bruksanvisninger for møblelementer. Hvis man har en tydelig bruksanvisning som forklarer “kunden” hvordan de kan installere og/eller sette sammen varen, vil det være enklere å gjennomføre. Hvis det bare er en illustrasjon av det ønskede resultatet uten en instruksjon som viser hvordan man oppnår det, vil både muligheten for gjennomføring og selve prosessen bli påvirket på en måte som kan ha innvirkning på sluttresultatet. Dette kan settes i kontekst til NEB-STAR prosjektet hvor tydeligere rammer og føringer vil styrke samskapingsprosessen. Det er et behov for å skape en kultur for samskaping med tydelig rammeverk, noe som er en kompleks balansegang gjennom et samarbeid. I denne sammenheng innebærer det ikke en ledelse i tradisjonell form, men ledelse som setter rammeverk og sikrer fremgang i prosjektet. Det kommer frem at samtlige aktører er klar over dette, men på grunnlag av ulik tolkning av begreper og felles visjon for prosjektet, er det ulike perspektiver på hvordan rollefordelingen skal være og hvordan prosjektet skal oppnå sluttresultatet. Til tross for at dette er en samskapingsprosess, ligger det en forventning til Stavanger kommune som aktør for at de skal ha en større rolle, fordi de er en myndighet. Det er flere dokumenter som omtaler den ideelle situasjonen for samskaping, men dette er vanskeligere å gjennomføre i praksis og gir heller ingen verktøy for hvordan samskaping kan oppnås. Denne konklusjonen hevder ikke at aktørene i NEB-STAR prosjektet er “dårlige” til å samskape, det stilles heller spørsmål angående om aktørene har de rette ressursene, verktøyene og kunnskapen for å kunne samskape.

7.1 VIDERE FORSKNING

Dette forskningsprosjektet har tatt for seg samskapingsprosessen i pilotprosjektet NEB-STAR, der fokuset har vært på de første seks månedene av prosjektet. NEB-STAR prosjektet har en varighet frem til 2025, noe som gjør at det er flere perspektiver og resultater som vil komme frem senere gjennom prosessen i prosjektet. Dette er noe som det hadde vært interessant å forske videre på, nemlig hvordan samskapingsprosessen i prosjektet utvikler seg videre de kommende årene. Ved å forske videre på dette, kunne det ha gitt et bredere og mer detaljert grunnlag for forskningen, nemlig fordi det ville vært mer utvikling i NEB-STAR prosjektet. En startsfase av et slikt EU prosjekt som NEB-STAR er kan anses å være nytt og komplekst, noe som gjør at grunnlaget for selve samskapingen og samarbeide går seg til gjennom prosessen. Samskaping oppnås ikke bare ved å gjennomføre en workshop eller et møte, men det er noe som oppnås gjennom tid, struktur og kommunikasjon. Med dette grunnlaget kan det være interessant å se hvordan samskapingsprosessen i NEB-STAR utspiller seg gjennom de neste tre årene, samt hvilke nye metoder som utvikles og tas i bruk for å forsterke samarbeidet.

8.0 REFERANSELISTE

- Agger, A. & Tortzen, A. (2015). Forskningsreview om samskabelse. <https://centerforborgerdialog.dk/wp-content/uploads/2017/10/forskningsreview-om-co-production.pdf>
- Agger, A., Tortzen, A., & Rosenberg, C. (2018). Hvilken værdi skaber vi med samskabelse. *Professionshøjskolen Absalon*.
- Ahlers, D., Driscoll, P., Wibe, H. & Wyckmans, A. (2019). Co-Creation of Positive energy Blocks. *Earth and Environmental Science*, 352. <http://dx.doi.org/10.1088/1755-1315/352/1/012060>
- Alford, J. (2002). Why do public-sector clients coproduce? Toward a contingency theory. *Administration & Society*, 34(1), 32-56.
- Andersen, L. L., Hygum Espersen, H., Kobro, L., Kristensen, K., Skar, C., & Iversen, H. (2018). *Demokratisk innovasjon: Teorier og modeller for samskapende sosial innovasjon i norske kommuner*. Høgskolen i Sørøst-Norge/Senter for sosialt entreprenørskap og samskapende sosial innovasjon. Høgskolen i Sørøst-Norge - Skriftserien Bind 24. https://rucforsk.ruc.dk/ws/portalfiles/portal/63514913/Demokratisk_innovasjon_samskabelse_KS_Norge_2018.pdf
- Breuer, J., Walravens, N., & Ballon, P. (2014). Beyond Defining the Smart City. Meeting Top-Down and Bottom-Up Approaches in the Middle. *TeMa – Journal of Land Use, Mobility and Environment*. <https://doi.org/10.6092/1970-9870/2475>
- Butler, J. R. A., Wise, R. M., Skewes, T. D., Bohensky, E. L., Peterson, N., Suadnya, W., ... & Rochester, W. (2015). Integrating top-down and bottom-up adaptation planning to build adaptive capacity: a structured learning approach. *Coastal Management*, 43(4), 346-364.
- Cai, Y. & Etzkowitz, H. (2020). Theorizing the Triple Helix model: Past, present, and future. *TRIPLE HELIX JOURNAL*, 6(1), 1-38. <https://doi.org/10.1163/21971927-bja10003>
- Cai, Y. & Lattu, A. (2021). Triple Helix or Quadruple Helix: Which Model of Innovation to Choose for Empirical Studies? *Minerva*, 60, 257-280. <https://doi.org/10.1007/s11024-021-09453-6>
- Cameri, A. & Alba, E. (2019). Smart City and information technology: A review. *Cities*, 93, 84-94. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.04.014>
- Clark, T., Foster, L. & Bryman, A. (2019). *How to do your social research project or dissertation*. Oxford University Press
- Coyne, R. (2005). Wicked Problems Revisited. *Design Studies*, 26(1), 5-17. <https://doi.org/10.1016/j.destud.2004.06.005>

- Csernai, L. P. & Vaagen, J. S. (2018). Bærekraftig utvikling og energi. *Naturen*, 142(2), 68-73. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-3118-2018-02-05>
- DOGA. (2018). *Innovasjon, Verdiskaping og Bærekraftig Byutvikling*. Hentet fra <https://doga.no/globalassets/innsikt-og-effekt/doga-rapport-09.18---innovasjon-verdiskaping-og-barekraftig-byutvikling-innspill-til-utvikling-av-bedre-byer-og-tettsteder.pdf>
- DOGA. (u.å). *Nasjonalt veikart for smarte og bærekraftige byer og lokalsamfunn*. https://doga.no/globalassets/dokumenter/folketrakk/nasjonalt_smartby_veikart_20190814.pdf
- Eimhjellen, I. & Loga, J. (2017). *Nye samarbeidsrelasjoner mellom kommuner og frivillige aktører* (Rapport 2017:9). Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (1995). The Triple Helix--University-industry-government relations: A laboratory for knowledge based economic development. *EASST review*, 14(1), 14-19.
- European Commission. (2021b). *A European Green Deal*. European Commission. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- European Commission. (2021a). *Delivering the European Green Deal*. European Commission. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en
- European Commission. (2022). *New European Bauhaus: five lighthouse projects to be financed across Europe*. European Commission. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2780
- European Commission. (2023). *EU Mission: Climate-Neutral and Smart Cities*. European Commission. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en
- European Commission. (u.å.). *EU holistic approach to sustainable development*. European Commission. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/international-strategies/sustainable-development-goals/eu-holistic-approach-sustainable-development_en#the-commission-s-holistic-approach-for-sustainability-and-the-sdgs
- European Parliament. (2014). *Mapping Smart Cities in the EU*. Study. Policy Department a: *Economic and Scientific Policy*, European Parliament, Brussels. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/507480/IPOL-ITRE_ET\(2014\)507480_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/507480/IPOL-ITRE_ET(2014)507480_EN.pdf)

- European Union. (2020). *DELIVERING ON THE UN'S SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS - A comprehensive approach*.
https://commission.europa.eu/system/files/2020-11/delivering_on_uns_sustainable_development_goals_factsheet_en.pdf
- European Union. (2022). New European Bauhaus Compass. *New European Bauhaus*.
https://new-european-bauhaus.europa.eu/system/files/2023-01/NEB_Compass_V_4.pdf
- European Union. (u.å.). *About the initiative*. European Union.
https://new-european-bauhaus.europa.eu/about/about-initiative_en
- European Urban Initiative. (u.å.). *The New European Bauhaus*. European Urban Initiative.
<https://www.urban-initiative.eu/new-european-bauhaus-topic-first-call>
- Fagerberg, J. (2018). Mobilizing innovation for sustainability transitions: A comment on transformative innovation policy. *Research Policy*, 47(9), 1568-1576.
- Fauchald, R. N. (2017). *Lokal omstilling og innovasjon I praksis: En kvalitativ studie av tverrfaglige og tverrsektorielt samarbeid om innovasjon og omstilling*. [Masteroppgave, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet].
<https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2458438/Masteroppg%20Fauchald.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- FN-sambandet. (2021). *Bærekraftig utvikling*. FN-sambandet
https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling?fbclid=IwAR3_4QZOLWxXcoebyBYQJW12LiBczUai-BFuJJ0bRp4-ZiY03ZDfshdrTQ4
- FN-sambandet. (2023b). *FNs bærekraftsmål*. FN-sambandet.
<https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>
- FN-sambandet. (2023a). *Klimaendringer*. FN-sambandet
<https://www.fn.no/tema/klima-og-miljoe/klimaendringer>
- FN-sambandet. (2023c). *Samarbeid for å nå målene*. FN-sambandet
<https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/samarbeid-for-aa-naa-maalene?fbclid=IwAR3GoxlewxSKW3URrnp0xhMHMrNI2eECu0r0nkA0u4pvnC1I-vwvcmCQvAU>
- Gohari, S., Baer, D., Nielsen, B. F., Gilcher, E. & Situmorang, W. Z. (2020). Prevailing Approaches and Practices of Citizen Participation in Smart City Projects: Lessons from Trondheim, Norway. *Infrastructures*, 5(4).
<https://doi.org/10.3390/infrastructures5040036>
- Haarstad, H. (2016). *Who Is Driving the "Smart City" Agenda? Assessing Smartness as a Governance Strategy for Cities in Europe*. I A. Jones, P. Ström, B. Hermelin, G. Rusten (Red.), *Services and the Green Economy*. Palgrave Macmillan
- Haarstad, H. (2017). Constructing the sustainable city: examining the role of sustainability in the "smart city" discourse. *JOURNAL OF ENVIRONMENTAL POLICY & PLANNING*, 19(4), 423-437. <https://doi.org/10.1080/1523908X.2016.1245610>

- Haarstad, H., & Wathne, M. W. (2019). *Smart Cities as Strategic Actors: Insights from EU Lighthouse Projects in Stavanger, Stockholm, and Nottingham*. I A. Karvonen, F. Cugurullo & F. Caprotti (Red.), *Inside Smart Cities* (s. 102-116). Routledge
- Haarstad, H., Hanssen, G. S., Andersen, B., Harboe, L., Ljunggren, J., Røe, P. G., Wanvik, T. I., Wullf-Wathne, M. (2021). Nordic responses to urban challenges of the 21st century. *Nordic Journal of Urban Studies*, 1(1), 4-18.
<https://doi.org/10.18261/issn.2703-8866-2021-01-01>
- Harrison, C. & Donnelly, I. A. (2011). A Theory of Smart Cities. *Proceedings of the 55th Annual Meeting of the ISSS – 211*, Hull, UK, 55(1).
<https://journals.issis.org/index.php/proceedings55th/article/view/1703/572>
- Head, B. W. (2022). *Wicked Problems in Public Policy: Understanding and Responding to Complex Challenges*. Palgrave macmillan
- Heimburg, D. N. & Hofstad, H. (2019). *Samskaping som samarbeids- og styringsform for kommunenes folkehelsearbeid: Hva vet vi? Hva er utfordringene? Og hvor går vi videre?* NIBR-rapport.
<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/1328/2019-11.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Henden, M. (2022). *NEB-STAR: Stavanger blir senter for ny, massiv EU-satsing*. STAVANGER REGION.
<https://stavangerregion.no/news/neb-star-stavanger-blir-senter-for-ny-massiv-eu-satsing/>
- Hofstad, H., Sørensen, E., Torfing, J. & Vedeld, T. (2021). Leading co-creation for the green shift. *PUBLIC MONEY & MANAGEMENT*, 43(4), 357-366.
<https://doi.org/10.1080/09540962.2021.1992120>
- Hofstad, H., Sørensen, E., Torfing, J. & Vedeld, T. (2022). Designing and leading collaborative urban climate governance: Comparative experiences of co-creation from Copenhagen and Oslo. *Environmental Policy and Governance*, 32(3), 203-216.
<https://doi.org/10.1002/eet.1984>
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/md/2013/sluttrapport_byradet.pdf?id=2203514
- Innovasjon Norge. (2021). *Det du trenger å vite om Horisont Europa*. Innovasjon Norge.
<https://www.innovasjon norge.no/no/verktøy/muligheter-i-eu/horisont-europa/abc-om-horisont-europa/>
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5 utg.). Abstrakt forlag

- Knieling, J., Bley, J., Hartkop, K. & Wildhack, A. (2022). Experimental Governance for Sustainable Cities and Climate Action—Case Study ANN (A New Normal) RADAR Hamburg. *Mobility, Knowledge and Innovation Hubs in Urban and Regional Development. Proceedings of REAL CORP 2022, 27th International Conference on Urban Development, Regional Planning and Information Society* (s. 301-309). CORP—Competence Center of Urban and Regional Planning.
- Kobro, L., Andersen, L. L., Espersen, H. H., Kristensen, K., Skar, C. & Iversen, H. (2018). *La oss gjøre det sammen! Håndbok i lokal samskapende sosial innovasjon*. Høgskolen i Sørøst-Norge/Senter for sosialt entreprenørskap og samskapende sosial innovasjon. https://rucforsk.ruc.dk/ws/portalfiles/portal/63823494/Social_innovation_KS_ha_ndbo_k.pdf
- Koch, P., Cunningham, P., Schwabsky, N., & Hauknes, J. (2006). *Summary and Policy Recommendations*. (Publin report;D24). NIFU STEP.
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2021). *Bærekraftsmålene*. Regjeringen. https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/planlegging/fagtema/baerekraft_i_planlegging/id2846205/?expand=all-in-group-2846207
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2019). *Smarte byer og kommuner i Norge - en kartlegging* (R1020566). https://www.regjeringen.no/contentassets/d6fa05005d5d4ea3a45f62286c2ba2fe/kartlegging_av_smart_byer.pdf
- Kommunal- og regionaldepartementet & Miljøverndepartementet. (2013). *Faglig råd for bærekraftig byutvikling*. (H-2305). Kommunal- og regionaldepartementet Miljøverndepartementet. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/plan/mvd_final_121213_web.pdf?id=2203478
- Krivý, M., & Kaminer, T. (2013). Introduction: The Participatory Turn in Urbanism. *Footprint*, 7(13), 1-6. <https://doi.org/10.7480/footprint.7.2.766>
- Kumar, H., Singh, M. K., Gupta, M.P., & Madaan, J. (2020). Moving towards smart cities: Solutions that lead to the Smart City Transformation Framework. *Technological Forecasting & Social Change*, 153. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.04.024>
- Larsen, A. K. (2017). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2. utg). Fagbokforlaget
- Larsen, A. K. & Larsgaard, A. K. (2017). Samskabelse kræver noget andet -et studie af ligeværd i samskabelse. *UDEN FOR NUMMER*, 18(34), 26-37. <https://centerforborgerdialog.dk/wp-content/uploads/2017/10/34-UdenForNummer.pdf>
- Lundberg, H. (2013). Triple Helix in practice: the key role of boundary spanners. *European Journal of Innovation Management*, 16(2), 211-226. <http://dx.doi.org/10.1108/14601061311324548>

- Malterud, K. (2013). *Kvalitative metoder i medisinsk forskning* (3 utg.). Universitetsforlaget
- Matti, C., Rissola, G., Martines, P., Bountoux, L., Joval, J., Spalazzi, A. & Fernandes, D. (2022). Co-creation for policy: Participatory methodologies to structure multi-stakeholder policymaking processes. *Publications Office of the European Union*. JRC128771. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128771>
- Meld. St. 30 (2019-2020). *En innovativ offentlig sektor: Kultur, ledelse og kompetanse*. Det kongelige kommunal- og moderniseringsdepartement. <https://www.regjeringen.no/contentassets/14fce122212d46668253087e6301cec9/no/pdfs/stm201920200030000dddpdfs.pdf>
- Müller, A. R., Park, J. & Sonn, J. W. (2022). Finding the old in the new: Smart cities in the national and local trajectories of urban development. *International Journal of Urban Sciences*, 27(1), 1-9. <https://doi.org/10.1080/12265934.2022.2153472>
- NEB-STAR. (2021). NEB-STAR (New European Bauhaus STAvangeR). EU søknad
- Neuman, W. L. (2014). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches* (7 utg.). Pearson Education Limited
- New European Bauhaus Stavanger. (u.å.a). *OM NEB-STAR*. NEB-STAR. <https://nebstar.eu/no/om-prosjektet/>
- New European Bauhaus Stavanger (u.å.b). *ESTETISK. BÆREKRAFTIG. SAMMEN*. NEB-STAR. <https://nebstar.eu/no/>
- NOU 2009: 16. (2009). *Globale miljøutfordringer – norsk politikk – Hvordan bærekraftig utvikling og klima bedre kan ivaretas i offentlige beslutningsprosesser*. Finansdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2009-16/id568044/?ch=3>
- Næss, P., Sandberg, S. L., & Thorén, A. K. H. (1996). *Bærekraftig byutvikling: Mål og prinsipper*. Norsk Institutt for By- og Regionsforskning
- Olaussen, Å. & Wollebæk, H. P. (2002). *New Public Management* (Temanotat 2002:6). <https://www.utdanningsforbundet.no/globalassets/var-politikk/publikasjoner/temanotat/2002/temanotat-2002-6.pdf>
- Pissourios, I. (2014). Top-Down and Bottom-Up Urban and Regional Planning: Towards a Framework for The Use of Planning Standards. *European Spatial Research and Policy*, 21(1). <https://doi.org/10.2478/esrp-2014-0007>
- Phothongsunan, S. (2010). Interpretive Paradigm in Educational Research. *Galaxy-IELE*, 2(1), 1-4. <https://repository.au.edu/items/2e751cf5-bd28-40bf-b334-c29a2be7477b>
- Plan- og bygningsloven. (2008). *Lov om planlegging og byggesaksbehandling* (LOV-2008-06-27-71). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>

- Portal, L. J., & Fabrègue, B. (2022). Establishing Participative Smart Cities: Theory and Practice. *Smart Cities and Regional Development*, 6(2), 43-62.
<https://doi.org/10.25019/scrd.v6i2.128>
- Punch, K. F. (2014). *Introduction to Social Research: Quantitative and Qualitative Approaches* (3. Utg). Sage Publications Ltd
- RISMA. (u.å.). *EU Green Deal: Et klimanøytralt kontinent innen 2050*. RISMA.
https://www.rismasystems.com/no/ressurser/artikler/eu-green-deal?gad=1&gclid=Cj0KCOjw98ujBhCgARIsAD7OeAgV0Gm88oPK4Ksw8FdHrOM0dPSj5ljHpVvFqXJpb-9Yqjzwwq27VnigaAIUIEALw_wcB
- Ritchey, T. (2005). Wicked Problems: Modelling Social Messes with Morphological Analysis. *Acta Morphologica Generalis*, 2(1), 1-8. <https://www.swemorph.com/pdf/wp.pdf>
- Rittel, H. W. J. & Webber, M. M. (1973). Dilemmas in a General Theory of Planning. *Policy Sciences*, 4(2), 155-169.
https://www.sympoetic.net/Managing_Complexity/complexity_files/1973%20Rittel%20and%20Webber%20Wicked%20Problems.pdf
- Rosado-García, M. J., Kubus, R., Argüelles-Bustillo, R. & García-García, M. J. (2021). A new European Bauhaus for a culture of transversality and sustainability. *Sustainability*, 13(21). <https://doi.org/10.3390/su132111844>
- Røiseland, A. & Lo, C. (2019). Samskaping–nyttig begrep for norske forskere og praktikere? *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 35(1), 51-58.
<https://doi.org/10.18261/issn.1504-2936-2019-01-03>
- Rønning, R. (2021). *Innovasjon i offentlig sektor: Innover eller bli innover*. Universitetsforlaget.
- Scotland, J. (2012). Exploring the Philosophical Underpinnings of Research: Relating Ontology and Epistemology to the Methodology and Methods of the Scientific, Interpretive, and Critical Research Paradigms. *English Language Teaching*, 5(9).
<http://dx.doi.org/10.5539/elt.v5n9p9>
- Smedvig. (u.å.). *Stavanger skal bli fyrtårnby i EU-satsingen New European Bauhaus*. SMEDVIG.
<https://www.smedvig.com/no/news/stavanger-skal-bli-fyrtarn-i-eu-satsingen-new-european-bauhaus/>
- Solesvik, M. Z. (2017). The Triple Helix model for regional development and innovation: context of Nordic countries. *Forum Scientiae Oeconomia*, 5(4), 5-21.
<http://hdl.handle.net/11250/2479453>
- Stavanger kommune. (2018). *Klima- og miljøplan 2018-2030*.
<https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/renovasjon-klima-og-miljo/miljo-og-klima/klima--og-miljoplan-2018-2030.pdf>

- Stavanger kommune. (2020). *Dette skal vi jobbe for de neste 15 årene. Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2034*.
<https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/kommuneplan/samfunnsdelen-2019/kommuneplanens-samfunnsdel-2020-2034.pdf>
- Stavanger kommune. (u.å.). *New European Bauhaus*. Stavanger kommune.
<https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/smartbyen-stavanger/smartby-prosjekter/new-european-bauhaus/>
- Sørensen, E. & Torfing, J. (2017). Metagovernance Collaborative Innovation in Governance Networks. *The American Review of Public Administration*, 47(7), 826-839.
<https://doi.org/10.1177/0275074016643181>
- Thagaard, T. (2019). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utg). Fagbokforlaget
- Thanh, N. C. & Thanh, T. T. L. (2015). The Interconnection Between Interpretivist Paradigm and Qualitative Methods in Education. *American Journal of Educational Science*, 1(2), 24-27. <http://files.aiscience.org/journal/article/html/70380008.html>
- Torfing, J., Sørensen, E., & Røiseland, A. (2019). Transforming the public sector into an arena for co-creation: Barriers, drivers, benefits and ways forward. *Administration & Society*, 51(5), 795-825. <https://doi.org/10.1177/0095399716680057>
- Torfing, J., Sørensen, E. & Røiseland, A. (2020). Samskapelse er bedre og billigere. *Stat og styring*, 30(4), 31-35. <https://doi.org/10.18261/ISSN0809-750X-2020-04-10>
- Tortzen, A. (2016). *Samskabelse i kommunale rammer - hvordan kan ledelse understøtte samskabelse?* (Doktoravhandling). Roskilde Universitet, Roskilde.
- Vedeld, T. (2022). Samskapingsparadokset: Mindre byer, klimastyring og bærekraftig byutvikling. *PLAN*, 54(1), 50-55. <https://doi.org/10.18261/plan.54.1.12>
- Vikshåland, I. H. (2022). Stavanger er valgt ut som 1 av 5 fyrtårn i ny EU-satsing. *Stavanger kommune*. <https://www.stavanger.kommune.no/nyheter/new-european-bauhaus/>
- Yilmaz, K. (2013). Comparison of Quantitative and Qualitative Research Traditions: epistemological, theoretical, and methodological differences. *European Journal of Education*, 48(2), 311-325.
<https://qualethics101.files.wordpress.com/2016/10/yilmaz-2013.pdf>
- Zheng, C., Yuan, J., Zhu, L., Zhang, Y. & Shao, Q. (2020). From digital to sustainable: A scientometric review of smart city literature between 1990 and 2019. *Journal of Cleaner Production*, 258. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.120689>

9.0 VEDLEGG

VEDLEGG 1: INTERVJUGUIDE

INTERVJUGUIDE

Intervjuet omhandler NEB-STAR, samskaping og bærekraft

1. Navn, arbeidstittel og tilhørende bedrift
2. Hvilken rolle har din bedrift i NEB-STAR prosjektet?
3. Kan du fortelle litt om dine tanker rundt NEB-STAR og hvordan du opplever prosessen?
4. Hvordan opplever du samarbeidet mellom de 16 ulike aktørene?
5. Hvilke fordeler og utfordringer har du opplevd gjennom samarbeidet i NEB-STAR?
 - a. Hva er den største utfordringen i NEB-STAR?
 - b. Hva med samarbeidet i prosjektet kunne eventuelt vært forbedret?
 - c. Er det faktumet at NEB-STAR er et pilotprosjekt med på å påvirke samarbeidsprosessen?
6. Hva legger du i begrepet samskaping?
7. Hvorfor tror du det er viktig å gjennomføre NEB-STAR gjennom et partnerskap?
8. Hvordan fortolker du koblingen mellom samskaping og bærekraftig byutvikling?
9. Tror du prosjektet er realiserbart innenfor tidsrammen som er satt?
10. Hvordan er makten distribuert i prosjektet?
 - a. Hvem leder prosjektet?
 - b. Er det noen hovedaktører som har mer styring?
11. Hvordan opplever du kommunens rolle i prosjektet?
12. Ønsker du å tilføye noe annet til intervjuet?
13. Er det mulig å kontakte deg senere for oppfølgingsspørsmål, hvis det blir aktuelt?

Vil du delta i forskningsprosjektet “Samskapingsprosessen i pilotprosjektet NEB-STAR”

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt der formålet er å utforske hva som skjer i pilotprosjektet “NEB-STAR”. Vi ønsker å utforske samskapingsprosessen mellom de 16 partnerne i pilotprosjektet NEB-STAR. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Denne masteroppgaven fokuserer på EUs nye satsning “New European Bauhaus Stavanger”, som jobber med samfunnsinnovasjon for å bli klimanøytrale raskere. Dette handler om stedsutvikling og identitetsbygging i områdene: Pedersgata og Åsen (Site 4016). Prosjektets tre hovedprinsipper er inkludering, estetikk og bærekraft. Formålet med masteroppgaven er å vise til hva som skjer når man skal samarbeide med flere aktører i et byutviklingsprosjekt. Samtidig som prosjektet skal utforske hvordan involverte aktører opplever samskapingsprosessen. Denne masteroppgaven skal derfor utforske problemstillingen: **“Hvordan arbeider kommunen som samskapingsaktør for å oppnå bærekraftig byutvikling? - Case studie: Pilotprosjektet NEB-STAR”**. For å besvare dette inneholder oppgaven to underspørsmål. Disse er: “Hvordan styres samskaping prosessen i praksis, sett på fra samarbeidspartneres perspektiv?” og “Hvordan fortolker aktørene i NEB-STAR relasjonen mellom samskaping og bærekraftig byutvikling?”. Denne masteroppgaven er den avsluttende oppgaven for masterprogrammet byplanlegging ved Universitetet i Stavanger.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger (Det teknisk- naturvitenskapelige fakultet / institutt for sikkerhet, økonomi og planlegging) er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du har fått spørsmål om å delta i dette forskningsprosjektet fordi du er ansatt i en av bedriftene som samarbeider på prosjektet NEB-STAR.

Hva innebærer det for deg å delta?

Det som innebærer for deg å delta på dette prosjektet er gjennomføringen av et semi-strukturert intervju. Alle eventuelle informanter vil få de samme spørsmålene, men et semi-strukturert intervju vil også gi mulighet til oppfølgingsspørsmål eller tilleggsinformasjon. Personopplysninger som vil bli innhentet i oppgaven er navn og yrkestittel. Under intervjuet vil det bli tatt lydopptak samt notater. Etter endt intervju vil det

også være mulig å få tilsendt en sitatsjekk før prosjektet ferdigstilles. Vi er også åpne for tilleggsinformasjon gjennom epost og telefon i senere tid om mer informasjon er ønsket gitt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er vi i prosjektgruppen, Sara Rott Gundersen og Renate Haukom Jacobsen, samt veileder Anders Riel Müller som har tilgang til opplysningene dine.

Som nevnt, er det bare personopplysninger som navn og yrkestittel som vil bli publisert og dermed gjenkjent. Om navn ikke ønskes publisert, kan dette erstattes med “informant” for gjeldende bedrift.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 15. juni. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger bli slettet (Dette innebærer lydopptak og notater fra intervjuet). Opplysningene som tas med i prosjektet etter godkjent sitatsjekk blir ikke slettet, og vil kunne bli brukt til videre forskning.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *Universitetet i Stavanger, Det teknisk- naturvitenskapelige fakultet / institutt for sikkerhet, økonomi og planlegging* har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Universitetet i Stavanger (Det teknisk- naturvitenskapelige fakultet / institutt for sikkerhet, økonomi og planlegging) ved veileder: Anders Riel Müller

- Epost: anders.riel@uis.no eller telefon: 51831048

Student: Sara Rott Gundersen

- Epost: sr.gundersen@stud.uis.no eller telefon: 97582445

Student: Renate Haukom Jacobsen

- Epost: rh.jacobsen@stud.uis.no eller telefon: 98017489

Vårt personvernombud ved Universitetet i Stavanger. Epost: personvernombud@uis.no

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Veileder

Anders Riel Müller

Studenter

Sara Rott Gundersen

Renate Haukom Jacobsen

Samtykkeerklæring

- Å delta i semi-strukturert intervju*
- At opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes (navn og yrkestittel)*
- At mine personopplysninger lagres etter prosjektslutt, til videre forskning”*

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)